

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**‘SOUTH PARK’ ÇİZGİ DİZİSİNDEKİ TOPLUMSAL
NORM MESAJLARININ GÖSTERGEBİLİMSEL
ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Işıl HORZUM

HAZIRLAYAN
Songül DEMİR

ELAZIĞ-2014

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**‘SOUTH PARK’ ÇİZGİ DİZİSİNDEKİ TOPLUMSAL
NORM MESAJLARININ GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Işıl HORZUM

HAZIRLAYAN
Songül DEMİR

Jürimiz,..... tarihinde yapılan yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun Tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zakir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****‘South Park’ Çizgi Dizisindeki Toplumsal Norm Mesajlarının
Göstergebilimsel Analizi****Songül DEMİR****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****İletişim Bilimleri Anabilim Dalı****Elazığ-2014, Sayfa: XII + 123**

Bir toplumda insanların belli olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen, onları belirli şekilde davranmaya zorlayan kurallara sosyal norm denir. Toplamlar bunu, siyaset ve medyayla ağırlıklı olarak yapar. Toplumu sürükleyen bu kurallar bütünü zamanla insanların tektipleşmesine sebebiyet verir. Bunu anlamak ya da bu gerçeğin farkında olmak için bu çizgi diziyi analiz etmek, bir sonraki sosyolojik çalışmalara katkı sağlamanın yanı sıra South Park isimli çizgi dizisi üzerine yazılmış metinlerin dışında, dizi üzerine yapılacak çalışma olarak tek olacağından, bu alandaki diğer araştırmalara da öncülük edecek olması açısından önemlidir.

Araştırma kapsamında South Park çizgi dizisinin yanı sıra toplumsal normların insanla etkileşimi ve popüler kültür emperyalizmi ele alınmış olacaktır. İletişimin en etkili rollerinden biri olan görüntü sanatını sosyolojiyle kaynaştıran bu çizgi dizi, bizlere toplumsal şekillenme ve yönlenmeyi gösterecektir. Televizyon dizileri, sinema, reklam gibi iletişimi kapsayan tüm mecralar sosyalleşmede önemli bir etkene sahiptir. Bu çift yönlü etkileşimi, kendisini ele almaya fırsat sağlayan bir çizgi diziyle paradoksal bir şekilde eleştirerek, insanın toplumsal normlarla nasıl hareket ettiğı, bazen gördükleri bazen görmek istemediklerini iletişime kattığı ve çağın sorunu haline gelmiş olan popülerleşmeye farklı açıdan bakılmasına bir pencere açılması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Dizi, Toplumsal Norm, Göstergebilimsel Çözümleme, South Park

ABSTRACT

Master Thesis

**The Semiotic Analysis of
Social Norm Messages in The Animation Series Southpark**

Songül DEMİR

**The University of Fırat
The Institute of Social Science
Communication Sciences Main Branch
Elazığ-2014, Page: XII + 123**

Social norms are called how people in a society should behave in the face of certain events and force them to behave in certain ways. Social norms are the behavioral expectations and cues within a society or group. This sociological term has been defined as the rules that a group uses for appropriate and inappropriate values, beliefs, attitudes and behaviors. Social Norms are beliefs about what is acceptable in a social context. Social norms are rules that a group uses for appropriate and inappropriate values, beliefs, attitudes and behaviors. These rules may be explicit or implicit. People often associate the most memorable behavior with the majority behavior and hence the rules about that is normative in that social context. Communities provide the social norms by using politics and the media. These set of roles for drag communities cause uniformization of people. To be aware of this fact and analyze South Park, beside contributing to sociological studies and the texts written on is also important to lead to other research in this area for being unique study.

As well as South Park scope of investigation, interact with people of social norms and popular culture imperialism will be discussed. This cartoon that integrates art with sociology is one of the most influential roles of communication and shows us the social shaping and orientation. Involving communication channels such as advertising, TV series, movies all have an important influence on socialization. The purpose is criticizing people to understand that how to behave in social norms with two-way

interaction in a paradoxical way. It is hoped that opening a window to the popularization of contemporary issues that have become to be viewed from different angles. Sometimes what we see, sometimes what we don't want to see.

Key words: Animation Series, Social Norm, Semiotic Analysis, South Park

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	X
ÖNSÖZ	XI
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AHLAKIN TOPLUMDAKİ KÜLTÜR FARKLILIKLARINA ETKİSİ.....	3
1.1. Ahlak'ın Tanımı ve Önemi	3
1.2. Sosyolojik Açıdan Toplumlarda Ahlak	4
1.3. Ahlak Pedagojisi	6
1.4. Türk ve Batı Kültüründe Toplum ve İnsan.....	7
1.4.1. Türk ve Batı Toplamları Kültür Farklılıklarının Oluşması ve Biçimlenmesi	9
1.4.2. Çeşitli Kültür Olaylarının Psiko-Sosyolojik Teorileri	10
1.4.2.1. Modernlik ve Öz Kimlik.....	11
1.4.2.2. Postmodernlik ve Öz Kimlik	12
1.4.2.3. Örgütlü Modernlik ve Öz Kimlik	13
1.4.2.4. Modern Kapitalizm ve Protestanlık	13

İKİNCİ BÖLÜM

2. NORMLARIN TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ VE POPÜLER KÜLTÜR	15
2.1. Norm Nedir?	15
2.2. Normların Oluşumu ve Etkisi	15
2.3. Sosyal Normlar ve Özellikleri	17
2.3.1. Yazılı (Resmi) Normlar	18
2.3.2. Yazısız (Resmi Olmayan) Normlar	19
2.4. Normların Grup Davranışına Yansıması	19
2.5. Toplum ve Kültürün Önemi.....	21
2.5.1. Sosyal Gelişme	22
2.5.2. Demokratik Değişme	23

2.5.3. Sosyal Psikoloji.....	23
2.5.3.1. Amerika’da Sosyal Psikoloji	24
2.5.3.2. Avrupa’da Sosyal Psikoloji	25
2.6. Toplumsal Yapı Tanımı	26
2.6.1. Toplumsal Yapı Modelinin Unsurları Nelerdir?.....	26
2.6.1.1. Kültür Tabakaları	26
2.6.1.2. Kültüre Ait Maddi ve Manevi Unsurlar.....	28
2.7. Popüler Kültür Tanımı	28
2.8. Kültür Endüstrisi ve Modern Endüstri.....	30
2.9. Bir Toplumsal Yapı Modeli Olarak Amerikan Kültürü.....	32
2.9.1. Bir Amerikan Kültürü Örneği “South Park” Çizgi Dizisi	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SOUTHPARK ÇİZGİ DİZİSİ VE TARİHSEL SÜRECİ	37
3.1. Çizgi Film ve South Park.....	37
3.1.1. South Park Çizgi Dizisi’nin Künyesi ve Yayın Bilgileri	39
3.1.2. South Park Çizgi Dizisi Karakterleri	39
3.2. South Park Resmi İnternet Sayfasının Ortaya Çıkışı.....	43
3.2.1. South Park Sezon Değişimleri / Versiyonları	44
3.3. South Park’ın Verdiği Mesaj	48
3.3.1. Dünya Medyasında South Park Tanımlamalarına Yapılan Yorumlar	49
3.3.2. Türk Basınında Hz. Muhammed’in South Park Çizgi Dizisinde Kullanımının Yarattığı Etki ve Haberler	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. GÖSTERGEBİLİMSSEL ÇÖZÜMLEME YAKLAŞIMA BAKIŞ.....	52
4.1. Göstergebilim.....	52
4.1.1. Gösterge Nedir?	53
4.2. Göstergebilim’in Genel Tanımı	53
4.2.1. Göstergebilim’de Kullanılan Temel Kavramlar	54
4.2.1.1. Metin.....	55
4.2.1.2. Dizi.....	55
4.2.1.3. Dizim	56
4.2.1.4. Art Zamanlılık / Eş Zamanlılık.....	56
4.2.1.5. Kodlar	56

4.2.1.6. Anlamlandırma	57
4.2.1.6.1. Düz Anlam.....	58
4.2.1.6.2. Yan Anlam.....	58
4.2.1.7. Mitler	58
4.2.1.8. Simgeler	59
4.2.1.8.1. Eğretilme (Metafor)	59
4.2.1.8.2. Düz Değişmece (Metonim).....	60
4.3. Göstergebilim'i Anlamlandırma Biçimleri	60
4.3.1. Dizisel Boyut (Paradigm)	61
4.3.2. Dizimsel Boyut (Syntagm)	61
4.4. Gösterge Türleri.....	61
4.4.1. Birinci Öbek.....	61
4.4.2. İkinci Öbek	62
4.4.3. Üçüncü Öbek	62
4.5. Göstergebilim'in Çözümleme Yöntemi ve Araçları	62
4.5.1. Söylem Çözümlemesi	62
4.5.2. Anlatı Çözümlemesi	63
4.5.3. Temel Yapı (mantıksal – anlamsal yapı) Çözümlemesi	63
4.6. Göstergelerin Değerlendirme Ölçütleri	64

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SOUTH PARK ÇİZGİ DİZİSİNİN TOPLUMSAL NORM MESAJLARI VE GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ	66
5.1. Araştırmanın Yöntemi	66
5.2. Amaç ve Sorular	66
5.3. Kapsam ve Sınırlılıklar	67
5.4. Bulgular	67
5.4.1. South Park'ta Cinsel Kimlikler.....	67
5.4.2. South Park'ta Dinsel Kimlikler.....	71
5.4.3. South Park'ta Sosyal Yaşama Yönelik Normlar.....	76
5.4.4. South Park'ta Ahlak'a Yönelik Normlar	81
5.4.5. Toplumun Ünlü Kimliklere Yaklaşım Normları	88
5.4.6. South Park'ta Doğal Yaşama Özgü Eleştiriler	92
5.4.7. South Park'ta Siyaset ve Ekonomiye Yaklaşımlar	94

VIII

5.4.8. South Park'ta Teknolojik Gelişime Yaklaşım	99
5.4.9. South Park'ta Aile Kavramının Etkinliğe Yönelik Normlar	101
5.4.10. South Park Üzerinden Çevresel Etkiler “Müslümanlığa Eleştirel Bakış”	104
5.4.11. South Park'ta Çalışma/İşleyiş Yöntemine Karşı Kendisiyle Simpsons ve Family Guy Çizgi Dizilerini Karşılaştırması	108
5.4.12. South Park'ta KFC ve Marihuana Kullanımına Karşı Yasalar	111
SONUÇ	115
KAYNAKÇA.....	118
ÖZGEÇMİŞ	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kültüre Ait Maddi ve Manevi Unsurlar	27
Şekil 2. ‘Eklenen Buton Silme �zelliği’	45
Şekil 3. ‘�zel Obje ve Kostüm Grafiği’	46
Şekil 4. ‘Modaya Uygun Eklenen Araç ve Gereçler Grafiği’	46
Şekil 5. ‘Dünya Kupasına �zg� Hazırlanan Objeler’.	47
Şekil 6. Barthes’ın Anlamlandırma Düzeyi.....	57
Şekil 7. Barthes’ın Mit �z�mlemesi.....	59
Şekil 8. EĞretileme ve Metonim Karşılaştırılması.....	60

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. “South Park Başrol Karakterleri”	40
Fotoğraf 2. “Homoseksüel olarak gösterilen Hitler”	68
Fotoğraf 3. “Ayı Kostümü Giydirilen Hz. Muhammed”	71
Fotoğraf 4. “Afrikalı Marvin ve şişman sunucu Sally Struther”	77
Fotoğraf 5. “Ölü bir cenin ile yaşayan hemşire Gollum”	83
Fotoğraf 6. “Cam fanus içinde ünlü tv yıldızı Kathie Lee Gifford”	89
Fotoğraf 7. “Doğayı koruma kanunlarını öğrenen South Park çocukları”	93
Fotoğraf 8. “Obama ve Romney 2012 seçim dedikodularıyla CNN’de”	95
Fotoğraf 9. “Klonlanmış bir South Parklı: Eric Cartman”	100
Fotoğraf 10. “Terrance ve Philip”	102
Fotoğraf 11. “Amerikan Kültüründe Müslümanlık Tanımı”	106
Fotoğraf 12. “Family Guy’den nefret eden Simpsons”	108
Fotoğraf 13. “Marihuana Dükkânında Testis Kanserine Yakalanan Bir Adam”	112
Fotoğraf 14. “Yasadışı Kentucky Fried Chicken Üretimi”	113

ÖNSÖZ

Bu çalışmadaki amaç, Amerikan kültürü hegemonyasının bir eğlence aracı olan televizyonla izler kitleye ‘Ne denli başarılı bir şekilde aktarımı gerçekleşmiştir?’ sorusuna yanıt bulurken toplumsal normların izler kitle üzerindeki etkilerine örnek teşkil etmesi açısından önemlidir. Çalışma göstergebilimsel analizi yapılmadan önceki toplumsal yapı araştırmalarını kapsamaktadır. Çalışmadaki ana değerlendirme bir ABD yapımı olan ve kendine milyonlarca izler kitle oluşturmuş olan ‘South Park çizgi dizisindeki toplumsal mesajların ahlaki ve sosyolojik yönleriyle popüler kültüre etkisi ele alınmıştır. Bir eğlence aracıyla kendi kültürü başta olmak üzere toplumsal normları eleştiren yetişkin çizgi dizinin ticarileşme boyutlarını da araştırmamız esnasında gözlemlemiş bulunmaktayız.

Çalışmanın ilk iki bölümünde toplumun normları ve ahlak pedagojisi ele alınırken üçüncü ve dördüncü bölümünde South Park Çizgi dizisinin yapım hatlarını ve içeriğini ortaya koyarak, göstergebilimsel yaklaşımın çalışmamıza neler katacağına ilişkin derin bir araştırma yapmış bulunmaktayız. Son bölümde ise, çizgi diziyi en iyi ele alan bölümlerle göstergebilimsel analiz yöntemini kullanarak projemizi bitirmiş bulunmaktayız. Çalışmamızın bundan sonraki çalışmalara öncülük etmesini ummaktayız.

Bu çalışmanın araştırılmasında ve hazırlanmasında çok büyük destek ve katkılarını gördüğüm hocam Yrd. Doç. Dr. Işıl HORZUM’a, desteklerini esirgemeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Göksel GÖKER’e ve yabancı dil hocam sevgili Zerrin Aşk KUNTAY’a sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR

KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
CNN	: Cable News Network
CNBC-E	: Consumer News and Business Channel
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
SP	: South Park
TV	: Televizyon
FIC	: Fox International Channel
KFC	: Kentucky Fried Chicken

GİRİŞ

Sosyal hayatımızda çok çeşitli adetlere ve inançlara sahibizdir. Yaşantımızın her alanındaki bu farklılıklar çeşitli kültür unsurlarını yaratır. Sosyal grupların her biri de bu çeşitli kültür unsurlarına toplum içinde katılırlar. Sosyal bilimcilere göre, kültür iki tarzda kendisini gösterir. Kültürden ne zaman söz etsek, bir topluma katılmanın hayat tarzı olarak özel duygu ve düşüncelerimizin kelimelerini kullanırız. Özel hayatımızı ilgilendiren kelimeleri her zaman öncelikle kullanmak isteriz. Fakat şu da bir gerçektir ki bütün toplumlar, karmaşık veya daha sade kültüre sahiptirler. Kültür anlamların ve davranış kalıplarının bir bütünüdür. Sosyal grupların hayat tarzlarına, adetlerine katıldığımız zaman, genellikle toplumun adetlerini veya davranış kalıplarını yaşamış oluruz. Bu durum, duygular, düşünceler ve davranışlar için ideal kalıpların veya örüntülerin kapsamı içindedir. Çeşitli sosyal durumlar içerisinde doğru veya yanlış olarak kabullendiğimiz davranışlarımız, başka insanlarla karşılıklı anlayışlarımızın sosyal normlarıdır. Adetler ve sosyal normlar, daima kendi iç bünyelerinde değişme kabiliyetine sahiptirler.

Kültürel ve ahlaki normlar ve tüm bunların içinde bizi biz yapan kimliğimiz toplumsal yaşam tarzımızı belirler. Bizler kitle iletişim araçlarının hayatımızın her alanına girdiği ve neredeyse onlarsız yaşamın mümkün olmadığı bir toplumda yaşamaktayız. Tüm bu sosyolojik terimler hayatımızın bir parçası olduğu gibi istediğimiz zaman dışlayabileceğimiz faktörler değildir. Dolayısıyla televizyona katılan tüm görsel mecralar hayatımızda belli bir yere sahip olur. Televizyon ile genişlemeye devam eden kültür kimliği ve sosyolojimiz teknolojiye her gün yenisi katılan dizi, çizgi film, sinema, tiyatro ve birçok sanat dalıyla da yayılan bu yeni kültürü kimliğimizin bir parçası haline getirir.

Dolayısıyla tüm dünyada önüne geçilmez bir hızla ilerleyen televizyon dünyası, bu kavramlarıyla yeni kültürler oluşturmaya, kitlelere ait yaşam tarzları belirlemeye ve hatta bunu yaparken de her şeyin bilinçli olarak yapıldığı bir temeli inşa etmektedirler. Bunun en önemli örneklerinden sayılabilecek, bir dünya fenomeni haline gelmiş, geniş bir izler kitleye sahip ve bir kültür yapısını anlatırken dünyaya eleştirel gözle bakabilen ‘South Park Çizgi Dizisi’ çalışmamızın alanı olarak seçilmiştir. Amerikan kültür ve ahlak yapısının yanı sıra bir karma sosyolojinin içinde, kendini sivri bir dille eleştirebilen çalışmayı ilk kez bir tez konusu yaparak bundan sonraki çalışmalara

öncelik etme niyetinde bulunuyoruz. Nitekim normlar, kültürler ve toplumla yoğrulan her bir gösteri ve gösterge bundan sonraki kültür oluşumlarında büyük bir etki ve önceliğe sahip olacaktır.

Araştırmamızın birinci bölümünde normların ahlakla yola çıkışını ele alarak, ahlakın normlar üzerindeki etkileşimi konu edinmiştir. Ahlakın toplumun sosyal normlarına etkisi göz önüne alındığında öncelikle toplumda ne ifade ettiği açıklanmaya çalışılmış ve toplum anlayışı üzerinden ahlakın irdelenmesi sağlanmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde ahlak ile ortaya çıkışı sağlanan sosyal normun özellikleri irdelenmiş ve normların kültüre etkisi araştırılmıştır. Avrupa’da ve Amerika’daki sosyal psikoloji ele alınmış, kültürün norma etkisi üzerinde durulmuş ve popüler kültüre giriş yapılmıştır. Böylece çizgi dizilerin kapitalizm ve endüstriyel toplumla etkileşimi göz önüne serilmiştir. Çalışmanın popüler kültürle bağdaştırıldığı araştırmada bir popüler kültür ürünü olan South Park, okuyuculara tanıtılmak istenmiş, dış toplumlar ve medya üzerinde South Park’a bakış açıklanmıştır. Toplumsal norm mesajları içeren South Park da birçok gösterge ve gösterene başvurulmuş çalışmamızın analiz konusu olduğundan öncelik dördüncü bölümde analiz kısmını tanıtıma verilmiş daha sonra beşinci bölümle bu göstergeler ve toplumsal norm mesajları incelenmiştir. Çalışmamız toplumsal kurallar bütünü olarak kabul ettiğimiz normları, South Park çizgi dizisi örneklemini üzerinden anlatmaktadır. Böylece ‘Toplumsal normlar nelerdir? Toplum üzerindeki etkileri nasıldır? South Park çizgi dizisindeki toplumsal norm içerikleri nelerdir? South Park çizgi dizisindeki göstergebilimsel analizler nelerdir? Bir sezonda kaç göstergeye yer verilmiş ve kaçının açıklaması yapılmıştır? Sosyal normlar ve çizgi dizilerin popüler kültür ile ilişkisi nedir? South Park’daki göstergeler hangi ileti çözümlemelerini ve toplumsal normları kapsar?’ sorularına yanıt bulunabilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AHLAKIN TOPLUMDAKİ KÜLTÜR FARKLILIKLARINA ETKİSİ

Bir toplumun kültür anlayışı ve kültür alanında doğan tüm farklılıkları ahlak anlayışının farklılığını inceleyerek ortaya koyabiliriz. Ahlak, toplumdaki bireylerin davranış ve yargılarının ne olduğuna dair ipuçları verir. Dolayısıyla ahlakın araştırılması ve her topluma özgü bir ahlak anlayışının olması, kültürleri farklılaştırdığı gibi toplumların norm ve davranış kalıplarına doğrudan etki eder. Bu sebeple ahlakın kültür farklılıklarına etkisi başlığıyla ahlak ve ahlakın toplumsal normlara etkisi anlatılmak istenmiştir.

1.1. Ahlak'ın Tanımı ve Önemi

Bütün toplumlarda, her insanda; doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü, yapılması hoş karşılanabilen ya da hiçbir şekilde kabul edilmeyen davranışların neler olduğuna ilişkin yargılar bulunmaktadır. Bu yargılar; bireyin kendi davranışlarını ve eylemlerini belirleyen, neleri yapıp neleri yapmaması gerektiği konusundaki, bireye özgü inançlar ve değerler sisteminden kaynaklanmaktadır (Şişman, 2000: 77). Şişman'ın dediği gibi kendi inançlarını belirleyen ve bir arada yaşayan insanlar, sadece araçsal akla bağlı eylemlerde, yani teknik eylemlerde bulunmazlar. Eylemlerini, bir de başkalarını gözetten bir ilgi ve kaygıya bağlı olarak, iyi, kötü, doğru, yanlış gibi sözcükler aracılığıyla, bir şeyi değerli bulma veya değerli bulmama yoluyla yani değerlendirme yaparak da yönlendirilirler (Özlem, 2004: 15). Bu değerlendirme kişi tarafından küçük yaşlarda içselleştirilen toplumun kurallarıyla sağlanır ve toplumlarda bütünlüğü sağlamada önemli bir etkiye sahiptir. Böylece birey kendi karar mekanizmasıyla ahlaki şekillendirebilmektedir.

Ahlak, insanların kendi aralarındaki ilişkileri yöneten inanışların bütünü şeklinde tanımlanabilir. Ahlaksız hiçbir sosyal grup yoktur. Crisminologie'nin incelemeleri göstermiştir ki, kötü insanların toplumları, son derece sıkı ahlak kurallarına uyarlar, yaptırım kuvvetleri ve müeyyideleri başka bütün toplumlarınkinden daha ciddi ve kapsamlıdır. Kişinin toplum içindeki toplumsal yaşantılarına özgü olan ahlak, kurallardan oluşan bir sistemdir. Bu anlayışa göre, yalnızca toplum ahlakın söz etmek

doğru olur. Ancak bu özel ahlak için hiçbir zaman söz konusu olmamaktadır. (Öymen, 1975: 150).

Ahlak kelimesi “hulk”un çoğulu olup huylar, seciyeler anlamına gelmektedir. İngilizcede “moral”, “morality” bu anlamda kullanılır ve ahlak bilimine ‘ethics’ (etik) denir. Yanlış ve doğrular hakkındaki bu tip kavram ve inançlar çoğunlukla bir kültür veya grup tarafından genelleştirilir ve kanunlaştırılır, buna göre de (kültür veya grubun) üyelerinin davranışları düzenlenmeye çalışılmaktadır. Bu tür bir kanunlaşmanın uygunluğu da *ahlak* olarak anılabilmekte ve de grup varlığının devamının bu ilke ve kanunların uygunluğu, uygulanması üzere olduğunu belirtebilmektedir. Bu durumlarda, uygulamayı kabullenen bireyler *ahlaklı* olarak tanımlanırken, uygulamayı reddeden veya davranışlarında barındıramayan bireyler toplumsal anlamda *dejenere* olarak tanımlanabilmektedir (wikipedia.org).

Ahlakın ve tarihsel bir şekilde incelenmesinden çok genel bir gözlem yapmak ve genişleme olanağına sahibizdir. Böylece, ahlak alanının kapsamlı gelişmesi görülmüş olmaktadır. İlkel insanlarda, ahlakın başlıca kuralları, ‘insan denilen kişiye saygı gibi’ yalnız grubun üyelerini ilgilendirmektedir. Geniş sınıf gruplarına ve kategorilere sahip esirler, yabancılar.. vb. gruplar ahlak ve hukuk yasasının dışında tutulmuştur (Öymen, 1975: 12). Günümüzde ise daha kalabalık kitlelere yayılabilmektedir.

1.2. Sosyolojik Açıdan Toplumlarda Ahlak

Sosyolojik açıdan toplum içinde yaşamdan kaynaklanan bir sistem olan ahlak, herhangi bir mekân, zaman, ırk ve kültür ayrıcalığı gözetmez, bütün insanlar için geçerli sayılmaktadır. Ahlak sistemi, herhangi bir geçici geleneğe ya da sıkı sıkıya, değişmez bir otoriteye dayanmadığı gibi bireylerin ve toplumsal grupların yararlılık temeline de dayanmamaktadır. Bu ahlak sistemi zati değer taşır, özerktir ve otonomdur: Ana’ya, baba’ya saygılı ol, sözünü tut, öldürme... gibi ahlaksal emirler, sürekli olarak ve her yerde itaat ve dikkat isterler ve bu emirlerin yerine getirilmesinde meydana gelecek yararlılara ya da zararlara bakılmamaktadır. Bu ebedi ve tartışılmaz kuralların kökleri, bütün dindar ve sofu, zahid insanlara göre tanrısal irade kabul edilmektedir. Bunlar tanrı emirleri sayılmaktadır.

İnançlar sisteminden oluşan tüm dinlere göre, Budist’ler, Hristiyanlar, Müslümanlar, yani vahy’e dayanan dinler fikir birliği etmiştir. Sofu insan, hayatını

vermek pahasına da olsa, Tanrı'nın emirlerini yerine getirmektedir. İnsanlara itaat etmekten çok, Tanrı'ya itaat edilmektedir (Öymen, 1975: 151).

Yanlış ve doğrular hakkındaki kavram ve inançlar çoğunlukla bir kültür veya grup tarafından genelleştirilir ve kanunlaştırılmıştır. Kültür veya grup üyelerinin davranışları düzenlenmeye çalışılmıştır. Ancak böyle bir kanunlaşmanın uygunluğu da ahlakla mümkün olabildiği gibi grup varlığının devamının bu ilke ve kanunların uygunluğu, uygulanması üzere olduğu da belirtebilmektedir. Bu durumlarda, uygulamayı kabullenen bireyler ahlaklı olarak tanımlanırken, uygulamayı reddeden veya davranışlarında barındıramayan bireyler toplumsal anlamda dejenere olarak tanımlanabilmektedir (Bulut, 2013: 3).

Gaston Bouthaul, toplumların kozmogonisini, ahlakını, tekniğini incelemiştir. Ona göre, bütün toplumlar, varlıkları ve eşyayı, onların oluşlarını ve ilişkilerini kendi deney ve akıllarıyla elde ettikleri bilgilerle kavrayıp yorumlamaktadır. Toplumun geleneği kendi fertlerine, dünyanın bir açıklamasını sunmaktadır. Bu açıklama, çok defa efsanevi-mythque'dir ve dinsel inançlara bağlıdır: Nitekim Grek ve Roma pantheonları, kendi ilahları arasında tabiatın başlıca kuvvetlerini taksim etmektedirler (Öymen, 1975: 10).

Bu nedenlerle ahlak, iyi bir yaşamın temelini teşkil eden inançlar bütünü olarak da görülebilmektedir. İnsanlık tarihinin büyük bir kısmında, dinler ideal bir yaşama dair görüş ve düzenlemeler getirmiştir, bu nedenle ahlak, çoğunlukla dini emir ve prensipler ile karıştırılmıştır. Seküler ortam ve durumlarda, ahlak hayat tarzı seçimi gibi şeylerle ilgili olarak sunulabilmektedir. Zira bu daha çok, bireysel anlamda iyi bir hayat fikrini temsil eder ki bireyler genellikle bulundukları toplumda benzer zihin yapısı ve görüşlere sahip olan insanların inanç ve değer sistemlerine uygun bir yol seçmektedirler (Bulut, 2013: 3). İnsan, dış alemle olan teması arttıkça, daima kendi arzu ve eğilimlerine ve kimi zaman deneylerine uygun olan bir tasavvur ve fikir bütünü imal etmek ihtiyacında hissetmektedir. Tarihsel devirlere gelindiği zaman, ilk kozmogoni'ler, aynı zamanda lyrique, dinsel ve efsanevi olan... -hymes'lerde, Veda'lar gibi, yunan filozofik düşüncesinin öncüleri olarak, Avesta gibi ve oluş – Genese- kitabı gibi dinsel metinlerde, ifade edilmişlerdir (Öymen, 1975: 11).

1.3. Ahlak Pedagojisi

Ahlak birçok davranış kalıbıyla oluşturulmuştur. Bu nedenle ahlak, çeşitli bilim alanlarında deneysel araştırmaların konusu olmuştur. Psikoloji bilimi, insanın ahlaksal davranışlarının psikolojik mekanizmalarını araştırmaktadır. Antropoloji bilimi, ahlak sistemlerinin eskiden çeşitli topluluklarda nasıl olduğunu betimleyip açıklamaktadır. Sosyoloji bilimi ise, belirli bir ahlakın toplumsal koşullarını incelemektedir. Tarih bilimi de, belirli çağlarda belirli ahlaksal davranış biçimlerinin ortaya çıkışını, gelişimini ve yok oluşunu araştırmaktadır (Markoviç, 1998: 57).

Düşünce tarihine genel olarak baktığımızda, ahlakı hem teorik, hem de pratik bir konu olarak değerlendiren filozofların var olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle ahlak kavramının, hem teorik yanı, hem de pratik tarafı vardır. Mesela Platon'a göre, ahlak öğretisi, bilgi kuramının üzerine inşa etmekte ve bilgi kuramına dayanan idealist bir ahlak kuramı geliştirmektedir. Diğer yandan öğrencisi Aristoteles, ahlakı pratik bilimler arasında siyaset ile birlikte ele alır; bu düşünce doğrultusunda mutluluğu hedef edinen bir ahlak teorisi geliştirmiştir. Bu iki Grek filozofunun düşünceleriyle beslenen İslam düşünürlerinden Farabi ve İbn-i Sina'da da aynı türden benzer bir yaklaşım görülmektedir (Özkul, 2009: 52).

Ahlak Pedagojisi, insan ilişkilerinin dünyasına planlı bir giriş bilimidir. Bu ahlak pedagojisine, insanın kendi benliğinin ve toplumun yasaları için görüşünü kuvvetlendirmesi problemi, modern insanın vicdanı, vicdanının işlemesi, egzersiz kazanması önemli olmuştur. Bu alanda da, bir yandan din öğretiminin ne derece etkili olabildiği ve öte yandan, dine kayıtsız kalan dünya işlerine dönük-dünyevi ahlakın öğretiminin anlamı, önemi, zorunluluğu ele alınmaktadır.

Ahlak Pedagojisi, özel ahlak öğretiminde, tehlikelerin yok edilmesine karşı çalışmak zorundadır. Bu tehlikeler şunlardır: Ahlak eğitimi, zihni fikirlerle doldurularak, zihnin ikinci bir ürünü olarak ya da dine, mezheplerine özgü eski bilgilerin aktarılması durumuna düşmek tehlikesinden kendisini kurtarabilmelidir (Öymen, 1975: 150). Ahlak tarihi, Sokrat'dan beri, ahlaklılığı, dinlilikten ayırma çabaları göstermiştir. Ahlak tarihi, ahlak için tabiata ve akla uygun temelleri işaret etmektedir. Dinlerin ve yakın zamanlarda da pozitivizm'in ahlak alanındaki anlayışlarını ortaya koymaktadır (Öymen, 1975: 51).

1.4. Türk ve Batı Kültüründe Toplum ve İnsan

Kültür kavramı günümüzde birçok farklı anlamda kullanılmaktadır. Kavram farklı toplumların farklı yaşam tarzlarını birbirinden ayırmak üzere uygarlık anlamında, belli bir toplumda eğitim seviyesini belirtmek, sanat alanında belli özelliklerdeki sanatları belirtmek ve belli üretim biçimlerini işaret eden içeriklerle kullanılabilmektedir. Bunun dışında kavram farklı disiplinler tarafından, disiplinlerin ilgi alanları itibari ile de farklı içeriklerle kullanılabilmektedir. Kültür kavramı, genelde, kültüre ilişkin yazında bir toplumun yaşama biçimini işaret etmek için kullanılmaktadır. Sözcük olarak kültür kavramı incelendiğinde de tarihsel süreç içinde belli bir yaşam biçimini işaret ettiği görülmektedir (Doğan, 2007'den akt. Tuygun, 2009: 4).

Kültürlerinin oluşumunu incelediğimizde bu iki farklı dünyanın, insan ve toplum tipolojilerinin de farklı olması kaçınılmaz bir sonucu ortaya koymaktadır. Farklı tipteki insan ve toplumların, sanat eserlerinden önce, kimliklerinin ortaya konması gerekmektedir. Böylece ayrı toplumların farklı karakterdeki insanların yarattıkları sanat eserlerinin anlamı daha belirgin bir hal alabilmektedir.

Bu toplumlarda demokratik geleneklerin hâkim olduğu, insanlara arasında fark gözetilmediği, siyasi birliğin sosyal dayanışmayı desteklediği, birinden diğerine geçmenin imkansız olduğu, bir sosyal sınıflaşmanın ve bunun yarattığı siyasi iktidarın ele geçirilmesinde düğümlenen bir rekabet ve mücadelenin bulunmadığı, devletin halkın tümünün hizmetinde olduğu, İslam dininin de bütün bu özellikleri daha da belirgin hale getirdiği görülmüştür. Türk düşüncesinde, toplum kavramının, halk kavramının ne olduğu belli olmaktadır. Siyasi birlik, bir devlet teşkilatı olarak halkın hizmetindedir. Bu açıdan, devletin sorumluluğu, devlet başkanında azamisine ulaşarak, perde perde idare edenler arasında paylaşılır ve sonuçta, sorumluluğunu bilen, idrak eden canlı bir organizmaya, 'Devlet' e ulaştırılmaktadır (Kezer, 1986: 45).

Aynı kültür üyeleri arasında bile dil kullanımı açısından farklılık olabileceğini, bilimsel araştırmalar açıkça göstermektedir. Bu konuda sosyo-lengüstiğin geliştiricilerinden sayılan Basil Bernstein'in araştırmalarına değinilmektedir. Bernstein, kişilerin kullandıkları dili toplumsal yaşamlarıyla ilişkilendirir ve şöyle bir temel varsayımdan hareket eder: Bir toplum ya da kültürde, hem dil edinimi hem de dil kullanımı, kullanıcısının ait olduğu toplumsal sınıfla ilişkilendirilmektedir. Bernstein'a göre, alt ve orta tabakanın üyeleri ortak dili birbirinden farklı kullandıkları gibi, bununla ilişkili olarak algılama ve düşünce açısından da birbirinden farklı olabilmektedir.

(Gökçe, 2006: 49). Batı toplumlarının temel özelliği feodal olabilmeleri olarak gözükmektedir. Batı medeniyetinin başlangıç noktası sayılan antik Yunan'dan beri, bu sınıf esası vardır ve bütün demokratikleşme sürecine rağmen, bu esas, kendi hüviyetini halen muhafaza etmektedir. Köleci toplumdaki, feodal topluma ve ondan da kapitalist topluma, bir kısmı işçi toplumuna geçtiği iddiasındadır ancak işçinin sendikasına dahi tahammülleri olmamaktadır. Geçen batı tarihinin her döneminde sınıf rekabeti ve işçi sınıfının çıkarlarını güttüklerini iddia eden partizanlar, devlet gücünü ele geçirerek, diğer sınıfları ezmek, sömürmek için kullanmaktadır. Batının tarihi bu manada bir sınıf, rekabet ve mücadelelerinin tarihi olur. Belli bir sınıfın diktasını, ideolojilerinin ideali haline getiren ve bunu doktrinleştiren Marks ve Engels ve diğer sosyalistlerin çıkışı sebepsiz sayılmamaktadır. Bu tür bir sosyal düzenin ürünleri olmaktadır. 'Despot Devlet' batıya has bir kavramdır. Machievelli'nin temelini attığı siyaset felsefesinin uygulamaları genellikle batıya geçmektedir. Batıda devlet teşkilatı, bürokratik kastı oluşturan aristokrasinin eline geçmiştir. Halkın dışındadır ve halkla Türklerdekinin aksine bütünleşmemektedir. Sosyal mobilité, özellikle incelediğimiz dönemde, batıda bilinmemektedir. Özetlemek gerekirse, batı toplumları birbirinden geçilmez duvarlarla ayrılmış, birbiri ile mücadele eden sosyal sınıfların bulunduğu; eşitlikçi, demokratik eğilimlerin barınmadığı toplumlar olarak sınıflandırılmaktadır (Kezer, 1986: 38).

İletişim biliminin günümüzdeki ölçüde gelişemediği, kitle iletişimin bu kadar yaygın olmadığı dönemlerde, toplum yaşantısı sadece siyasal ve ekonomik kavramlara dayalı olarak ilerlemektedir. Günümüzde ise, iletişim olgusunun yaygınlık ve ağırlık kazanarak toplumların bir anlamda harcı durumuna gelmesiyle birlikte, süreç içerisinde elde edilen deneyimlerin bir sonucu olarak, artık insanların toplumların yalnızca yasal güç, mülkiyet ve üretim arasındaki ilişkilerle yetinemez duruma geldikleri gözlenebilir bir olgu olmuştur. Yani toplumda başarılı ilişkiler artık ekonomik değil iletişimseldir (Yüksel, 1990'dan akt. Yatkın, 2006: 99).

Bu çağlarda da, bundan önceki çağlarda olduğu gibi, batı toplumları huzursuz olmuştur. Toplum birbirinden kesin sınırlarla ayrılmış sınıflara bölünmüştür. Özellikle bu çağlarda, alt kesimlerde huzur ve güvenden eser yoktur. Profesyonel katiller, haydut aristokratlar ne şehirlerde ve ne de kırsal bölgelerde huzurdan, güvenden eser bırakmamıştır. Toplum içinde insanın, batıda en az ikili bir görünümü vardır: Üstün insanlar (aristokratlar, din adamları ve yeni devreye giren kapitalistler) ve insancıklar, sayılanlar dışında kalan halk yığınları, korumasız bireyler. Hristiyan inanışlara göre,

İsa'nın ikinci gelişinde, ölümler ayağa kalkacak ve bedenler yeniden canlanacaktır. Dolayısıyla bedenlerin muhafazası ve bunun için de yakama yerine gömmeyi tercih etmek gerekmektedir. Bu sebeple, ilk Hristiyan mezarları, şehir surlarının dışına yapılır (Kezer, 1986: 50).

1.4.1. Türk ve Batı Toplamları Kùltür Farklılıklarının Oluşması ve Biçimlenmesi

Ahlaki esasların pek çoğu dinden gelmektedir. Din ahlaki hayatımızın yegâne kaynağı değildir, ama en büyük kaynaklarından biri sayılmaktadır. Din ile ahlak münasebeti esasında ideal adaletin yorumlanması bakımından büyük önem arz etmektedir. Ortaçağ'ın hayat görüşü karşısında, dinden bağımsız ahlak elde etme çabası başlamıştır. Dinden bağımsız olarak elde edilmeye çalışılan ahlakın kendi değeri vardır. Doğal ahlaklılık genel bir değerlendirmeye dayanmaktadır. Bu yeni ahlaklılığın felsefi temelleri ya da bu temellerin genel olarak sistemleri vardır. Yeni nesil halkın eğitiminde bu görüşler ele alınabilir fakat pratikte her şeyden önce dinin kelimenin genel anlamında ahlaksal gelişmenin manivelası olarak hangi rolü üstlendiği sorusu önem teşkil etmektedir (Bulut, 2013: 36).

Antik Yunan düşüncesi ortaçağ boyunca hem Batı düşüncesi içinde Hristiyanlıkla birlikte, hem de doğuda İslamiyet ile kendisini açmayı sürdürmüştür. Felsefi düşünce teolojik düşünce ile birlikte gelişirken, tek tanrılı dinlerle birlikte felsefi kavramlar da yerel kullanımlarının ötesine geçerek birçok toplumsal hayat formunun zihinsel yapılarını birleştirebilecek bir duruma gelmiş ve daha genel anlamlarda kullanılmaya başlanmıştır. Dinlerin geniş bir coğrafyaya yayılması ve zaman içinde uzun bir yer kaplaması ile birlikte ve bunların yanı sıra Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'in birbirleri ile olan ilişkileriyle ve diyaloglarıyla özellikle Aristoteles ve Platon'un ortaya koyduğu felsefi problemler, teolojik bir boyutta incelenmeye devam etmiştir. "İman aklı çağırır" (*Fides quarrens intellectum*), (Gilson, 2003'den akt. Eras, 2007: 42). Bu anlayışla birlikte ortaçağda Hristiyanlık, vahyin anlaşılması ve yorumlanması için teolojik problemleri felsefi problemlerle birlikte işlemiştir. Ahlâk anlayışlarında önemli değişimleri yaratan toplumsal dönüşümler yaşanmıştır. Tek tanrılı dinler ile merkezi devletlerin güçlenmesi, toplumsal yasayış tarzlarını da önemli ölçüde değiştirmiştir.

İnanışlar ve inançlara uygun olarak yaşama bakımından, iki din arasında girişteki farktan çok, girildikten sonraki farklar önem kazanmaktadır. Hristiyan olarak kişinin gönlünce, keyfince hatta günahkârca bir hayat sürmesi ve ölmenden önce günahlarından sıyrılması mümkün olmaktadır. Çünkü “Aziz Peder” bir Hristiyan’ı günahlarından arındırabilmektedir. Hatta bu aracı sınıf, bir Hristiyan’ı kutsayabilir veya tersine aforoz edebilmektedir. Kısaca bu ruhban sınıfın üstünlüğü, yönlendirilmesi kabul edildikten sonra, ne fert ve ne de toplum için bir sorun kalmamaktadır.

İslami inançlara göre, yaşarken ‘günahlardan arındırılma’ gibi bir kolaylık ve işlemi uygulamaya yetkili bir ruhban sınıfı yoktur. Herkes yapması gerekip de yapmadıklarından, şahsen ve kesin olarak, Tanrı’ya karşı sorumlu olmaktadır. Affetmek Allah’a mahsustur; O, bu yargılamayı yaparken kişinin kusur ve sevabını tartmakta, ona göre affetmekte ya da cezalandırmaktadır. Bundan kurtuluş yoktur. İslam teolojisinde, Hazret-i Peygamber’in bile af yetkisi bulunmamaktadır (Kezer, 1986: 40).

Hristiyan ahlâk, her var olan şeyin ve her olayın Tanrı’nın inayeti ile olduğunu kabul eder ve bu anlamda da daha sonraki Batı düşüncesinde etnik yaklaşımları etkileyecek olan olgu-değer ayrımı Hristiyan ahlâkında görülmemektedir. Çünkü her varlık, kendi varlığını borçlu olduğu Tanrı’nın yaratımı ile var olur. Varlıklar sadece olgusal bir gerçekliği değil, bir değer hakikatini de ifade etmektedir. Dolayısıyla varlıkların taşıdıkları değerlerden bağımsız olarak onların olgusal gerçeklerine ulaşmak ya da sadece olgusal gerçekliklerinin bilgisine erişebilmek diye bir şey mümkün ve anlamlı olmamaktadır (Eraş, 2007: 49).

1.4.2. Çeşitli Kültür Olaylarının Psiko-Sosyolojik Teorileri

Sosyolojik olayları din, hukuk ya da güzel sanat gibi çeşitli kültür kuvvetlerinin bir fonksiyonu olarak yorumlamayı deneyen sosyolojik teorileri kısaca incelemek gerekmektedir. Öncesinde kültürün çeşitli niteliklerinden bahsedilecektir.

Kültürün Nitelikleri: (Tuygun, 2009: 35);

- * Kültür hem genel, hem de özeldir.
- * Kültür büyük oranda hayatımızı ve yaşam tarzımızı belirler.
- * Kültür, öğrenilir.
- * Kültür, simgeseldir.
- * Kültür, kolektif bir özelliğe sahiptir.
- * Kültür, yalnızca anlamlar bütünü değil, paylaşılan duygular bütünüdür.

- * Kùltür, tarihi ve süreklidir.
- * Kùltür toplumsal bir özellik taşır.
- * Kùltür, ideal ve idealleştirilmiş kurallar sistemidir.
- * Kùltür, ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcı bir özelliğe sahiptir.
- * Kùltür dinamik bir özellik taşır ve değişir, fakat aynı zamanda durağandır.
- * Kùltür, bütünleştiricidir.
- * Etnik merkezli eğilimleri artırma özelliği taşır.

Bu ‘değişkenler’in psiko-sosyal olaylar oldukları bir sınır içinde bu teoriler farklı olmayarak sosyolojizm okuluna ve psikolojizm okuluna bağlıdır. Bu nedenle bu teorilere psiko-sosyolojik teoriler adı verilmektedir.

Esas noktalardaki yetersizliklerin, kùltür faktörlerinin, başka faktörlerin yetersizlikleri de aynıdır. Bunun içindir ki, ancak bu grup teorilerin bir analizinden sonra öteki sağlam teoriler dikkatimizi çekmektedir. Onların hangi anlamda kabul edilebileceklerini, hangi anlamda onlara itiraz edilebileceğini göstermek için bazı örnekler ve işaretler yetmektedir. Kùltür faktörlerinin sayısız teorilerini bu tarzda incelemek bugünkü hallerde en iyi bir yol olarak görünmektedir. Bu teorilerin psikolojik oldukları ölçüde, analizleri psikolojik okul konusunda, bundan önceki bölümde ileri sürölmüş olan değerlendirmeleri kuvvetlendirecektir (Sorokin, 1994: 183).

1.4.2.1. Modernlik ve Öz Kimlik

Kimlik, sosyal psikolojide kendi gözünde ve başkalarının gözünde ne olduğunu ifade etmektedir. Çağdaş toplumun kamusal sorununun iki yönlü olduğu bir gerçektir. Kişisel olmayan davranışlar ve meseleler güçlü bir heyecan uyandırmazlar; davranışlar ve konular ancak insanlar onları kişilik sorunlarıymış gibi ele aldıklarında heyecan uyandırmaktadır. Bu iki yönlü kamusal sorunun varlığı özel yaşamda da sorun yaratmaktadır. Mahrem duygular dünyası sınırlarını yitirmekte olup artık mahrem alan kamusal dünya tarafından sınırlandırılmaz. Bu yüzden, güçlü bir kamu yaşamının aşınması, içtenlikle ilgi duyulan mahrem ilişkileri deforme etmektedir.

Modern dünya, bireyleşmeyle birlikte özel alanın ayrıştığı, kamusal ortak mekânların doğal olarak geliştiği bir toplumsal örgütlenme getirmiştir. Modernliğin 1960’lardaki durumu ile 1990’lardaki durumu arasında önemli bir fark görölmektedir. Daha önceki dönemlerde “istikrarlı, tözsel bir kimlik- her ne kadar özdüşünömsel ve

serbestçe seçilmiş olsa da modern benlik açısından hiç değilse normatif bir amaçtı”. Gelgelelim, bugün kimlik “ serbestçe seçilen bir oyun, bir kimsenin kaymalar, dönüşümler ve dramatik değişimler karşısında göreceli kayıtsız kalarak kendisini çeşitli roller, imgeler ve faaliyetler içerisinde sunabildiği ve benliğin teatral bir sunumu haline gelmektedir (Ibid, 1946: 157).

1.4.2.2. Postmodernlik ve Öz Kimlik

Bugün bireysel ve toplumsal kimlikler oluşturma tarzlarının örgütlü modernlik boyunca geçerli olanlardan ne ölçüde farklı olduğu sorusu postmodernlik üzerine kaleme alınan yazılarda belli başlı bir izlektir. Başka görüşlerde bireyin sonul parçalanışı ve dağılışının varsayılmasına karşılık bazen bir “ yeni bireycilik” teşhis edilmektedir. Postmodernliğe dair böylesi kapsamlı yorumların birçoğu gerçekte yaşayan insan varlıkları, kendi hayatlarını tanımlayan, çok gerçek toplumsal bağlamlarda edimde bulunan ve edimde bulunmaları bu bağlamlarca kısıtlanan insan varlıklarının durumunu gerçekte pek ciddiye almamaktadır. Marlis Buchmann’ın yazdığı gibi, *“özne anlayışında toplumsal gerçekliğin ana biçimi olarak bireyin ortaya atılması (toplum teorileştirmesinin) bir aşırı ucunu işaretlerken, keyfi öznellik nosyonunda öznenin arı kurmaca olarak bir tarafa atılması başka bir aşırı ucu işaretler. İleri endüstri toplumunun gelişimindeki bir öğeyi şeyselleştirmeleri ve öbür öğeyi de ihmal etmeleri ölçüsünde bireye her iki bakış tarzı da toplumsal gerçekliğin tek yanlı yorumlarıdır* (Buchman, 1989: 75).

Postmodernist söylem düzleminde analitik ayrımları belirgin tutmaya çalışan az sayıda yazarlardan birisi Douglas Kellner’dır. Kellner, “modern benlik kimliğin inşa edilmiş doğasının ve bir kimsenin istediği zaman kimliğini değiştirebileceğinin farkında olduğunu” belirtir ve bunun postmodernliğin bir karakteristiği olduğunu iddia etmemektedir. Kellner, medya analizinden hareketle “kimliğin çağdaş toplumda gözden kaybolması şöyle dursun, daha ziyade yeniden inşa edildiğini ve yeniden tanımlandığını” savunmaya devam etmektedir (Kellner, 1945: 142).

Özgürleşme bir anlamda bir kimsenin bir araya gelmek istediği başkalarını seçme ve bunun yanı sıra bu birliğin tözsel ve yordamsal şartlarını kararlaştırma hakkı ve yeteneği olarak gerçek bireysel özerkliğe yakınlaşmanın bir önkoşulu görülmektedir. Gelgelelim, bu özgürleşme kimlik arayışını varoluş boyutlarından da kurtarmaktadır. Eğer kimlikler değiştirilebiliyorsa, eğer başkalarıyla çok katı ve ancak göreceli

yükümlülük getiren bağlar kurulabiliyorsa ve hatta kimlik oluşumu bir kimsenin toplumsal konumunu yitirmesine gerek kalmaksızın askıya alınabiliyorsa, o vakit bütün kimlik kavramı dönüşüme uğrayabilmektedir. Böyle bir dönüşümün unsurları “ampirik postmodernizm” analizleri tarafından açığa çıkartılmaktadır (Wagner, 1996: 262).

1.4.2.3. Örgütlü Modernlik ve Öz Kimlik

Bireysel benlikler, toplumsal kimlikler ve toplumsal şekillenimler arasındaki tarihsel olarak değişen ilişki sorusu, bundan önceki bölümde örgütlü modernliğin tarihinin ortaya çıkışı, geçici pekiştirilmesi ve krizi konusunda yapılan açıklamaya eşlik etmiştir. Şimdi bu soru analizin şimdiye kadar olan kısmında yapabilenden daha açık-pek sonuç getirici olmasa da- terimler içerisinde ele alınabilmektedir. Örgütlü modernlik boyunca bu sorun hakkında belli başlı iki yaklaşım söz konusu olmuştur. Birincisi, toplumsal roller üzerine ana damar sosyolojik tartışma ve ikincisi, kitle teorilerinde bireyin kaderi konusundaki görüşler olmuştur (Wagner, 1996: 221).

1.4.2.4. Modern Kapitalizm ve Protestanlık

Kapitalizm, üretimin yapıldığı araç ve aletlerin, yapı ve hammaddelerin, başka bir deyişle sermayenin, ağırlıklı olarak özel ya da kişisel mülkiyette olması demektir. Kapitalizm “özel girişim” düzeni olarak da tanımlanmaktadır. Karl Marx kapitalizmi üretim araçlarının toplumda ayrı bir sınıf oluşturan kapitalistlerin elinde bulunduğu bir üretim tarzı olarak tanımlamıştır (Dobb, 2001’den akt. Aksu, 2010: 5). Avrupa’da kullanılan kavram kapitalizmken, Amerika’da özgür girişim düzeni deyiminin seçilmesi aslında bilinçsiz bir yaklaşım değildir. Amerika’da, özgür ekonominin olağan gerekçelenmesi, girişim tinine ve ona ilişkin eylemci değerlere yönelik alandır. Avrupa’da kapitalizm denmektedir çünkü sermaye birikiminin rekabet ile dürüst kılınan motorudur. Amerikan görüşüne göre, kapitalizm ahlaki bir görkemle yatırım yapar; Avrupa görüşüne göre, dışarıdan, devlet aracılığı ile ahlaki bir boyut kazandırılması gerekmektedir (Skidelsky, 2009’dan akt. Aksu, 2010: 5).

Bilgisayar bilimlerinin prensipleri üzerinde ve özel mülkiyet üzerinde kurulmuş, rasyonel bir surette örgütlenmiş ve idare edilmiş ekonomik girişimdir; bir pazar için üretim, kitleler için kitleler tarafından üretim; para için üretim; insanın kendisini devletine, yeteneğine veya kendi işlerine vermesini isteyen iş de en çok heyecan, his ve etkili olma; bu kendini verme veya fedakârlık bireyin meslek işinin kendi kendine bir

amaç gibi, herkesin hayatının başlıca bir fonksiyonu gibi ve bunun sonucu olarak, modern kapitalist toplumda iş, bazı rastgele bir şey olmayıp, fakat bunun için insanın bu iş için yeteneği için mevcut olan en büyük yükümlülükler olarak devletine veya mesleğine hararetle kendini vermesi ile din haline getirmesini, hizmet etmesini empoze etmektedir.

Bu yetenek, ahlakı, modern kapitalizmin ruhunun en dikkate değer çizgilerinden biri olarak görülmektedir.. Neticede, insanlar, işlerinde etkili olmaya göre değerlendirilmektedir. Kendilerine para ödenmiştir. Kendi hallerinde zayıf olanlar düşerler, iyi olanlar yükselirler, kapitalist toplumun insana, iş ve hali ne olursa olsun, ilk önce işçi olarak değer verilmektedir.

Modern kapitalizmin, ideal bakımından söz edilince, tipik karakterleri bunlar görülmektedir. Bu çizgilerle o, kapitalizmin İlkçağ ve Ortaçağ şekillerinden radikal bir surette farklı olmaktadır. Batı toplumunun modern özel olayını temsil etmektedir (Sorokin, 1994: 200-201).

İKİNCİ BÖLÜM

2. NORMLARIN TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ VE POPÜLER KÜLTÜR

Bir popüler kültür ürünü olan South Park çizgi dizisi verdiği toplumsal norm mesajlarıyla kapitalizm ve günümüz endüstriyel toplumundaki sosyal norm ve davranışlara göndermelerde bulunmaktadır. Çizgi dizinin içeriğini anlamak ve norm kavramlarıyla kaynaştırdığımız Amerikan toplum yapısını çözmek adına dizinin popüler kültüre olan etkisi ele alınmak istenmiştir.

2.1. Norm Nedir?

Genel olarak normlar, herhangi bir toplumun kendi lehine ilke ve kural olarak kabul ettiği ve kendi toplumundan oluşan üyelerin eylemlerine yön veren, biçimsel olmayan düzenlemelere verilen addır (Doğan, 2007: 54).

Normlar yaptırım gücü olan kurallar bütünüdür. Örneğin bir Müslüman'ın domuz eti yememesi ve bu nedenle Müslüman bir hedef kitleye seslenen gıda şirketinin paketleri üzerinde domuz eti ve yağı içermeyen üretim yaptığını belirtmesi bu nedenle gereklidir (Elden & Yeygel 2005'den akt. Tuygun, 2009: 84). Bu yüzden normları bir grubun neyin "doğru" neyin "yanlış" olduğuna ilişkin ortak anlayışı sayabilmektedir.

Normlar yazılı yasalar gibi biçimsel bir düzeyde gelişebileceği gibi, sosyal kontrol gibi biçimsel olmayan bir düzeyde de gelişebilmektedir. Bir sosyal birimin üyeleri için kabul edilebilir ve edilemez olan tutum ve davranışların yayılımını tarif eden bir değerler ölçeğidir. Normlar kesin bir şekilde grup üyelerinin nasıl davranması gerektiğine dair belirli kurallar belirtir ve bireylerin kendi çevrelerini yapılandırmalarına ve hakkında tahminler yapabilmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle normlar grup içinde davranışın düzenlenebileceği ortalama bir davranış şekli sağlamaktadırlar (Arkonaç, 1998: 291).

2.2. Normların Oluşumu ve Etkisi

Her grup, üyeleri arasında etkileşimi düzenleyen belirli normlar geliştirir. Bağlılıkları en zayıf düzeyde bulunan arkadaş gruplarından, tam olarak yapılandırılmış kurumlara kadar her grubun birer norm sistemi vardır.

Sosyal psikologlar genellikle iki tip sosyal sürecin uymaya yol açtığına inanırlar: bunlar; bilgi etkisi ve norm etkisi şeklindedir.

Bilgi etkisi, bir başkasından gelen bilgiyi gerçekliğe ilişkin bir kanıt olarak kabul etmeyi anlatmaktadır. Bütün insanlar kendi inanç, duygu ve algılarının doğru olduğuna dair kanaat getirmek ve inanmak isterler. Bu da bilgi etkisi dediğimiz faktörü ortaya çıkarmaktadır. Norm etkisi ise, kişiyi başkalarının olumlu beklentilerine uymaya götüren etkidir. İnsanlar sosyal onay ve kabul ihtiyacı içerisindedirler, bu da onları pratik nedenlerle (onay ve kabul görme, kınanma ya da tasvip edilmeme durumu yaşamama ya da spesifik hedeflere ulaşma) grupla ‘aralarını hoş tutmaya’ sevk etmektedir (Hogg & Vaughan, 2007: 288).

Normlar, insanların kendi dünyalarını yapılandırmalarına ve onunla ilgili tahminlerde bulunmalarına yardımcı olmaktadır. Ama aynı oranda da sosyal işlevleri vardır. Grubun var oluşunu düzenleyerek, grup üyelerinin faaliyetlerini koordine etmelerine yardımcı olmaktadır. Bir tartışma esnasında herkesin aynı anda konuştuğunu, kimsenin kimseyi dinlemediğini düşünelim: Böylesine bir durumda normsuzluk yani kuralsızlık dediğimiz şey, tartışmanın bir karara bağlanmasını ve sonuçlanmasını engelleyecektir. Normlar, grup hedefleri ile yakından birbirine bağlanmıştır. Gruplar açıkça tarif edilmiş hedeflerini geliştirdikten sonra normlar kaçınılmaz bir şekilde grubun hedefe ulaşmasını kolaylaştıran hareketleri cesaretlendirmiş ve bunu engelleyici davranışları kınamıştır. Bunun açık bir örneği Coch ve French’in 1948’de yaptıkları bir araştırmada gözlenmektedir. Saatte 50 birim mal üretme normunu çok iyi bir şekilde kurmuş olan bir bölüme yeni bir işçi transfer edilmiş, birkaç gün sonra yeni gelen işçi saatte 60 birim mal üretmeye başlamıştır. Gruptaki diğer işçiler tarafından bu durum grubun menfaatlerinin aleyhine görülmüştür çünkü artan üretim, işletmeye işçi çalışma şartlarını ağırlaştırma fırsatı verebilmektedir. Bu sebeple işçiler yeni işçinin kendi norm düzeylerine geri gelmesi için baskıda bulunmuştur (Arkonaç, 1998: 291).

Sosyal ve kültürel normlar içerisine örnek olarak toplumsal cinsiyet davranışlarını da eklemek mümkün olabilmektedir. Sosyalleşmeden ve sosyal bağlamdan çıkarılan kavramın toplumdaki yansıması kadına ve erkeğe atfedilen rollerden oluşmaktadır. Bu roller bütün toplumlarda kodlanan davranışları göstermektedir. Her kültürün kabul ettiği cinsiyet kimlikleri bulunur. Örneğin, Hollanda da eşcinseller de evlilik kanunlarından yararlanabilmektedir. Bir kültürün sosyal normları bir erkeğin ve bir kadının nasıl görünmeleri, davranışları ve birbirleri ile ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini gösterir. Bu bağlamda, toplumun görmek istediği normlar arasında, kadın ve erkek rolleri, kadın ve erkeğin kendini sunum şekli,

konusması, davranış kalıpları ve giyim kuşam kodları bulunmaktadır ve kalıp ve kodlamalar toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir (Yılmaz, 2009'dan akt. Tuygun, 2009: 84).

Sosyal etki, kendisini, büyük ölçüde, doğrudan istemlerin kabul edilmesi ile otoriteye itaatte gösterse de, daha dolaylı bir tarzda da (toplum ya da grubun normlarına uyma yoluyla) işleyebilmektedir. Örneğin, Allport (1924), kişilerin, bir grubun içindeyken kokular ve ağırlıklar hakkında daha ılımlı yargılar verdiklerini gözlemlemiştir. Doğrudan bir baskının olmadığı ve bu koşulda grup, kendi üyelerinin bir noktada birleşmelerine (yakınsamalarına) ve böylece birbirlerine daha fazla benzemelerine yol açmaktadır (Hogg & Vaughan, 2007: 279).

Sherif'e göre, bu yakınsamayı açıkça grup normlarının gelişimine bağlayarak büyük bir ilerleme yapmak mümkündür. İnsanların yaptıkları, düşündükleri ve hissettikleri şeylerin doğru ve uygun olduğundan emin olma ihtiyacı içerisinde oldukları öncülünden hareket eden Sherif, insanların kendilerine olası davranışlar yelpazesi oluştururlarken başkalarının davranışlarına başvurduğunu ileri sürmüştür. Buna referans çerçevesi ya da ilgili sosyal karşılaştırma bağlamı denilebilmektedir. Böylesi çerçevelerdeki ortalama, merkezi ya da orta konumların uç konumlardan daha doğru olduğu düşünülür, dolayısıyla tercihler de bu yönde yapılmaktadır. Sherif bunun, sosyal normların kökenini ve gruplar içerisindeki söz birliğini güçlendiren yakınsaklığı açıkladığı kanısındadır (Hogg & Vaughan, 2007: 279). Normlar, grup kimliğinin korunmasına yardımcı olabilmektedir. Bu durum özellikle grubun kullandığı dil veya özel tip giyim kuşam (hippiler gibi) ile ilgili normlar için geçerli sayılmaktadır. Giyim kuşam veya grubu kullandığı dil üzerinden diğerlerinden ayırt eden lehçeler, ağızlar doğrudan işlevsel olmasalar da kendi üyelerini diğer insanlardan ayıran sınırları belirler ve böylece de grubun kimliğini daha açık bir şekilde tarif etmeye yardımcı olmaktadır (Arkonaç, 1998: 291).

2.3. Sosyal Normlar ve Özellikleri

Bir toplumda insanları belli olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen öyle davranmaya zorlayan kurallara sosyal norm denir (www.toplumvesiyaset.com). Sosyal hayatın, toplumsal yaşamın bir düzen içinde akıp gitmesi, şahısların gerek birbirleriyle, gerekse doğrudan doğruya toplumla olan ilişkilerinde uyacakları birtakım kuralların varlığını gerektirir. Bu nedenle, sosyal

hayatta gelişen çeşitli ilişkiler bir düzene sokulmuş olur; çünkü bütün kurallar, toplum hayatındaki davranışlarımızın nasıl olacağı hususunda bir takım emir ve yasakları içermektedir. Kısaca neleri yapmak, neleri yapmaktan kaçınmak zorunda olduğumuzu bildirmektedir. Sosyal normlar yaptırımı, bir kuralın emir ve yasaklarına uyulmadığı zaman karşılaşılabilecek tepki olarak ifade edilmektedir ve bir takım özelliklere sahiptir. Bunlar;

Sosyal Normların Özellikleri

Sosyal normların özelliklerini sosyolog Hakan Kalyon şu maddeler ile sıralandırır (www.toplumvesiyaset.com);

- Sosyal değerlerin somut şeklidir.
- Toplumun düzen ve devamlılığını sağlar.
- Toplumsal kontrolü sağlarlar.
- Toplumsal süreç içinde veya merkezi otoriteye oluşturulabilir.
- Bireylerin davranışlarını sınırlayan emir, yasaklardır.
- Toplumdan topluma veya zamanla değişir.
- Uymayanlar toplumca cezalandırılır, zorlayıcıdır.
- Çoğunluğun sosyal normlara uyması sosyal bütünleşmeye, uymaması ise sosyal çözülmeye neden olur.

2.3.1. Yazılı (Resmi) Normlar

Kanunlar, tüzükler, yönetmelikler gibi devletin yetkili organlarınca düzenleyip, uygulamaya konan, gerektiğinde değiştirilen, devletin ve sosyal düzenin korunmasını ve devamını amaçlayan normlardır. Uymayanlar maddi ve bedeni cezaya çarptırılmaktadır (www.toplumvesiyaset.com).

KHK (Kanun Hükmünde Kararname): Türkiye Büyük Millet Meclisinden veya doğrudan Anayasadan aldığı bir yetkiye dayanarak Bakanlar Kurulunun belli konuları düzenlemek için çıkarılan hukuk kurallarıdır.

Tüzükler (Nizamname): Bir kanunun uygulanmasını göstermek üzere veya kanunun emrettiği işleri belirtmek üzere Danıştay'ın incelenmesinden geçirilerek Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılır. Kanuna dayanılmadan tüzük çıkarılamaz, iptali için Danıştay'da iptal davası açılabilmektedir.

Yönetmelik: Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerin, kanun ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak için çıkarılmıştır. Tüzüklerden farklı olarak yönetmelikler için belli bir şekil şartı getirilmemiştir (www.udybelgesi.com).

2.3.2. Yazısız (Resmi Olmayan) Normlar

Bireyler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinden doğan töre, adet, gelenek ve görenekler, din kuralları, görgü kuralları gibi yazılı olmayan normlardır.

Örf (Töre): Toplum yaşamında yararlı ve gerekli olduğuna ortaklaşa inanılan; kimi yerde yasa ve ahlakın yerine geçebilen, yaptırım gücü (kanun veya norm şeklinde) olan kurallara örf veya töre denir.

Adet: Halk tarafından alışılmış ve yaygın olarak kullanılan davranış şekilleridir. Bayramda akraba ve ahabap ziyaretleri yapmak Gelenek: Bir toplumda, eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa geçen kültür mirasları, alışkanlıklar bilgiler ve davranışlardır.

Görenek: Bir şeyi görülebildiği gibi yapma alışkanlığıdır. Uyulması için yaptırımı bulunmayan, ya da çok az olan davranış öğeleridir.

Din Kuralları: İnsanların Tanrıyla veya diğer insanlarla ilişkilerini düzenler. Sevap ve günah gibi yaptırım çeşitleri vardır.

Ahlâk Kuralları: İnsanların kendi nefislerine karşı vazifelerini ve diğer insanlarla ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiğini belirten kurallardır.

Görgü Kuralları: Örf ve adetlerin basit biçimidir. Bir kimsenin belli bir olayda nasıl davranması gerektiğini gösterir. Bir toplantıda konuşurken, bir davette yemek yerken bir törene katılırken nasıl davranırız?

Hukuk Kuralları: Kişiler arası ve kişi ile toplum arası ilişkileri düzenleyen, maddi yaptırım olan bu nedenle uyulması zorunlu kurallardır (www.toplumvesiyaset.com).

2.4. Normların Grup Davranışına Yansıması

Bir toplumda insanları belli olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen öyle davranmaya zorlayan kurallara sosyal norm denir.

Kişi için normlar bir atış çerçevesidir. Bu atış çerçevesinden doğru dünyayı tasvir ve tarif etmektedir. Dolayısıyla normlar, kişinin çevresine düzen ve tahmin edilebilirlik getiren, birtakım değer yükleri taşıyan bir sistem olarak görülebilmektedir.

Özellikle kişi için yeni veya belirsiz olan situasyonlarda normların ne derecede önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Böyle situasyonlarda normlar bir rehber gibi kişiye nasıl davranması gerektiğini gösterecektir. Bunun en önemli açıklaması Şerif'in, sosyal psikoloji tarihinde en önemli ve anlamlı deney olarak kabul edilen 1935'de yaptığı otokinetik etki deneyidir (Arkonaç, 1998: 292).

Her grup tipi kendine özgü normlara sahiptir. Buna göre arkadaş gurubu, sanal sohbet (chat) grubu gibi ikincil grup türlerinde kurallar daha esnektir (Harris & Sherblom, 2008: 46). Bireyin gönüllü katılımı, grup üyeliğini gönüllü sürdürmesi veya sonlandırması temeline dayalı olarak oluşan bu tür gruplar, grup üyelerinin kendi gündelik yaşam rutinlerinin dışına çıkmaları, sosyalleşmeleri, hoşça zaman geçirmeleri, rahatlamaları, eğlenmeleri gibi amaçlarla oluştuğu için insanlar üzerinde baskı kurmaya yönelik katı kurallara da yönelmemektedir.

Ancak birtakım büyük idealler etrafında bir araya gelen, ırksal, etnik, dilsel dinsel v.b. oluşturuıcı öğelerle oluşan gruplarda kurallar oldukça katıdır. Bu tür gruplarda ihanet diye bir şey yoktur. Birey, kendi isteğiyle gruptan ayrılamaz, ancak bir suç işlemesi durumunda grup dışına atılmaktadır. Kurallar kişilerin çok daha önünde gelir. Grup çıkarları bireylerin çıkarlarının üstünde görülmektedir (Güngör, 2011: 174).

Normları grubun uygun davranışlar nizamnamesi olarak görmemek gerekir. Grupta uygun görülen davranışı, kişinin o gruptaki pozisyonuna ve normun dayandığı uzmanlık konusuna bağlı olarak çok geniş veya çok daha dar bir çerçevede tarif etmek mümkündür. Grup hayatının bütünü içerisinde merkezi bir konumu olmayan normların diğerlerine oranla çok daha esnek sınırları olacağı görülmektedir. Ancak merkezi önem taşıyan, bir başka ifadeyle, grubun varoluşuna ve bunun devamına dayanan normların oldukça kısıtlayıcı sınırlara sahip olacağı da görülmüştür. Kış günü beyaz giymeniz size herhangi bir kısıtlama getirmezken, hırsızlık, cinayet gibi sosyal olamayan davranışlar cezai birtakım yaptırımlar getirmektedir. Normlara bağlılık derecesi kişinin o gruptaki üyeliğinin kalıcılığı ile yakından ilişkili olmaktadır. Özellikle yüksek mevkilerde bulunanlara oranla daha düşük mevkilerde bulunanların normlara daha fazla bağlı olması beklenmektedir. Yüksek mevkide bulunanların ise normlardan sapması her zaman cezai yaptırım getirmese de liderin örnek bir grup üyesi olması ve grubun çizgisine uyması, özellikle diğer grup ile ilgili uğraşları ilgilendiren faaliyetlerde, kesinlikle beklenmektedir.

Normlar grubun değişen şartlarla birlikte karşı karşıya kaldığı yeni situasyonlarda verdiği tepkilerde de değişim gösterebilmektedir (Arkonaç,1998: 292). Doğaldır ki normların tamamı bir değişme nesnesi değildir, birçok grubun adet ve gelenekleri son derecede sabit olup değişime de dirençli olmaktadır.

Norm ve grup davranışı ele aldığımızda sosyal kontrol kavramı devreye girmektedir. Sosyal kontrol, bireylerin ve grupların davranışlarını ve sosyal düzeninin gereklerine uygun biçimde davranmalarını sağlamaya yönelik önlemlerin tümünü ifade etmektedir. Sosyal kontrol, grup ve toplumun, kişinin davranışlarını sınırlandırması ve bu sınırlandırma yoluyla sosyal değerleri benimsemesinin sağlanması demektir (www.toplumvesiyaset.com).

Grup Normlarının  zellikleri (www.toplumvesiyaset.com);

- Kaynağı sosyal yaşamdır ve her toplumda görülür.
- Toplumun düzeni ve devamını sağlar.
- Her türlü sosyal ilişkiyi kapsar.
- Bireylerin toplumsallaşmasını sağlar.
- Birey  rnek davranış kalıplarını öğrenir ve taklit yoluyla kazanılır.
- Toplumdan topluma veya aynı toplumda da değişir.
- Toplumsal norm ve değerleri araç olarak kullanır.

2.5. Toplum ve Kültürün  nemi

Kültür, bir vericidir ve sosyal deneyimlerden geçerek zamanımıza kadar gelmiştir. Kültür, bir realitedir (gerçekliktir) ki, insanlar ona tepkide bulunarak, onun etkilerine cevaplar vererek sosyalleşmektedir. Kültür, anlamlarına sahip ve değerler teşvik edici g ler olarak fizyolojik olandan yükselmektedir. Bu g ler insanın organizması üzerine dış dünyanın etkileri, vurguları ile ferdiyeti geliştirmektedir. Bundan dolayı, alakalar, kültürel elemanların demetleri gibi sosyal gruplar içinde fertleri toplamaya eğilim göstermektedir. Sosyal grubun şekline, karakterine göre onun içinde yer alan kültürel elemanlar, sadece nitelikleri açıklamazlar fakat onlar, aynı zamanda alakalarına göre elemanları bir perspektif içinde toplamaya da yararlar. Mesela, ekonomik alakalar, üretilenleri, t ketilenleri ve onların gruplara göre insanlara dağılmalarını, değer kazanmalarını sosyal gruplar içinde sağlanmaktadır. Değerlerin tayini, tespiti (saptanması) bir sosyo-kültür meselesidir ve değer, sosyal-kültürel ortam içinde diğer değerleri gerçekleştirir ve de toplumdan topluma çeşitlilik, değişiklik

göstermektedir. Değerler sosyal-kültürel sistem içinde görelidir. Hatta yiyecekler ve giyecekler de sosyo-kültürel ortamda saptanmaktadır (Nirun, 1994: 63).

Modernleşme süreci ile birlikte toplumda gücün biçim ve el değiştirmesine koşut olarak alt üst olan toplumsal sınırlar, kentleşmeyle birlikte sanat ve edebiyat alanında da başlayan kitlesel üretim ve yeniden üretim vb. gelişmeler kültürü aristokrasiyle özdeş gören kültür kuramcılarının isyanına yol açtı. Aristokrasinin yitip giden gücüne bağlı olarak kültürün de hızla ölüme doğru gittiğini, insanlığın bayağılıkla, kalabalıklıkla, dahası kültürsüzleşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu haykırmaya başlamıştır. T.S. Eliot, Mathew Arnold, F.R. Leavis gibi düşünürler bu yöndeki tepkilerin öncülüğünü yapan kültür kuramcılarıdır (Güngör, 2011: 226). Toplum ve kültürün önemini sosyal gelişme, demokratik değişim ve sosyal psikoloji konularını üzerinden incelemek gerekmektedir.

2.5.1. Sosyal Gelişme

Aile sosyal yapısı, toplumun veya büyük bir sosyal grubun içinde, aile fertlerinin çeşitli ilişkilerde bulundukları örgütlenmiş şeklidir. Toplum normları tarafından düzenlenen insanlar arası ilişkilerin, etkileşimlerin ve kaynaşmaların yarattığı sistemlerin taşıyıcısı olan aile sosyal yapısı, sosyal statülerin rollerini ortaya koymaktadır. Rollerini düzenleyen sosyal normlar insanlar arasında ortak olarak paylaşılan karşılıklı beklentilere dayanırlar. Beklentilerde aile yapısı daha istikrarlı, daha sabit ve daimidir (stability). Sosyal kurumlar aileleri gruplandırmaktadır. Gruplandırma olayı insanların kendi gayretleri ile yapmak istedikleri işlerine mantık kullanarak sistematik bir şekilde uygulanıyorsa sosyal hayatı geliştirmek mümkün olmaktadır (Nirun, 1994: 155).

Sosyal politika ve sosyal haklar, çeşitli ekonomik ve siyasi gelişmelerden etkilenen, farklı dönemlerde alanları genişleyen ya da daralan ve geçirdikleri dönüşümler, içeriklerini oluşturan konuların benzeşmesine paralel olarak, kaderleri büyük ölçüde aynı doğrultuda çizilen kavramlardır. Sosyal politika, birçok örnekte devlet tarafından, sağlık, eğitim, sosyal refah, konut gibi alanlarda yürütülen uygulamalara işaret ederken, insanların bu konularda da haklara sahip olduklarının benimsenmeye başlandığı tarihsel dönemde, sosyal haklar da, anayasalar ve hak sözleşmelerinde yer bulmaya başlamıştır (Odabaşı, 2010: 4).

2.5.2. Demokratik Değişme

İnsanın şahsiyeti de bir sistemdir. Bu bakımdan sosyal ve kültürel değişme sürecine akılcı yoldan yaklaşmak gerekir. Böylece toplumu istenilen yönde değiştirmek mümkündür Zor kullanmadan demokratik yolla toplumun değişmesi olağan bir olaydır.

Bilinçli olarak süreklilik içinde toplumun bünyesinden doğan değişmelerin yönlerini önceden görmekle bu iş yapılabilir. Toplum iyi bilinirse, toplumun kuvvetleri arasındaki ilişkiler doğru görülürse, ailelerin ve şahısların beklentilerini de hesaba katarak Sosyal değişmeye yön verilebilmektedir. Akılcı yoldan, demokratik metodlarla değişme süreci sosyal gelişmeye yönelebilmektedir. Toplumun sosyal-kültürel değerlerini, inançlarını ve davranışları sosyal çatışmanın içine düşmeden beklentiler yönünde etkiler yaparak gelişmeye ulaşılabilmektedir. Aile ve eğitim ile öğretim bu konuda doğru seçilmiş bir yol olmaktadır. Ancak aileden sonra ferdiyet, şahsiyet ihtiyaçlarını ve beklentilerini, yakın çevre, okul ve iş hayatı kurumları ile birlikte değişme ve gelişme sürecine katılarak istenilen yön seçilebilmektedir. Bilinçli ve istekli olmak şart olmaktadır (Nirun, 1994: 63)

2.5.3. Sosyal Psikoloji

Sosyal psikoloji toplumsal şartların insanlar üzerindeki etkisini araştıran bilim dalıdır. Bu alanda araştırma yapanlar genellikle psikolog veya sosyolog'lardan oluşmaktadır. Buna rağmen bütün sosyal psikologlar hem birey, hem de topluluk bazında çalışmaktadır. Benzerliklerine rağmen iki alan amaçları, yaklaşımları, yöntemleri ve terimlerinde farklılaşabilmektedir. Biyofizik ve kavrama psikolojisi gibi sosyal psikoloji de disiplinler arası bir alandır. Sosyal psikoloji belli başlı konuları kapsamaktadır. Bunlar (wikipedia.org);

- Yardım, Altruizm: İnsanlar neden ve ne durumlarda birbirlerine yardım eder veya etmezler.
- Sosyal uyum: Bireyler neden grup kurallarına uyarlar veya uymazlar.
- Söz dinleme, İtaat: İnsanlar neden söz dinlerler, itaat ederler.
- Toplum ve birey etkileşimi
- Ön yargı: Ön yargı nasıl oluşur.
- Hiddet ve saldırı: Bireyler neden ve ne durumlarda başkalarına saldırırlar.

2.5.3.1. Amerika’da Sosyal Psikoloji

Deneyselciliğin Avrupa kökenli olmasına rağmen sosyal psikolojinin “bireyin bilimi” haline gelişi 1. Dünya Savaşı’ndan sonra Amerika Birleşik Devletleri’ndeki sosyal ve bilimsel atmosferde gerçekleşmiştir. Deneyselciliğin A.B.D. ile sınırlı kalışının sonucunda sosyal psikoloji, sosyal konuları büyük ölçüde göz ardı etti. Deneklerini yaşadıkları sosyal bağlamdan soyutladıkları araştırmalar yapmıştır. Bu durum Büyük Ekonomik Depresyon yılları ve 2. Dünya Savaşı gibi ekonomik ve siyasi krizlerin yol açtığı sosyal problemlerin aciliyeti, laboratuvarı aşırı bir şekilde meşgul etmeye başladığı ana kadar devam etmiştir.

1920’lerin ortalarından itibaren tutumların ölçülmesi ile ilgili teknikler çoğalmaya ve gelişmeye başlamıştır. 1930 ve 1940’lardaki en büyük başarı tutumların incelenmesi ve esas olarak da tutumların ölçülmesidir. Bunu 1950’li ve 1960’lı yıllarda tutumun değişmesi ile ilgili kavramlarda merkezileşme takip etmiştir (Arkonaç, 1998: 37).

İncelediğimiz sosyal psikoloji tarihçesinin yaklaşımı açısından önem kazanan nokta, her yeni teknik vasıtasıyla tutumların ölçülebilirliğinin her seferinde doğrulanması ve bunun bir belirginlik kazanması kadar, tutumların ölçülebilirliği vasıtasıyla incelikte deneysel yöntemin giderek olgunlaşması ve bunun da sosyal psikolojinin bilimsel mevkisini yükseltebileceği kanısıdır. Bugün artık deneysel araştırma düzenlerinin alan araştırması düzenine, ölçmenin gözleme tercih edilişi kurumsallaşmış olup, ilgili dergiler de makaleler için bir kıstas haline gelmiştir. Buna ilaveten artık araştırmalara ayrılan paralar, verilen destekleyici burslar azımsanmayacak ölçüde araştırmanın yöntemsel inceliğinin seviyesine bağlı kalmaktadır. Fakat bununla birlikte, 1970’lerde sosyal psikolojinin içine düştüğü “kriz” onun temel araştırma işinin ne olduğunun ve anlamının birçok açılardan tartışılmasına yol açmıştır.

Tarihsel açıdan baktığımızda, sosyal ve siyasi problemler artığında bu problemleri sosyal psikologlara havale edip işbirliğine gitme talep ve teşebbüslerinin arttığını görürüz. 1930’larda Avrupa’da, Sosyal Konuları Psikolojik Olarak İnceleme Derneği (Society for the Psychological Study of Social Issues) kurulduğunda yine böyle bir durum söz konusuydu. 1940’larda yine aynı şey gerçekleşmiştir. Nazi ve Faşist baskıların artması ile birlikte diğer ülkelerdeki sosyal psikologlar, savaşın kazanılmasına yardım etmenin yanı sıra o günkü anlayışlara göre, demokratik toplumların yaşadığı daha iyi bir dünyanın planını yapmıştır (Arkonaç, 1998: 38).

Amerikan sosyal psikoloji ders kitapları sürekli bir şekilde sosyal psikolojiyi esas olarak bir “Amerikan ürünü” veya büyük ölçüde bir “Kuzey Amerika Fenomeni” olarak ifade etmektedir. Bu ifade karşısında bu Avrupalı bilim adamlarının ve onların fikirlerinin bir mecburiyet karşısında bu ülkeye göç etmiş olduklarının unutulmaması şarttır. Bu göçmenlerin fikirleri Amerika’da yeni bir sosyal ve bilimsel çerçeveye uyum sağlama sürecine girmiştir. Amerikan ders kitaplarındaki ifadelerin doğruluk payı sadece bu noktada yaymaktadır. Fakat Hitler’in Avrupa’da sosyal psikoloji yapılan her yerin boşaltılması sebebi ile doğan boşluğu 1945’lerden sonra göçmenlerin Avrupa’ya geri dönüşü değil “Amerikan” psikolojisinin doldurduğu bir gerçektir.

2.5.3.2. Avrupa’da Sosyal Psikoloji

Savaş öncesi Avrupasında sosyal psikolojinin düzgün bir kurumlaşması yoktur, tek tek akademisyenler sosyal psikolojide bazı konulara ilgi duymuştur. Söz gelişi İngiltere’de Barlett vardır. Barlett’in ‘Hatırlama’ (1932) adlı kitabında aktardığı çalışmalar ancak daha son yıllarda kognitif, (hatırlama/algılama) sosyal psikologların ilgisini çekmeye başlamıştır. Yine İsviçre’de çocuğun ahlaki gelişimi üzerinde odaklaşan ve bizim bugünkü sosyalleşme kavramımıza katkıda bulunan Piaget (1932) vardır.

İletişimsizlik 1960’lı yıllarda Avrupa Sosyal Psikologlar Birliği’nin kurulmasını motive eden güç olmuştur. Fakat Avrupalı sosyal psikologların kendi aralarında bir iletişim kurma motivinden daha güçlü ve derinden gelen bir başka motiv de sosyal psikolojinin tarifinde, teorilerinde, yöntemlerinde ve hatta ortaya çıkan sosyal psikoloji krizinde giderek artan Amerikan hegemonyasına bağımlılığının fakına varılmıştır (Arkonaç,1998: 40). Uyurken ya da uyanırken, çalışırken ya da yemek yerken, içeride ya da dışarıdayken, banyoda ya da yataktayken fark etmezdi hiç bir şeyden kaçmak olanaksızdır. Kafatasınızın içindeki birkaç santimetreküp dışında, hiç bir şey size ait değildir (Orwell, 2007: 31). Amerikan hegemonyası, Avrupa sosyal psikolojisinin tutsaklığını da televizyon kanallarıyla yapmaktadır. Bir televizyon programı yayımlanırken, “Bunu düşünüyüm”, “Bilmiyorum”, “Neyi kastediyorsunuz?” ya da “Enformasyon kaynağınız nedir?” gibi sorulara hemen hiç izin verilmez. Bu söylem tipi programın temposunu yavaşlatmakla kalmaz, aynı zamanda ya belirsiz bir hava ya da programın hiç bitmeyeceği izlemine yaratmaktadır (Postman, 2004: 105).

2.6. Toplumsal Yapı Tanımı

Her toplumsal yapı, makrosyolojik karakterdeki bir toplam toplumsal olay içindeki çok sayıda hiyerarşiler arasında, durmaksızın yenilenen çabalarla yeniden gerçekleştirilen ve bu toplam toplumsal olayın sadece bir görünümünü ya da kesimini ifade eden bir çürük dentedir: derinlemesine katların, toplumsallık görünümünün, toplumsal kuralların, zamanlılıkların, zihin renklerinin, iş bölümü ve biriktirme tarzlarının ve mümkün olduğu zaman fonksiyonel gruplaşmaların, sınıfların ve onların örgütlerinin özgül hiyerarşileri arasındaki denge; bu çok sayıda hiyerarşiler dengesi örnekler, alametler, simgeler, alışılmış ve düzenli toplumsal roller, fikirler ve değerler, kısaca bu yapıya özgü uygarlık eserleri tarafından sağlamlaştırılır ve eğer bu yapılar topyekün yapılar ise, kendilerinin dışına taşan ve hem yaratıcı güç hem de faydalanıcı olarak katıldıkları bütün bir uygarlık tarafından sağlamlaştırılmıştır (Bozkurt, 1972: 73).

2.6.1. Toplumsal Yapı Modelinin Unsurları Nelerdir?

Bir toplumsal yapı modelini kurmak için mutlaka gerekli nitelikler dengesi şu unsurları kapsamaktadır (Bozkurt, 1972: 120).

- Morfolojik ve ekolojik yüzeydeki doğal nitelikler ve insan gücü (demografik nitelikler)
- Doğal kaynaklardan faydalanmaya yönelen eylemde hâkim nitelikler (teknoloji, örgütlenme)
- Bütündeki gruplaşmaların ve bu gruplaşmalar arasındaki ilişkilerin nitelikleri.
- Toplumsal kuralların nitelikleri, oluş ve işleyişleri ve değerler dizgesi.
- Bu bütünün değişme dinamiklerinin niteliği.

2.6.1.1. Kültür Tabakaları

Kültür sözcüğünün nasıl ortaya çıktığı ve farklı uluslarda nasıl bir süreçte yer aldığı bu bölümde alınmıştır. Kültür kelimesine yaklaşımlar farklılıklar göstermektedir. Ancak akademik yazılarda kültür kelimesinin *colera* kökeninden geldiği savı genel kabul görmüştür (Tuygun, 2009: 7).

Kültür bir soğan gibi kat kattır, anlayabilmek için soymak gerekir. Hollandalı kültür bilimci Hofstede'ye ait olan bu benzetme, toplumların kültürlerini oluşturan

unsurlar arasındaki bağlantıya anlaşılabilirlik kazandıran güzel örneklerden bir tanesi sayılabilmektedir.

Toplumların kültürünü oluşturan unsurlar, aşağıdaki tabloda da olduğu gibi, genellikle maddi ve manevi olmak üzere iki boyuta ayrılmaktadır (Ügeöz, 2003: 20).

Maddi Unsurlar	Manevi Unsurlar
*Sanat, Tiyatro, Edebiyat, Müzik *Dil, Kıyafet, Mimari, Gıda *Tarih, İklim, Coğrafya	*Fikirler, Görüş Tarzları, Davranışlar *İdealler, Normlar, Değerler *İnançlar, Alışkanlıklar
Objektif- *Kültürün ürettiği, geliştirdiği ürünler *Buzdağı'nın görülen kısmı	Subjektif- *İnsanların ve/veya bir grup insanın olayları, gerçekleri yorumlama tarzı *Buzdağı'nın görülmeyen kısmı
= Görülebilen, öğrenilebilen	= Gizli, çoğunlukla yalnız hissedilen unsurlar

Şekil 1. Kültüre Ait Maddi ve Manevi Unsurlar

Hofstede ise, kültür başlığı altında toplanabilecek unsurlar (Ügeöz, 2003: 21);

- Semboller,
- Kahramanlar, Önderler,
- Gelenekler, Adetler,
- Değerler.

Olarak adlandırdığı başlıklar altında dört tabakaya ayırır ve bunları soğana benzeyen bir diyagramda birbirleri ile şöyle ilişkilendirilebilmekteyiz.

Tıpkı bir soğanın cücüğü gibi, kültürün çekirdek kısmında değerler vardır. Nasıl soğanın cücüğünü, diğer tabakaları soymadan görmek mümkün değil ise, toplum fertlerinin davranışlarına, beklentilerine anlam ve yön veren ölçüler olarak bilinen değerleri de, etrafını çevreleyen tabakaları atlayarak, keşfetmek imkânsızdır.

Değerler tabakasının etrafı, gelenekler, adetler tabakası ile kaplıdır. Bunlar, toplum fertlerinin “iyi”, “güzel”, “doğru” olarak kabullendiği davranış kurallarını simgeleyen alışkanlıklar olarak da adlandırılabilir. Toplum fertlerinin gerek

politikadan, gerek tarihten, gerek sanat dünyasından ya da efsanelerden kahraman veya önder olarak gördüğü, görmek istediği şahıslar ise, bir üst tabakada bulunmaktadır. Dil, kıyafet, bayrak, mimari gibi, görülebilen, tutulabilen veya işitilebilen unsurları kapsayan semboller tabakası, soğanın kabuğu gibi en üst tabakada yer almaktadır (Hofstede, Geert, a.g.e., s.8).

Her dört tabakanın unsurları, hem kendi aralarındaki bağlantı ile hem de karşılıklı etkileşim sayesinde sürekli değişim esasına dayanan bir bütün oluşturmaktadır. Ancak değişim her tabakada aynı hız ve aynı sıklıkla gerçekleşmemektedir. Görülmeye, tutulamaya, işitmeye elverişli unsurları kapsadığı için diğerlerine göre tanımlaması daha kolay olduğu kadar, değişime de en kolayca ve en sıkça uğrayabilen tabaka semboller tabakasıdır, hiç kuşkusuz. Örneğin, moda trendlerinde görüldüğü gibi, kültürlerarası etkileşimin de öncelikle semboller tabakasına yansması, değişimin bu tabakada daha sıkça gerçekleşmesini teşvik eden önemli etkenlerden bir tanesi sayılabilir. Gerek tanımlaması, gerek değişmesi en zor olanı ise, yukarıda kültürün çekirdek kısmı olarak adlandırılan, değerler tabakası olarak kabul edilmektedir (Ügeöz, 2003: 23).

2.6.1.2. Kültüre Ait Maddi ve Manevi Unsurlar

Yazıdan, hatta yazı yazma olanağından bihaber bir kültürün nasıl olabileceğini okuryazarlar ancak büyük bir zahmetle hayal edebilmektedir. Kimsenin kelimeleri “açıp bakmadığı” bir kültür düşünün. Sözlü kültürde “açıp bakmak”, zaten hiçbir şey ifade etmeyen bomboş bir deyim olarak görülmektedir. Kelimeler göze görünen nesneleri temsil etse de, yazı olmadığı sürece kelimelerin görsel bir varlığı yoktur (Ong, 2003: 46). Yazılı kültür ve sözlü kültürün bir araya gelmesiyle maddi ve manevi bir takım unsurlar meydana gelmiştir. Bunlar (www.frmtr.com);

*Semboller, binalar, her türlü araç-gereç, giysiler vb., inançlar, değerler, semboller, normlar şeklinde tasnif edilebilir.

*Kahramanlar, önderler, inançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri vb. kısaca manevi kültürün dışındaki kültürel unsurlar olarak tarif edilebilirler.

2.7. Popüler Kültür Tanımı

Popüler Kültür (Latince: *Populus* / *halk*) veya Pop Kültürü, 20. yüzyıldan sonra özellikle toplumsal modernleşme ile toplu kültür olarak yayılan, kavram olarak kültürel

gelişmeleri ve günlük uygulamaları kapsamakta, aynı zamanda genel ve tarafsız olarak eski halk kültürü kavramı yerine geçmektedir. Popüler kültür daha çok bir alan jargonu iken, pop kültürü daha çok ortam jargonu olarak kabul görmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise, popüler kültür kavramının tanımı "isim; belli bir dönem için geçerli olan, hızlı üretilen ve hızlı tüketilen kültürel öğelerin bütünü" olarak açıklanmıştır (wikipedia.org).

Kültürel değerlerin aktarımındaki popüler kültür, genelde varoşların ya da folk kültüründen kopmuş halkın kültürü olarak görülmektedir. Popüler kültür yalnızca varoşlarla sınırlanan bir kültürel yapı değil, aynı zamanda belli davranış kalıplarına da addır. Popüler kültür aslında onu hazırlayıp sunanları da etkilemektedir. Rolü günden güne artan kitle iletişim araçları, yüksek ve aşağı tabakalar arasındaki kültürel ilişkileri, etkili bir şekilde değiştirerek popüler grupların oluşmasına neden olmaktadır. Bu kültür yüksek kültürden izler taşımakla birlikte; folk inançlarını, yöresel geleneklerdeki pratikleri ve nesneleri, politik ve ticari merkezlerde ortaya çıkmış pratikleri ve nesneleri de içermektedir. Kitle kültürüyle de etkileşimde olduğu için, aktarımında dolaylı olarak teknolojiye de faydalanılmaktadır. Hatta folk ve yüksek kültürleri yıprattığına inanılan endüstri, popüler kültürün ön koşulu olarak kabul edilmektedir (Kara, 1997: 87- 90).

Popüler kültür, yöneten sınıfların, kültürel değerleri ve gelenekleri, egemen ideolojileri doğrultusunda yeni formüller biçiminde yansıtarak yarattıkları, bağımlı bireylere sundukları kültürdür. *"Popüler kültür, gündelik yaşamın kültürüdür. Dar anlamıyla, emeğin gündelik olarak yeniden üretilmesinin bir girdisi olarak eğlenceyi içerir. Geniş anlamıyla, belirli bir yaşam tarzının ideolojik olarak yeniden üretilmesinin ön koşullarını sağlar."* (Oktay, 1995: 17).

Günümüzün Türkiye'sinde, alt sınıfların doğrudan üretebildiği kültürün egemen ideolojiler tarafından güdümlendirildiği ve alt grupların kültüründeki muhalif öğelerin özümlemlenip edilginleştirildiği açıktır. 1978'den sonraki korkunç enflasyonla birlikte piyasada meydana gelen aşırı mal bollaşması ve kitlelerin tüketim istekleri ile harcama güçlerinin artması sonucunda, popüler kültürün asıl alıcısı ve tüketicisi durumunda olan çalışan kesimlerde, küçük burjuva yaşam biçimine bir özlem ve özenti uyandırdığı söylenebilir. Böylece popüler kültürün amaçlarından biri olan "tüketim isteği yaratma" yı gerçekleştirmeye yönelik ilk başarı sağlanmıştır.

Kitle iletişim araçlarıyla yayılan kültür, mal-mülk edinimini kışkırtmakta, "kullan-at" ideolojisini pekiştirmekte ve anlık mutlulukları ön plana çıkarmaktadır.

Buradaki ideolojik işlev, gerçek yaşamın yerine başka türlü bir yaşam olabileceğini düşünmenin yollarını, var olanın benimsenmesini sağlamaktır. Bunun için de gerçek yaşamın olumlanması, aşkınlaştırılması amacıyla kurgulanmış biçimleri aracılığıyla, alt gelir gruplarına, daha çok küçük burjuva kesimlere, başkalarının yaşamları, evleri, işleri, zevkleri sunulmaktadır. Magazinlerde, filmlerde, romanlarda karşımıza çıkan, egemen sınıfın bakış açısıdır aslında. İnsanlar reklamlardaki malları tüketme, falan dizideki gibi bir yaşam sürme, dergilerdeki ünlüler gibi giyinme çabasına girmektedir. Kendilerine sunulanları eleştiririsiz, tartışmasız kabul etmektedir. Bir araştırmacı olan Spencer C. Benneth şöyle demektedir: *"Kimliğimiz toplumsal rollerimize göre oluştuğu için, bugün, kişi olarak kendimizi gitgide daha büyük bir anonimleşme içinde bulmakta, bunu önleyebilmek için sahip olduğumuz nesnelere bireysellik vererek, kendimize kimlik edinmeye çalışmaktayız. Fakat bulduğumuz bu kimliği, satın aldığımız kitlesel üretim mamüllerine duyduğumuz saygı sayesinde kazanabilmiş olmaktayız"* (Kozanoğlu, 1995: 28).

2.8. Kültür Endüstrisi ve Modern Endüstri

Sosyal hayatımızda çok çeşitli adetlere ve inançlara sahibizdir. Hayatın bu çeşitli yollarından her biri çeşitli kültür unsurlarını yaratmaktadır. İnsanların sosyal gruplarından her biri de bu çeşitli kültür unsurlarına toplum içinde katılmaktadır. Sosyal bilimcilere göre kültür iki tarzda kendisini göstermektedir. Kültürden ne zaman söz etsek bir topluma katılmanın hayat tarzı olarak özel duygu ve düşüncelerimizin kelimelerini kullanılmaktadır. Özel hayatımızı ilgilendiren kelimeleri her zaman öncelikle kullanmak istenmektedir. Fakat şu da bir gerçektir ki, bütün toplumlar, şehir olsun, köy olsun karmaşık veya daha sade kültüre sahiptir. Kültür anlamların ve davranış kalıplarının bir bütünüdür. Sosyal grupların hayat tarzlarına, adetlerine katıldığımız zaman, genellikle toplumun adetlerini veya davranış kalıplarını yaşamış oluruz. Bu durum, duygular, düşünceler ve davranışlar için ideal kalıpların veya örüntülerin (patterns)kapsamı içindedir. Çeşitli sosyal durumlar içerisinde doğru veya yanlış olarak kabullendiğimiz davranışlarımız, başka insanlarla karşılıklı anlayışlarımızın sosyal normlarıdır. Adetler ve sosyal normlar, daima kendi iç bünyelerinde değişme kabiliyetine sahiptirler. Onlar sürekli olarak içten yavaş yavaş ve sessizce (latent) bir değişime uğrarlar. Adetlerin ve normların içten yavaş yavaş ve gizlice (latent) devam eden bu değişme süreci onları toplumun ortak beklentilerine

bağlamaktadır. Öyle ki, toplum içinde hayatlarını yaşayan insanlar toplumun diğer üyelerinin, insanların duygu ve düşünce ve davranışlarına ilgi duymaktadır. Toplum içeriği olan kültür içinde yaşayan, kültüre katılan insanlar zihinlerinde bu sosyal adetleri ve normları sürekli olarak taşımaya devam eder. Bunlar, belirli bir sosyal durum içinde, özel olarak kullandığımız olarak şeylerin, yaptığımız fiillerin (acts) ve duyguları ile düşüncelerin, doğru olarak kabul örüntüleridir (patterns). Yaptığımız, duyduğumuz (hissettiğimiz), düşündüğümüz yaşantılarımızdır. Adetler yahut davranışın gerçek kalıpları, sosyal kalıplara yahut sosyal normlara uyarlar ve yahut da çok yakın olarak, az bir düşünce ile onlardan saparlar, inhiraf eder (Nirun, 1994: 192).

Gerçekte kültür sanayisi modernitenin mekanikleştirici ve indirgemeci bütünlüğünden doğmuştur. Nitekim Heidegger sanayi toplumunun insanlığı getirdiği bugünkü noktayı şu acımasız ifadelerle eleştirmektedir: Endüstri başlı başına bir özneliktir. Tüm nesneler bu özneye göre düzene sokulmuştur. Endüstri toplumu kendi nesnelliğinin sorgusuz sualsiz tek ölçüsü durumuna gelmiştir. Endüstri toplumu kendi yarattığı kapatılmışlık içinde var olmaktadır. Böylece aydınlanmanın eleştirel aklı yerine bilinçten yoksun bırakılmış bir toplumsal dönüşümden bahsedilebilmektedir. Modernitenin en önemli savı olan özgürlüğün kaynağı “özgür irade”, bu büyük yeni üretim biçimi kanalları arasında körleşmektedir. İşte bu süreç modern insanın sistem ve ekonomi üzerinden tanım bulan ilgisini kültür ve yaşamsallık üzerinden eleştirilmesine dayanaklar üretilmiştir. Nitekim batılı düşünürler ve okulları “endüstri toplumu” başta olmak üzere Bell ve arkadaşları; “sanayi sonrası” toplumu, Frankfurt okulu bünyesinde “endüstri kültürü” (Kellner, *Social Theory and Cultural Studies, Sociology After Postmodernizm*, Sage Publications) Baudrillard, “simülasyon toplumu”, “tüketim toplumu” ve birçok düşünür “bilgi toplumu”, “kitle toplumu” ve postmodern toplum” gibi yeni tanım alanıyla klasik moderniteden yollarını kısmen ayıracak eleştirel savlar geliştirmiştir (Öztürk, 2011: 546).

Batıda yaşanan ve her şeyi metalaştıran bu sürecin gerçekte modernitenin savlarına tam olarak aykırı olduğu iddia edilmemektedir. Nihayetinde indirgemeci ve araçla yol bulan insanın yeni macerasına işaret eden bir süreçtir. Gerçekte modernitenin ilk hallerinin daha mitolojik söylemlerle yol bulduğu dahi iddia edilebilmektedir. Belki de büyük paradoks modernitenin ilk halleri geleneğe ait ya da metafizikçi olarak adledilen unsurları neredeyse mistik ve metafizik bir formla eleştirirken, post- durumsal

söylemlerin geleneksel ve mistik unsurları oldukça şeyleşmiş ya da maddeleştirilmiş bir formda savunulduğu gözlenmektedir (Nirun, 1994: 193).

Endüstrileşme ve onunla birlikte gelişen kentleşme süreciyle birlikte gündelik yaşamın örgütlenmesi de değişmiştir. Geleneksel toplumun kırsal temele dayanan yaşam biçiminde insanlar kendi gündelik yaşamlarını büyük ölçüde kendileri planlamaktadır. Bu planlama da genelde coğrafya, doğa ve iklim koşullarına göre yapılmaktadır. Oysa kente gelerek endüstri ortamında çalışmaya başlayan insanın kendi yaşamını kendisinin planlaması olanaksızdır. Kentte yaşam, çalışma saatleriyle ilişkili olarak bireyin kendisi dışındaki yetkelerce belli kurallara bağlanmıştır. Bireyin yapması gereken ise, bu koşullara uymaktır. Kent insanının yalnızca iş yaşamı değil, iş dışı yaşamı da kendisi dışındaki güçler tarafından örgütlenmektedir. İş başında geçen mesaisi bittikten sonra iş dışı serbest zamanını nasıl kullanacağı, nerelerde, kimlerle zaman geçireceği de belli seçeneklerle bireye sunulmaktadır. Birahane, futbol, kıraathane, sinema, alışveriş merkezleri vb. Dolayısıyla da endüstri merkezli modern kent toplumunda kültürel üretiminde sektörleştiği gözlenmektedir (Güngör, 2011: 230). Endüstri, hünerin insanda var olan yaratma gücünün, maddeye uygulanan, maddenin içine aktarılan ve orada anlam kazanarak maddede şekillerle, yapılan işlerde, açıklanan manevi ve maddi olmayan kısımdır. Endüstri de tıpkı kültür gibi maddi ve maddi olmayan kısımlara ayrılır. Maddesi ile endüstri fabrikalarda, atölyelerde, iş alanlarında görünürler, maddi olmayan kısmı ile anlam dolu bütünlüğü ile kültürün içinde yaşayan unsurdur. Her endüstri gelişigüzel her kültürde yaratılmamaktadır. Kültürler kendi özelliklerine göre belirli endüstrileri doğurmuş, yaşatmış ve yüceltmıştır. Çünkü kültürün maddi olmayan kısmı kültürden kültüre değişik içerikler taşır. Teknolojinin yaptığı maddeler, eşyalar, şeyler ise her yerde her kültürde kolaylıkla kullanılmaktadır. Kültürün içindeki endüstriden söz edilince, endüstrinin anlamlı bütünlüğü, gizli olan, saklı bulunan ve yaratıcılık ile sınıksız bağlı olan ve maddi olmayan özdeki bütünlüğü kastedilmiş olur. Bu, insanların zihinleriyle, bilgilerinin birikimiyle, ruhlarındaki yaratıcılıkla yaptıkları demektir. Endüstri ise, tekniklerin ahenkli harmonik bütünüdür (Nirun, 1994: 193).

2.9. Bir Toplumsal Yapı Modeli Olarak Amerikan Kültürü

1950’li yıllardan itibaren ülkemizi etkisi altına alan Amerikan kültürü aslında bize dayatılmış olan “Amerikan yaşam biçimidir. Bu yaşam biçiminin kökenleri

1600’lerde Amerika kıtasına yerleşen püritenlerin, kıtanın yerli halkı Kızılderililere uyguladığı şiddete kadar gitmektedir (Acar, 2008: 234).

Amerika kıtasına göç eden yığınlar, kendi ilişkilerinin sonucu olmayan, kendi yaratmadıkları bir tarihe “rastlantı” sonucu eklenmişlerdir. Farklı kökenlerden gelmiş, maceracı, sınır tanımayan bu insanlar, çözüm geliştiremedikleri için çözümsüzlükten doğan tutum benzerliği içine girmiştir. Bu tutum benzerliği “anında ilişki” ve “fayda” üzerine kuruludur. Kıtanın yerli halkıyla olumlu ilişki geliştiremeyen yeni gelenler, karşı tarafı yakıp yıkarak sonuca ulaşmıştır. Böylece Amerikan kimliğinin iki belirleyici özelliği olarak “pragmatizm” ve ‘şiddet’ ortaya çıkmıştır (Eğribel, 1994: 147-149).

20. yüzyılda fırsat eşitliği çerçevesinde başarıya ulaşma hakkını savunan eşitlikçi püriten etiğin, gelişmeyi hedefleyen girişimci-rekabetçi görüş karşısında ne kadar ayakta kaldığı bugün tartışma konusudur. Amerikan toplumunda kalıtsal olarak gelen sınıfsal temeller olmadığı için bireysel olarak sağlanan başarı ile bir sosyal sınıf/statü elde edilmektedir. Statü meraklısı rekabetçi toplumun, ne kadar kazandığını ne kadar çok harcadığıyla göstermesi, tüketimin artmasına yol açmıştır (Lipset, 1979: 114-115). Amerikan kimliği denilince mormonizm’in den bahsetmek Amerikan toplum kimliğini açıklamakta kolaylık sağlayacaktır.

Mormonizm, bizzat Amerika’da ortaya çıkmış ve gelişmiş bir din olarak kendisini her ne kadar Hristiyanlığın özü yahut otantik yorumu olarak tanımlasa da Yasin Aktay’ın ifadesiyle “Amerikalılık bu dinin her yanına sinmiş durumdadır”(Aktay’dan akt. Yaman, 2008: 77). Esasen uzun tarihi gelişimi boyunca poligami gibi Amerikan yaşam tarzına son derece aykırı uygulamalarının yanında Mormonizm pek çok özelliği ile tam bir “Amerikalı din” olarak değerlendirilmektedir (Brinkerhoff, 1987: 90).

Dinsel bir hareket olarak Mormonizm Amerikan toplumu içerisinde her ne kadar dışlanan, kabul görmeyen bir yapı arz etmekteyse de Mormonlar kürtaj, pornografi, eşcinsellere yönelik oluşturulması öngörülen *eşit haklar* yasa tasarıları, Marksizm gibi dinselliği dışlayan ideolojiler ve yaratılış teorisini yadsıyan eğitim müfredatlarının protestosu gibi birçok toplumsal konuda diğer dini gruplarla ortak girişimlerde bulunmaktadır. Bu grupların başında Amerika’da oldukça hâkim olan (Yaman, 2008: 89) *Muhafazakâr Hristiyan Sağ*ı olarak tanımlanan Evanjelikler gelmektedir. Zira Evanjelikler sözü edilen konulardaki hassasiyetlerini sahip oldukları kilise ve iletişim ağları ile ülke gündemine taşıyabilecek önemli bir potansiyele sahiptir. Bu bağlamda

Mormonlar teolojik farklılıklarını bir kenara bırakıp bu son derece etkili toplumsal güce iştirak ederek ahlâkî anlamda hassasiyetlerini ortaya koymakta, böylelikle dinsel değerlerinin toplumsal yaşama dönük uzanımlarını Amerikan halkına ifade etme imkânına da kavuşmaktadır (Brinkerhoff, 1987: 91).

Amerikan toplumu tüketim kültürüne dayalı bir toplumdur ve bu nedenle her şeyi metalaştırmaktadır. İnsanlar, varoluşunu tüketimle ilişkilendirdiği için, yaşamak için tüketmek zorunda olduklarına inandırılmıştır. 1930’larda teknolojik gelişmeyle birlikte hızlı bir kentleşme süreci de başlamıştır. Sinemanın, radyonun, otomobilin, gazetelerin ve reklamcılığın da etkisiyle taşra özellikleri kaybolurken sosyal yasama bir standardizasyon gelmiştir. Standardizasyonu sağlayan en etkin araçlardan biri sinemadır ve 1930’lu yıllarda haftada 80-100 milyon kişinin sinemaya gittiği Amerika’da bir kuşak sinemayla eğitilmiştir. Kötülüğün daima ceza gördüğü, iyiliğin ödüllendirildiği, bütün kadınların güzel, bütün erkeklerin yakışıklı olduğu, zenginliğin saadet getirdiği ve bütün hikayelerin mutlu sonla bittiği bu filmler, gerçekliğin renksiz dünyasından kaçış araçlarıdır. Sinema, toplumu doğrudan ya da dolaylı birçok konuda etkilemektedir. Amerikan sineması, daha sonraki yıllarda tüm dünyaya yayılarak Amerikan emperyalizminin en etkili araçlarından biri olmuştur (İnalçık, 1961: 396-397).

ABD, Avrupa için “Ciklet çiğneyen, Chevrolet’lere binen, Dupont kullanan kalın kafalılar ülkesi” idi (Saunders’dan akt. Acar, 2008: 242). Savaş sonrasında ABD, kazandığı büyük moral güce bu olumsuz imajı ortadan kaldırmak için çalışmıştır.

2.9.1. Bir Amerikan Kültürü Örneği “South Park” Çizgi Dizisi

Televizyon, liberal demokraside ve görece serbest bir piyasa ekonomisinde, bir görüntüler tekniği olma potansiyelinden sonuna kadar yararlanmayı besleyen bir iklim bulmuştur. Amerikan televizyon programlarının dünyanın her tarafında yoğun taleple karşılaşması bunun bir sonucudur. ABD’nin ihraç ettiği televizyon programlarının toplam miktarı yaklaşık olarak 100.000-200.000 saat arasında değişmekte ve bu programlar Latin Amerika, Asya ve Avrupa arasında eşit derecede paylaşılmaktadır (Postman, 2004: 100). Elbette, televizyonun eğlendirici olduğunu söylemek sıradan bir ifadedir. Böylece bir olgunun bir kültürü tehdit edeceğinden söz edilemeyeceği gibi, hakkında kitap yazmaya değecek bir saptama da değildir. Hatta buna memnun bile olunabilir. Sorun, televizyonun bize eğlendirici temalar sunması değil, bütün temaların

eğlence olarak sunulmasıdır ve bu da bambaşka bir sorun oluşturur (Postman, 2004: 101).

Sınır tanımayan eleştirileriyle TV'nin en cesur yapımlarından olan, Emmy ödüllü çizgi dizi South Park, büyümekte olan dört çocuğun, Cartman, Stan, Kyle ve Kenny'nin gözünden dünyadaki politik, sosyal ve güncel olayların ironik bir şekilde ele alındığı aslında yetişkinlere hitap eden bir çizgi dizidir.

Matt Stone ve Trey Parker adlı Colorado'lu iki gencin ürünü South Park, 1997'de gerçekte var olan bir kasabadan esinlenilerek yaratılmıştır. ABD'nin Colorado eyaletinde yer alan Fairplay, South Park dizisinde mekan olarak kullanılan kasabanın bulunduğu yerdir.

Colorado Üniversitesi Film Bölümü öğrencisi Matt Stone ve Trey Parker adlı iki genç Jesus vs Frosty -İsa, Frosty'ye karşı- (The ORIGINAL Spirit of Christmas diye de bilinen) bir kısa film yaratmıştır. Filmde birkaç çocuk kardan adam yapmakta ve sonra kardan adam canlanıp insanları öldürmeye başlamaktadır. Sonrasında İsa yardıma gelerek, Frosty' nin kafasını, halesini fırlatıp kopartmaktadır (Adolescent & Litrary 2011: 44-6).

Daha sonra video internette yayılmış ve görmeyen kalmamıştır. Bu da kısa filmin TV dizisine dönüşmesi kaçınılmaz olmuştur. Sonunda Comedy Central, ikiliyi diziyi yapmakla görevlendirmiş ve dizi 13 Ağustos 1997 gününde Cartman's Anal Probe bölümüyle Comedy Central kanalında yayına başlamıştır. 15.sezonuyla 2011 'de yayına başlayan dizi 2013'e kadar uzatılmıştır. Dizinin 15. sezonu 27 Nisan 2011 tarihinde başlamıştır. 1999 yılında South Park: Bigger, Longer & Uncut adlı uzun metraj sinema filmiyle gösterime girmiştir.

Bu uzun soluklu çizgi dizi toplumsal içerik mesajlarıyla 16 yıldır aralıksız devam ederken getirilerini eleştirirken düşündürmekte ve sosyal mesajlar vermektedir. Çizgi diziyi diğerlerinden ayıran diğer bir faktör ise politik, siyasi ve popüler tüm kişi ve kişileri eleştirip sosyal hayatı sorgulamasıdır.

South Park hiçbir toplumsal tabuyu kaile almayan, her şeyle dalga geçen ve her konuda uygunsuz espriler yapabilen bir anlayışa sahiptir. South Park, espri anlayışında reaksiyon önemlidir. Her zaman öncelikli olan komik olmak değil, izleyeni şaşırtmak amaç edinilmiştir. İlk başlarda dizinin daha fazla devam edemeyeceği ve kimi sorunlarla gösteriminin yasaklanacağı düşüncesi hâkim iken, daha sonraları South Park bir komedi fenomenine dönüşmüştür. Bu da toplumsal normların yıkılabileceği gibi bir

anlayış gütmek istercesine çizgi dizi izlerlerini diziye bağımlı hale getirmeyi başarmıştır.

Bu araştırmanın amacı, güncel durumlara ve toplumsal kurallara hicvedici ve oldukça farklı bir yolla yaklaşan bu çizgi dizideki söylemlerin içeriğinin analiz edilmesidir. Eleştirilerin yöneltildiğı kimse ya da yerlerin bir çizgi dizi dahilinde yetişkinlere anlatılmasındaki ana nedenler ve anlatı içerisindeki söylemlerin içeriklerinin analiz edilmesi araştırma kapsamında hedeflenmiştir. Popüler kültürün getirileriyle şekillenen toplumun eleştirisini yapan çizgi dizi, eleştiri hedeflerindeki olayları ve olguları alaycı bir şekilde sylemleştirmesinin altında yatan sebepleri ve poplerizmi aşıl原因 yeni toplum karşılaştırmasıyla araştırılmak ve incelenmek istenmiştir.

Tez kapsamında çizgi dizinin analiz edilmesinin yanı sıra popüler kültürün getirileri ve toplumu şekillendirmesinde yine bir popüler kltrrn ürünü olan çizgi filmin kullanılmasındaki amaç ve nedenler araştırılmak istenmiştir. Toplumsal normlara yön veren bir popüler ürünün kendi kendini eleştirmesindeki etkenin söylemlerin analiz edilerek ortaya çıkarılması da tezin kapsamında yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SOUTHPARK ÇİZGİ DİZİSİ ve TARİHSEL SÜRECİ

South Park çizgi dizisinin çalışmamızın alanı olarak seçilmesindeki en büyük etken, Amerikan kültür ve ahlak yapısını içeriğinde barındırmasıdır. Dünyada popüler kültürün en yaygın olarak yaşandığı Amerikan toplumunu içinde barındıran dizi bir popüler kültür ürünü olmanın yanı sıra kendi toplumunu eleştirebilen bir yapıya sahiptir. İçeriğindeki toplumsal norm ve mesajlar kapitalist düzene ve sosyal normlara karşı bir başkaldırı niteliğindedir. Dolayısıyla çalışmamızın analiz odağının da konusu olmuştur.

3.1. Çizgi Film ve South Park

Çizgi film, İngilizce “Animation” kavramının karşılığı olarak Türkçeye yerleşmiş bir kavramdır. Animation, hareket kazandırmak, canlandırmak demektir. Hareketi sağlayan görüntülerin ayrı kareler halinde çizilip arka arkaya gösterilmesiyle oluşan canlandırmayı nitelemek üzere Çizgi Film kavramı kullanılmaktadır (İngilizce-Türkçe sözlük).

19. Yüzyılın başlarında resimleri hareket ediyormuş gibi gösteren bazı oyuncakların çizgi filme temel teşkil edecek nitelikte olduğu bilinmektedir. İki resim birbirini peşi sıra gözün önünden geçerek, “thaumatrope” adı verilen bu oyuncakla gözde hareket hissi elde edilmiştir. 1832’de Joseph Plateau adlı bir Fransız, yaptığı biraz daha gelişmiş bir oyuncakla ayna yardımı ile hareket oluşturabilmekteydi. Aynı ilkelere dayalı “zoetrope” “praxinoscope” “zoetrope olarak adlandırılan oyuncaklar geliştirilmiştir. Bir kaide üzerinde dönen ve çevresinde eşit aralıklarla açılmış göz delikleri bulunan silindir biçiminde bir araç geliştirilmişti. Bant üstüne çizilmiş ve silindirin içine yerleştirilmiş olan resimler izleniyordu ve silindirin çapının büyüklüğüne göre canlandırma süresi uzamaktaydı. Pierre Devignes tarafından geliştirilen bu araç, değişik resim bantlarını da kullanma imkânı sunmaktadır (İlgaz, 1997’den akt. Arıkan, 2001: 15).

Çizgi filmlerin etkili olabilmesi için yapımlarda konu, gerçekçi bir yaklaşımla verilebildiği gibi, hayal gücünü geliştirebilecek bir biçimde sunulabilmekte ve böylece eğitim süreci sevimli hale dönüştürülerek öğrenme isteği artırılabilir. Ayrıca rengin ve sesin devreye girmesi ile akılda kalıcılığı arttırmaktadır. Görerek ve işiterek

etkin bir öğrenmenin sağlanabildiği çizgi filmler, çocuğun bilişsel, duygusal ve davranışlarına yakın yapılarak çizgi film kahramanlarıyla kolayca özdeşleşebilmesi sağlanmaktadır. Bu da çizgi filmlerin en başlıca izlenme nedeni olmaktadır (Güneş, 2010: 50).

Bir canlandırma film için öncelikle bir “fikir” olması gerekir. Fikir; ana tema (synopsis) olarak ortaya konulur, öyküleme (treatment) olarak geliştirilir ve daha sonra da senaryolaştırılır. Senaryo haline getirilen hikâyenin karakterleri de belirlenir. Bundan sonra yapılacak ilk iş karakterlerin her açıdan çizimlerini (model sheet) oluşturmaktır. Arka planlar (Background) da ortaya çıktığında hikâye tahtası (storyboard) çizimi yapılır. Bu en önemli kısımdır çünkü bir anlamda filmin tamamı çizgi roman şeklinde izlenmektedir.

Sahnelere ve bütünleşik sahnelere (sequence) bölünen hikâyenin animasyonuna başlanır. Baş çizer (Supervisor) tarafından her sahnenin sahne animasyonları (layout) çizilir. Tek bir sayfada anlatılan sahne baş canlandırıcıya gider ve hareketlerin zaman çizelgesine (Timing) göre uç resimler çizilir. Uç resimlerde karakterin anatomisi, hareket aksı, arka plan ile ilişkisi, eğer varsa diğer karakterlerle ilişkisi, kadrajı ve zaman çizelgesi doğru olmak zorundadır. Bunu anlayabilmek için uç resimlerin çizimi bittiğinde bir çizgi testi (line-test) alınır. Bütün bu önermeler doğru olmuş ise çizimler ara resimlerin çizilebilmesi için ara çizerlere gitmektedir.. Ara çizerlerin çizimlerinde de karakterin anatomisi, hareket aksı, kadrajı ve zaman çizelgesi doğru olmalıdır. Ara çizimler de bittiğinde Baş çizer eşliğinde çizimler tekrar çizgi testine alınır ve izlenir. Eğer hiçbir hata yoksa çizimler çizgi temizlemeye (clean-up) gider. Burada arama çizgileriyle çizilen resimler tek çizgiye indirgenir ve tekrar bu defa arka plan ile birlikte çizgi testine alınır. Bu testte bütünlüğe önem verilir. Eğer bir hata yoksa sahne boyamay (paint) gider. Daha önceden belirlenmiş renklerle karakter boyanır, sahnenin öngördüğü ışık ve gölgeler de eklenerek montaja (composite) gider. Montajda ses ve görsel efektlerde eklenerek sahne tamamlanmış olmaktadır. Bütün sahneler bu şekilde ortaya çıkartılıp montajla birleştirilerek film ortaya çıkmaktadır. (www.cizgifilmci.com, 2008’den akt. Uçarcan, 2010: 5). Bu bilgiler ışığında bir çizgi yapım olan South Park’ta aynı teknik süreçten geçmiş olduğu söylenebilmektedir.

South Park, alışılmamış olan çizgi dizinin yapım şeklidir. Figürler basık (2B) ve basit resmedilmiştir. Resimler sanki kâğıttan bir araya getirilmiştir. Aslında bu, ilk animasyonlarda Parker ve Stone'un çizme kabiliyetlerinin fazla olmamasından

kaynaklanmış bir durumdur. Ancak yine de South Park karakterleri şu anda kendi tarzlarına ismini veren özgün bir çizim tekniğine sahiptir. South Park karakteri oluşturma editörleri bugün bazı internet sitelerinde bulunmaktadır.

South Park'ın ilerleyen bölümlerinde animasyonlar bilgisayarda, Software Power Animator ile oluşmaya başlamıştır. Nihayetinde de Maya Software kullanılmıştır. Animasyonlar ve detaylar zaman içinde belirgin bir şekilde gelişmesine rağmen, kâğıt görünümünden bir şey kaybetmemiştir. Gerçekte var olan şahısların yüzleri, genelde bir foto ile animasyona eklenmiştir. Bu fotoğraflarda ağız canlandırılarak, tıpkı Monty Python'ın animasyonları gibi resmin içine monte edilmiştir (www.wikipedia.org).

3.1.1. South Park Çizgi Dizisi'nin Künyesi ve Yayın Bilgileri

South Park, 1997 yılından itibaren, 18 yaşından büyükler için yayınlanmakta olan ABD yapımı animasyon komedi dizisidir. Yaratıcıları Trey Parker ve Matt Stone'dur. ABD'de Comedy Central kanalında oynamaktadır. Dizinin kontratı 2013'e kadar uzatılmıştır. Dizinin 15. sezonu 27 Nisan 2011 tarihinde başlamıştır. Dizinin 1999 yılında South Park: Bigger, Longer & Uncut adlı uzun metraj sinema filmi gösterime girmiştir. Filmdeki bazı şarkılar ödüllere lâyık görülmüştür.

Format: Animasyon Durum Komedi

Tür: Kara Mizah, Müstehcen Komedi, Sürreal Komedi, Hiciv.

Yapımcı: Trey Parker, Matt Stone.

Yönetmen: Trey Parker, Matt Stone, Eric Stough.

Seslendirenler: Trey Parker, Matt Stone, Issaac Hayes (1997-2006), Mary Kay Bergman (1997-1999), Eliza Schneider (2000-2003), Mona Marshall, April Stewart, John Hansen, Jennifer Howell, Adrien Beard.

Yapımcı Ülke: Amerika Birleşik Devletleri

Bölüm Sayısı / Gösterim süresi: 237 bölüm – 25 dakika.

Yayın Kanalı: CNBC-e, e2

Resim Formatı: 480i (4:3 SDTV) /1997-2008, 1080i (16:9 HDTV)/2009

Yayın Tarihi: 13 ağustos, 1997- Devam ediyor (www.wikipedia.org).

3.1.2. South Park Çizgi Dizisi Karakterleri

South Park dizisi geçmişinde bulunan her bölümde en çok söz edilen 30 karakter dizi kapsamında incelenmiştir.

Fotoğraf 1. “South Park Başrol Karakterleri”

Eric Cartman: Etkileyici ve kendine güvenerek konuşan, çok zeki olmakla beraber bazen 8 (ilerleyen bölümlerde 9 ve 10) yaşın getirisi doğal saflıklara sahip, inandığını yapabilecek gücü olan dizinin şişman ve antipatik karakteridir. Bunlarla beraber agresif, mızıkçı ve ırkçıdır, Kyle'a kökeninden dolayı sürekli sataşır. Hemen hemen Kyle ile girdiği tüm bahisleri kazanır. Annesi bir hayat kadını olduğundan babasının kim olduğunu bile bilmez. Daha sonra öğrenecektir ama bu kendisi için çok trajik olacaktır. Çok iyi şarkı söyler ve bunu Kyle ile alay etmek için kullanır. Hatta bir şarkısında sadece tüm sözleri Kyle'ın annesine küfürden oluşmuştur. Başı sürekli beladadır, bir bölümde akülü arabayla Meksika sınırını geçmeye çalışırken yakalanmış ve çocuk hapisanesine gönderilmiştir.

Kenny McCormick: Grubun en küfürbaz üyesidir ve aynı zamanda en sapıgıdır. Sürekli olarak anorağı ile dolaşan ve konuşmaları anlaşılmayan bir karakterdir. Fakir bir hayat sürmektedir. Dizinin birçok bölümünde ölür ancak sonraki bölümde yeniden doğar ve kimse onun öldüğünü hatırlamaz. Neden öldükten sonra yeniden canlandığı 4. sezon 6. bölümde "52. bölüm" gösterilmektedir.

Stan Marsh: Grubun mantıklı ve zeki karakteri. Kyle ile yakın arkadaştır. Genelde tüm olaylara doğruluk ve insancıl olarak yaklaşır.

Kyle Broflovski: Stan'in yakın arkadaşı. Mantıklı fakat daha saftır. Yahudi kökenlidir ve bu yüzden Cartman ile sık sık atışır.

Timmy: Spastik ve zihinsel özürlü bir çocuktur. Kendi ismi dışında çok şey söyleyemez ve tekerlekli sandalye ile yaşar. Okul yönetimi Timmy'nin özürlü olduğunun farkında değildir.

Jimmy Vulmer: Yürüme engelli bir çocuktur. Sürekli kekeleyerek konuşmaktadır. Komedyen ve zekidir.

Tweek: Nevrotik ve korkak birisi. Ailesinin kahve dükkânı olduğu için kahve bağımlısıdır.

Memur Barbrady: Kasabanın cahil polisidir. Söyleyebildiği tek laf "Burada görülecek bir şey yok"tur ve gözünün önündeki suçları bile göremez. Dizinin 2. sezonundan (3.bölüm) sonra okuma-yazmaya başlar.

Leopold "Butters" Stotch: Nam-ı değer "Butters".Saf ve South Park karakterleri arasında en nadir küfür eden tek kahraman. Genelde kötü amacı olmayan bir karakterdir. Suç işlemese bile işlemediği suçları üzerine alabilir ve suçu işlediğine inanabilir. Anne ve babası bu durumdan çok çeker ve sürekli Butters'ı cezalandırır. Ayrıca sinirlendiğinde Profesör Kaos kostümünü giyer. Dizinin en saf karakterlerinden biridir. Örneğin Cartman onu dünyanın sonunun geldiğine inandırarak üç gün üç gece yapayalnız bir sığınakta tutmuştur. Yalnız kaldığı zamanlarda tempo tutarak 'Lu lu lu I got some apples' şarkısını söyler. Eskiden bir dansçıymış fakat ayakkabısının çıkmasıyla salonda 11 kişi ölünce dansı bırakmıştır.

Gerald Broflovski: Kyle ve Ike'in babasıdır. Bir bölümde kendini yunusa dönüştürmüştür.

Ike Broflovski: Kyle'in kömür gözlü, dahi ve koca ağızlı Kanadalı evlatlık kardeşi. Çoğunluk onu South Park'ın en şirin karakteri olarak görür.

Craig: South Park'ın Cartman ve Kenny'den sonra en küfürbaz karakteri. Önüne gelene hareket çeker ve her zaman hareket çektiğini inkâr eder. Herzaman çok sakindir.

Terrance ve Phillip: Kanadalı iki komedyen. South Park çocukları tarafından oldukça sevilirler, osuruk ve küfür şakaları ile ünlüdürler.

Pip Pirrup: Pip genellikle çocuklar tarafından "fartboy" diye çağırılır ve gözüne yumruk atarak işkence edilir. Dışlanma sebebi İngiliz oluşu ve kibar oluşudur. Büyük Umutlar (Great Expectations) romanından esinlenilerek yaratılmıştır. Fakat ne yazık ki 14. sezonun 201 adlı bölümünde Barbra Streisand tarafından ezilip öldürülmüştür ve diziden çıkarılmıştır.

Mr. Hankey: Bay Hankey Noel kakasıdır. Kyle ile yakın arkadaşdır. Yalnızca Noel zamanı yer üstüne çıkabilir ve bol lifli yiyecekler yiyen çocuklara hediyeler dağıtır. Ayrıca her geldiğinde 'Hoovddyyy hoo!' diye bağırır. Ailesiyle lağımında yaşar.

Towelie: *Havli* de denilebilir. İnsanların yanında yedek havlu taşımasının önemini anlatmak üzere tasarlanmış, sürekli olarak "kafası iyi" olarak gezen ve "Uçmak ister misiniz?" diye tekliflerde bulunan, kendisine havlu denmesine dayanamayan karakter. *Towelie*, *A Million Little Fibers* ve *Crippled Summer* adlı bölümler kendine ayrılmış bölümlerdir.

Randy Marsh: 5. ve 6. sezonlar sonrası gittikçe ön plana çıkan, inanılmaz derecede galeyana gelme ve içerleme kapasitesine sahip bir şahıstır, tam bir hırs küpüdür ve Stan'ın babasıdır. İçtiğinde herşeyi yapabilir aynı zamanda bir tarikat üyesidir. Bir zamanlar bir Rock grubunda çalışmış ama sonra işten çıkarılmış fakat hâla iyi bir biçimde gitar çalabilmektedir. Yolda arabayla giderken bile içki içer. Çocuksu bir yapısı vardır.

Shelley Marsh: Randy Marsh'ın kızı, Stan'ın ablasıdır. 12 yaşındadır. Bir zamanlar 23 yaşında birisiyle çıkmış, fakat daha sonra ayrılmıştır. Deli kuvvetine sahiptir. Bazı bölümlerde Stan'i döver. Tam bir ruh hastasıdır. Diş teli mevcuttur.

Wendy Testaburger: Stan'ın sevgilisi. Stan onunla konuşurken bazen kusar. Ayrıca çevre dostudur. Cartman'ın deyişiyle 'ağaca sarılan'. Bir süre sonra Stan'den ayrılıp Token'la çıksa dahi sonradan tekrar Stan gene çıkmaya başlamıştır. Dizinin bir bölümünde Cartman'dan hoşlanıp, Öpüşmüştür.

Token Williams: Dizinin siyahi karakterlerinden biridir. Dizinin en zengin çocuğudur.

Bebe Stevens: Wendy'nin en yakın arkadaşısıdır. Bir bölümde göğüsleri büyümeye başladığı için tüm erkekler peşine düşmüş ve ilkel çağdaki insanlar gibi davranmaya başlamışlardır.

Chef: Okulun aşçısıdır. Ayrıca problemleri çözmelerinde yardımcı olur. En çok sevdiği şey sekstir. Söylediği şarkılarında çoğu seksle ilgilidir. 10. sezonun başında ölmüş, ardından Darth Chef olmuştur. En çok '-Hello There Children, How is going? - Badd! -Why?' diyaloguyla ve uzaylılara inanmasıyla hatırlanır. Kasabadaki tek zencidir ve ayrıca bir bölümde Müslüman olmuştur.

Bay Mackey: Okulda seilmeyen bir rehberlik hocasıdır. Tamam yerine ta'am (m'kay) der ve çocuklara sürekli alkol, uyuşturucu ve AIDS hakkında bilgi verir.

Vücudu aşırı derecede sıskadır. Kafası çok büyüktür. Kravatını çıkardığında kafası normale döner.

Mr.Garrison: South Park İlkokulu'nun eşcinsel öğretmenidir ve yanında her zaman Bay Şapka adını verdiği kuklasıyla dolaşır. Bay Şapka onun eşcinsel yönünü yansıtır. 2. sezonda Bay Şapkadan ayrılıp Bay Dal ile arkadaşlık kurar fakat sonrasında tekrar Bay Şapkaya döner. Bir süre kuklasız kalmıştır. Dizinin bazı bölümlerinde kadın, lezbiyen, homoseksüel olmuştur.

Büyükbaba Marvin Marsh: Stan'in 102 yaşındaki dedesidir. Bir bölümde Stan'i onu öldürmesi için sıkıştırıp durmuştur.

Liane Cartman: Eric Cartman'ın annesidir. Bir süre Cartman, onun hem annesi hem de biyolojik babası olduğunu sanmıştır. Şehirde yatmadığı kişi sayısı çok azdır.

Jack Tenorman: 14. sezon 6. bölüm olan 201 adlı bölümde Eric Cartman'ın gerçek babası olduğu ortaya çıkmıştır. (Eric Cartman, Jack Tenorman'i öldürüp oğlu Scott Tenorman'e yedirmiştir.)

Scott Tenorman: Eric Cartman'ın nefret ettiği, Radiohead hayranı üvey kardeşidir.

Rakun: Eric Cartman'ın kendi giydi rakun kostümüyle süper kahraman gibi davrandığı karakterdir.

Mysterion: Kenny'nin giydiği süper kahraman kostümüdür (www.wikipedia.org).

3.2. South Park Resmi İnternet Sayfasının Ortaya Çıkışı

Bir ABD yapımı olan South Park, popüler kültürün bir parçası olmuş ve her alanda büyük kitlelere ulaşmayı başarmıştır. Günde 50.000 ziyaretçiye sahip olan çizgi dizinin resmi internet sitesi kurucusu Janina, South Park 'a yeni bir yön kazandırmasını ve ortaya çıkışını South Park'ın internet sayfasında şu sözleriyle milyonlara anlatmıştır:

“Benim adım Janina,29 yaşındayım. Bu internet sitesinin yaratıcısıyım. Almanya, Frankfurt'ta serbest tasarımcı olarak çalışıyorum. Her türlü oyundan, çizimden ve film seyretmekten keyif alıyorum. SP-Stüdyo okurken üzerinde çalışmaya başladığım, özel bir proje. Bu fikir aklıma 2001 yılında geldi. Çünkü o zamanlardan beri televizyon dizilerinden South Park'ın hayranıyım ve arkadaşlarımı ve ünlüleri eşsiz bir şekilde çiziyordum. Halen bunlar gibi özel çizimler yapıyorum. Bu yüzden eğer ilgileniyorsanız, buraya bakmakta özgürsünüz. 2001 yılına geri dönecek olursak, küçük

Flash animasyon oyunları yapma fikrim vardı. Böylelikle herkes her hangi bir özel yeteneğe sahip olmaksızın kendi özel karakterini yaratabilecekti. Ziyaretçilerin, yaratıcılık açısından benim web sitemden ilham almalarını istedim. Böylelikle, ‘‘SP-Stüdyo’’ 2002’de Alman South Park ana sayfası, planetarium.de olarak hayata geçmiş oldu.

Şaşırtıcı bir şekilde, benim bu küçük projem büyük bir başarı yakaladı ve dünyanın her tarafından, her gün bir önceki güne göre daha fazla ziyaretçi sayfama girip imaj yarattı. Bence, günde 50.000 ziyaretçi iyi bir rakam ve benim çizimlerimi bütün internette de bulabiliyorsunuz. Genellikle avatar olarak kullanılıyor ama tonlarca Youtube videosu ve marka tanıtımları da var. Bu başarı ve sayısız elektronik posta geribildirimleri beni daha büyük bir güncelleme yapmaya ilham verdi. Yazılımcı değilim, bu yüzden ne yazık ki olanaklarım çok limitliydi ama her zaman yeni bir şeyler öğrenmeye çalışıyorum ve SP-Stüdyo’yu geliştirmek için harıl harıl çalışıyorum. Bu süreçte beni motive eden birçok ziyaretçiye çok teşekkür ederim.” (www.sp-studio.de).

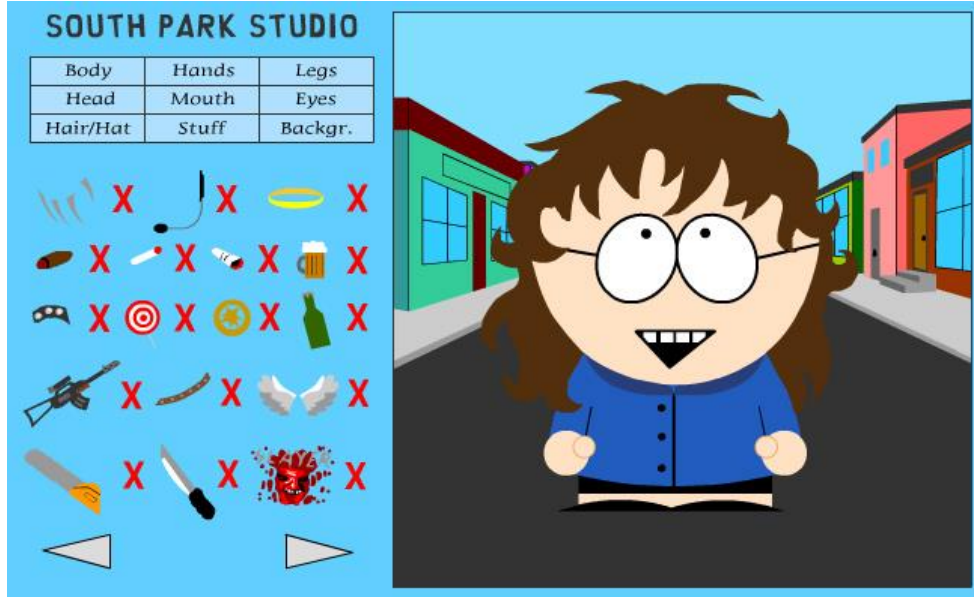
3.2.1. South Park Sezon Değişimleri / Versiyonları

South Park, 1997 yılında yayınlarına başlamış 15 sezonluk bir dizidir. Dolayısıyla uzun yılları kapsayan bir geçmişi bulunmaktadır. Bu süreçte bir çok değişime ve farklılıklara gitmiş ve versiyon değişiklikleri yapmıştır. South Park’ın internet sayfası yaratıcısının kendi dilinden bu değişiklikleri şu şekilde gözlemlenebilmektedir.

05/2002 Versiyon 1.0: (SP-Stüdyo ’nun ilk hali) “İlk başlardaki bir çok detayı hatırlamıyorum. South Park’ın yeni resmi ana sayfası yayınlanmıştı. (bu arada, bu bir tesadüf ki onlar da kendilerine southparkstudios.com diyorlar) Yaptığımız çalışmaya ilgi gösterdiler. Bunu benim iznimle, şovun yeni sezonunu tanıtmak için kullandılar. Ne yazık ki, anlaşmamızda isminin korunması yazmasına rağmen, adımı sildiler. Tahmin ediyorum ki bu küçük hayranı kale almadılar. Sonrasında, kendi yazılımcılarının yeni bir karakter yaratmasına izin verdiler. Ama bu yeni karakterin, çok az parçası ücretsiz bir şekilde birleştirilebiliyordu. Böylelikle, bu davranış karşısında bir daha kızgın olmamaya çalıştım”.

12/2004 Versiyon 2.0: (Yeni tasarı ile ilk büyük güncelleme) “Menü’deki adam tanıtıldı. Böylelikle, site içinde gezinmek için bir daha yazı bağlantılarını okumaya gerek kalmamış oldu. Bu sayede, her bir objeyi hareket ettirmek ya da silmek

istendiğinde üzerine tıklanması mümkün oldu. 100 den fazla yeni obje, renk seçeneği ve metin araçları eklendi. ‘Saçlar’ ve ‘Şapkalar’ iki kategoriye ayrıldı, böylelikle bu saatten sonra bunlar birbirleriyle birleştirilebilir hale geldi”.

Şekil 2. ‘Eklenen Buton Silme Özelliği’ (www.sp-studio.de)

10/2005 Versiyon 2.01: (Yeni ten renkleri) “Bu güncellemeden önce birçok siyahî ziyaretçimiz, kendilerine uygun doğru renk gölgesini bulmakta zorluk yaşıyorlardı. Biraz zaman geçtikten sonra, benim küçük projemin giderek artan başarısından dolayı sp-studio.de domainini satın aldım. Böylelikle onun da kendisine ait bir ana sayfası olmuş oldu”.

8/2006 Versiyon 2.02: (Daha fazla saç rengi eklendi) “Böylelikle 36 renk içerisinden birini kullanabilir hale geldiniz”.

06/2007 Versiyon 2.1: (Büyük güncelleme) 250 yeni öge katıldı. Geleneksel renklerde buluzlar yapıldı.

10/2007 Versiyon 2.2: Cadılar bayramına özel 45 tüyler ürpeticisi obje ve kostüm yapıldı. Kasım ayında haber bülteni eklendi ve her gün bilinen 62.755 ziyaretçi sahip olundu.

Şekil 3. ‘Özel Obje ve Kostüm Grafiği’ (www.sp-studio.de)

10/2008 Versiyon 3.0: “Ana sayfanın tasarımı daha güzel hale getirildi. Ayrıca haberler ve yorumlar için de blog eklendi. Ana menü değişti ve şu anki görünümüne yeni logosuyla birlikte geldi ve son olarak kaydet butonu eklendi. Ama ne yazık ki, buton 1 aya yakın çalışmadı. 50 yeni obje, yeni renkler ve yeni metin araçları eklendi”.

12/2008 Versiyon 3.1: (İlk büyük Christmas özelliği) “İstekleriniz doğrultusunda 24 yeni öge eklendi”.

01/2009 Versiyon 3.2: 27 yeni saç modeli eklendi.

02/2009 Versiyon 3.3: Yeni “eşya” kategorisine “hayvanlar” geldi.

04/2009 Versiyon 3.4: Yeni kategoriyle ‘’ moda araç-gereçleri’’ eklendi.

Şekil 4. ‘Modaya Uygun Eklenen Araç ve Gereçler Grafiği’ (www.sp-studio.de)

07/2009 Versiyon 3.5: “Bu güncelleme için 13 yeni arka plan resmi çizdim”.

09/2009 Versiyon 3.6: Serbest koleksiyona yeni özellikler geldi. Böylelikle kıyafetler de kombin edilebilir oldu.

12/2009 Versiyon 3.7: “İkinci büyük Christmas özelliği ve istekleriniz doğrultusunda 24 yeni öge eklendi”.

02/2010 Versiyon 3.8: 40 yeni saç modeli ve 27 yeni sakal modeli eklendi.

06/2010 Versiyon 3.9: FİFA dünya kupasına özel bütün takımlara bulunduğu buluzlar yapıldı.

Şekil 5. ‘Dünya Kupasına Özgü Hazırlanan Objeler’ (www.sp-studio.de).

/2010 Versiyon 4.0: Uzun çalışmalar sonrasında bütün internet sitesi eskisinden daha iyi hale geldi. Tasarımda birçok değişiklik yapıldı. Kaydırma çubuğunun yerine tek sayfa yapıldı ve SP-Stüdyo daha da büyüdü. SP-Stüdyo Topluluğu ilk yarışmasıyla başladı. Burası SP-Stüdyo hayranlarının fotoğraflarını ve isteklerini paylaşabilecekleri yeni bir yer oldu.

10/2010 Versiyon 4.1: 63 yeni obje ve yeni renkler eklendi. Örnek olarak artık burun, kulak ve kuyruk ekleyebiliyor.

12/10 Versiyon 4.2: (Üçüncü büyük Christmas özelliği) “İstekleriniz doğrultusunda 24 yeni öge eklendi”.

03/2011 Versiyon 4.3: (Hollywood Haftası) 4 tane güncellemede 50 tane yeni filmle ilgili öge eklendi. (Kırmızı halı kıyafetleri, Disney kostümleri ve diğer meşhur

film kostümleri) SP-Stüdyo.de'nin alman versiyonu ise silindi. Çünkü her iki versiyonu da güncellemek çok çalışmak gerektiriyordu.

07/2011 Versiyon 4.4: 'İstek oylama' düşüncesi çerçevesinde birkaç yeni öge eklendi.

10/2011 Versiyon 4.5: "Bu saatten sonra, her hafta küçük küçük güncellemeler yapmaya çalıştım. Kasım ayında SP-Stüdyo için Google+ sayfası yarattım. Facebook sayfası zaten vardı".

12/2011 Versiyon 4.6: "Dördüncü büyük Christmas özelliği ile istekleriniz doğrultusunda 24 yeni öge eklendi".

02/2012 Versiyon 4.7: "Küçük güncellemeler çizerken, SP-Stüdyo Topluluğu'nda büyük bir değişiklik yaptım. Yeni yazılım ve forum ekledim. Ne yazık ki, eski hesapları aktaramadığım için herkes yeniden kayıt olmak zorunda kaldı. Ancak resimler kaydedildi".

05/2012 Versiyon 4.8: SP-Stüdyo'nun 10. Yılı kutlandı.

12/2012 Versiyon 4.9: "Beşinci büyük Christmas özelliği ile istekleriniz doğrultusunda 24 yeni öge eklendi". (www.sp-studio.de)

Versiyonlara baktığımızda objesel ve karakter değişikliklerinin yanı sıra en büyük değişikliklerin yeni yılla birlikte yapıldığını görmekteyiz.

3.3. South Park'ın Verdiği Mesaj

South Park oluşturduğu vizyon ile toplumlarda farklı izlenim ve mesaj algısına yol açarken bir yandan da verdiği sosyal mesaj içerikleriyle herhangi bir örgüt, grup ya da partiye dahil olmadığını kendi yaratıcıları şu şekilde ifade eder:

'South Park; yarattığı karakteri gösterinin tam içine almasıyla diğer çağdaşlarından farklıdır, dizinin sosyal ve manevi mesajı fazladır. Ancak benzer yapımlarda verilen sosyal mesajlar kısıtlı ve kısırdır. Dizinin sosyal mesajı bizlere ne yapılacağını ve ne olacağını söylerken, sosyal yorumda ise ne yapılmayacağını ve ne olmayacağını verir.

South Park televizyondaki önemli programlardan birisidir. Bunun başlıca sebepleri vardır: En başarılı programlardan biri olmasının yanı sıra, en çok fanı, yarım milyarın üzerinde mağaza satışının olması, 20 sezonluk yüksek reytinginin sürmesi, 12'den fazla ülkede yayınlanması, aynı zamanda her bölümde tutarlı bir şekilde önemli sosyal ve ahlaki mesajlar vermesidir. South Park, dünyada bir vizyona sahiptir. Mesaj

içeriklerindeki amacı, insanların kendilerine ve birbirlerine olan olumlu davranış biçimlerini kullanarak ‘Nasıl uyum içinde yaşayabiliriz?’ sorusuna cevap bulmaktır.

Önemli büyük siyasi partiler kendi gündemleri ile South Parkı ilişkilendirmeye çalışırken, South Park yaratıcıları, Özgürlükçü Partiden olmalarına rağmen defalarca politikacılarla alay ederek hem sağ partiden hem de sol partiden nefret ettiklerini ve bunların arasında olmayı tercih ettiklerini anlatmak istemişlerdir. Dizinin yaratıcılarından biri olan Trey Parker “ Sağ partilerdeki gibi solda da pek çok rezillik bulabiliriz. Sağa ve sola uzak olanlar tıpkı bizim gibilerdir “ ifadesinde bulunmuştur (thezenofsouthpark.com).

3.3.1. Dünya Medyasında South Park Tanımlamalarına Yapılan Yorumlar

Bir ABD yapımı olan ve 20 sezonluk yüksek reytinge sahip bir dizi tüm dünyada konuşulmuş, çeşitli tanımlamalara, yorumlara ve tartışmalara yol açmıştır. İşte onlardan bazıları;

- ‘*South Park*’ın potansiyel kusurları olmasına rağmen, onlar gerekli bir ayrım yaratmaktadırlar (New York: Continuum Uluslararası Yayın Grubu, 2007: 27-55).

- ‘*Bazı bölümler oldukça yersiz ve bazı kapsayıcı mesajlar tam anlamıyla mesajı vurgulama üzerinde niyetli değildir. Ancak, bölümlerin hepsinde South Park ’ın yaygın sosyal mesajı, tutarlı ve son derece alakalıdır*’ (Trey Parker, Odak Yılı Dergisi, 4 Ekim, 2004).

- ‘*Hiçbir bölüm kalıplaşmış değil ama birçok bölüm kalıplaşmış ’dersek dizinin genel krokisi çıkmış olacaktır*’ (South Park, Bölüm 413, "Trapper Keeper").

- ‘*South Park yaratıcılarının imalarında gerçekten kehanet vardır. Ben kehanetlere kanaat etmem. Büyük İskender’in kehanetlerine mi, İsa’nın ardından gelen sona mı (Kutsal ruhun geri gelişi) ya da Hz. Muhammed ile müslümanların ilişkisine mi inanayım? Peki kim haklı, kim bilir? Evet, belki Trey Parker ve Matt Stone peygamber değil ama benzer bir şekilde orada sosyal rol fonksiyonları var. Çok uğraşmama rağmen, söylemim bu kurban sistemine karşı kehanetlerin kaldırılmasına değil. Aksine, klasik peygamberlerin sadece saygısız ve anlamsız olduğunu, aynı zamanda iyi bir insan olsalardı Allah'a kurban sunan hiçbir nedenleri de olmazdı. Yani kurban vermek ahlaklı anlamına gelmez. Bu size ne yapmanız gerektiğini söyler* (New York: Routledge, 2004: 56-81-93).

-‘*South Park*’ın insanların ruh sağlığına ve aptallıklarının olduğunu zararlı düşünüyor, tam da bundan nefret ediyorum’ (Trey Parker, movies.ign.com).

-‘Çocukların para sorunu, alkol almak, seks gibi ciddi konularla ilgili yetişkin senaryolarıyla büyütülüp *South Park*’ın zararlı olduğu yansıtılıyor. Bu konuları çok ciddiye almıyorum’(Cartmanland, *South Park*: Bölüm 506).

-‘*Matt ve Trey* ‘de *Rosa Parks* otobüsünde oturlarken bir okul oyununda oynayan bir gençten gelen mektuptan söz ediyorlardı. Genç, otobüs şoförü ve *Cartman*’ın iyi biri olmadığını söylüyordu. Onlar da *Cartman* gibi bir karakteri şu halde oynadıklarını biliyorlardı’(Chicago: Open Court, 2007), ix.

-‘Daha fazla keşfetmek ve diğer medyalarla karşılaştırmak için *South Park*’ı tartıştım. Kağıdın kısıtlamalarının verdiği bir medyanın ne denli sağlam, benzersiz olduğunu gördüm. *South Park*, diğer medyalarla benzersiz olduğunu kanıtlamış görünüyor’ (Matt Stone, movies.ign.com).

3.3.2. Türk Basınında Hz. Muhammed’in *South Park* Çizgi Dizisinde Kullanımının Yarattığı Etki ve Haberler

Birçok ünlü simanın, siyasi liderin ve din adamlarının konu olduğu *South Park*, Türk İslam dünyasında çok konuşacağı bir bölüme imza attı. 17 Nisan 2010 tarihinde CNN Türk internet haberlerinde “*South Park*’ta Hz. Muhammed Krizi” adlı habere yer verilmiştir.

“Her bölümünde politik ve sosyal olaylarla ilgili sert eleştirilerde bulunan çizgi dizi *South Park*, son bölümünde Müslümanları kızdıracak bir olaya yer verdi. Danimarka’yı sarsan ‘karikatür krizinin benzeri 2006’da bu çizgi dizide yaşanmış; Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed karakterleri özellikle Müslüman seyircilerin tepkisini çekmişti. Hz. Muhammed konulu bölüm Hz. İsa, Hz. Musa, Buda, Krishna gibi çok sayıda dini karakterin de resmedildiği çizgi dizinin 14. sezon 5. bölümünde (toplamda *South Park*’ın 200’üncü bölümü) yer almıştır. (www.cnnturk.com).

Yayının ardından Müslüman kesimden çok fazla tepki alan *South Park* çizgi dizisi devamında da Amerikalı Müslüman bir gruptan sert tepkiler almaya başladı. Tepkilerin ardından gelen ölüm tehdidine yine CNN Türk kanalı 22 Nisan 2010 tarihindeki internet haberine “*South Park* Bip’lendi” isimli haberle yer verilmiştir.

Radikal Müslüman bir grup Hz Muhammed'i ayı kostümü giymiş olarak tasvir ettikleri için Amerikan animasyon dizisi "South Park"ın yapımcılarından intikam alma tehdidinde bulunmuştur.

Tehdidin yayınlandığı RevolutionMuslim.com internet sitesi derhal kapatıldı ama "South Park" yapımcıları Trey Parker ve Matt Stone'a yönelik tehdit sitesin önbellek versiyonun da hala görülebiliyor. Yazılı tehdidin altında imzası olan ve kendisini New Yorklu Ebu Talhah El-Amrikee diye tanıtan kişi yapımcıların peygambere "açık bir şekilde hakaret" ettiklerini söylemiştir.

Sitede 2004 yılında Amsterdam'da bir sokakta Müslüman kadınlar hakkında yaptığı filme kızgınlık duyan bir fanatik tarafından silahla vurulan ve daha sonra bıçaklanarak öldürülen Hollandalı film yapımcısı Theo Van Gogh'un dehşet verici bir fotoğrafı da bulunmaktadır.

Filmin senaryosu Hz Muhammed'in günümüzün ahlak anlayışına rehberlik yapamayacağını savunan Müslüman bir kadın tarafından yazılmıştır.

El Amrikee tehdit mesajında, "Matt ve Trey'i yaptıkları şeyin ahmakça olduğuna dair uyarıp bu bölümü yayınladıkları için sonlarının da muhtemelen Theo Van Gogh gibi olacağına dair uyarıda bulunmamız gerekiyor. Bu bir tehdit değil, başlarına ne gelebileceğine dair bir uyarıdır" ifadesini kullanılmıştır.

Sitede ayrıca Parker ve Scott'un California'daki iş yerleri ile programın yapımcısı olan Comedy Central şirketinin New York'taki adresleri de yayınlanmıştır. (www.cnnturk.com).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. GÖSTERGEBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME YAKLAŞIMINA BAKIŞ

Göstergebilim, göstergelerin belirgin olduğu ve tüm kültür, adet, gelenek-görenek ve örf gibi gösterge dizgelerini içinde barındıran kültür görüngülerinin gerçekte gösterge dizgeleri olduğu varsayımından, yani kültürün temelde iletişim olduğu varsayımından yola çıkmaktadır. Araştırmamızın konusu olan South Park çizgi dizisi barındırdığı gösterge ve toplumsal normlar ile bu kültür görüngelerine kolayca işaret etmektedir. Tüm bu kültür örüntülerini inceleyeceğimiz norm mesajlarını barındıran dizimiz bu yöntem ile analize tabi tutulacaktır.

4.1. Göstergebilim

20. yüzyıl iletişimin olağanüstü boyutlarda geliştiği bir çağdır. Gündelik yaşamda iletişimin yaygınlaşması çeşitli kültürlerin karşılaşmasını sağladığı gibi, her bireyin yaşayabilmek için çeşitli alanlardaki dizgelerden birçoğunu öğrenmesini de şart kılmıştır. Bu nedenle göstergebilimin bu yüzyılda ağırlık kazanması, kuşkusuz çok çeşitli gösterge dizgelerinin varlığından ve hayati önem taşımalarından kaynaklanmaktadır. Örneğin kent yaşantısının beraberinde getirdiği trafik kurallarının öğrenilmesinin şart olması veya teknolojinin gelişmesiyle beraber cep telefonu, bilgisayar gibi aygıtları kullanabilmek için üzerlerindeki kimi işaretlerin anlamlarının öğrenilmesi buna örnek gösterilebilmektedir.

Göstergebilim, insanın gösterge oluşturma, göstergelerle dizge kurma ve bunlar aracılığıyla iletişim sağlama mekanizmasını araştıran ve ayrıca iletişim amaçlı kullanılan bütün araçları, göstergeleri inceleyen, bunların birbirleriyle olan ilişkilerini araştıran, türlerini saptamaya çalışan bilimdir (Erkman, 1987).

Yüzyılın ilk yarısında mimarlık ve kent planlamasında egemen olan eğilimlerin işlevselciliği ön plana çıkarması ile giderek tek anlamlı, tek boyutlu ve hiçbir şey ifade etmeyen ürünlerin verilmesi anlamın araştırılmasını gündeme getirmiştir. Gerek kentsel çevrede gerekse bina ölçeğinde anlam araştırması mimarlık kuramını önce dilbilim daha sonra da göstergebilimle buluşturmuştur. Fakat çağdaş dilbilim temelleri 20.yy'ın başlarında kurulmuş olsa da, konunun mimarlıkta güncel duruma gelmesi 1960'ların başlarında mümkün olmuştur. Mimarlık kuramı dilbilimsel/göstergebilimsel yaklaşımlara başvurarak biçim ve mekânın gerisinde içerdiği anlamları ve kullanıcıya

ilettiği mesajları inceleme olanağı bulmaktadır. Mimarlığın bir dil ve mimarlıkla meydana gelen bir ürünün gösterge olduğunu düşündüğümüzde kavramlar arasında kolay bir iletişim kurulacak ve de göstergebilimin temel kavramları açıklanabilecektir (Ülger, 2013: 5).

4.1.1. Gösterge Nedir?

Genel anlamına baktığımızda sözsüz iletişimin başlıca öğelerinden biri olan göstergenin, kendisine ait olan nitelikler yardımıyla başka nesnelerin, varlıkların ve kavramların yerini alarak onları ifade eden ve kendi içinde anlamlar taşıyan somut bir belirtici olduğu söylenebilir. Gösterge tarafından gerçekleştirilen bu temsil süreci içerisinde ortaya konulan anlamların insan zihninde algılanıp anlamlandırılması bir takım koşulları gerektirir. Göstergenin biçimsel özellikleri ve içinde bulunan kültür bu koşullara örnek gösterilebilmektedir.

Gösterge bir uyarıcıdır yani duyuşsal bir tözdür. Uyandırdığı belleksel imge kafamızda başka bir uyarıcının imgesine bağlanır. Göstergenin işlevi, bir iletişim doğrultusunda bu ikinci imgeyi canlandırmaktır (Guiraud 1977: 31). Yuriy M. Lotman’a göre ‘gösterge, bir toplum içindeki bilgi değiş tokuşu sürecinde eşyanın fenomenlerin ve kavramların fiziksel anlatımıdır’. “Demek ki göstergenin temel özelliği, anlatma becerisini ve işlevini gerçekleştirmektir” (Fiske, 1999: 16).

4.2. Göstergebilim’in Genel Tanımı

Göstergebilim kuramının, alanının tasarlanması ve adlandırılması çok eskilere dayanmasına karşın bir bilim dalı olarak ancak 20. Yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkabilmiştir. Önceleri F. De Saussure’ün önerdiği gibi göstergeler dünyasını inceleyen bilim dalı olarak ele alınmış, günümüzde ise mantık, ruhbilim, dilbilim, toplumbilim, insanbilim gibi birçok bilim dallarının yararlandığı gibi resim, müzik, tanıtım, sinema, her türlü kültür görüngeleri vb. alanlar da göstergebilim yönteminden, onun bulgularından, çözümlemeye getirdiği araçlardan yararlanmaktadır.

Göstergebilim, gösterge dizgesi oldukları açık seçik görünen dizgeleri incelemenin yanı sıra tüm kültür görüngelerini gösterge dizgeleri olarak ele alarak kültür görüngülerinin gerçekte gösterge dizgeleri olduğu varsayımından, yani kültürün temelde iletişim olduğu varsayımından yola çıkmaktadır. Bu nedenle göstergebilim, gerçekliği yakalamak amacını hedefleyerek, anlamın bulunduğu her yerde yaşayan ve

her düşünce dizgesinin oluşumunda var olan başlangıçta bir tasarı halinde, sonrasında ise sürekli gelişip yaşama, okuma, düşünme ve yeniden üretme etkinliği (özgür ama kurallı bir etkinlik) olarak ele alınmıştır. Günümüzde de kendine yetebilen, tutarlı, tümünü kapsayan bir bilim dalı haline gelmiştir. (İşeri, 2002: 40).

Göstergebilim bir metin ile görüntünün belirgin hali olmaktan ziyade onun altında yatan anlamın, metinde ya da görüntüde yeni bir anlam barındırmasını ve anlaşılmasını sağlayan bir bilimdir. Anlamaların ne olduğundan ziyade, anlamaların nasıl yaratıldığıyla ilgilenir. Göstergebilim bir anlamlı bütün (örneğin bir yazınsal ya da bilimsel söylem, bir görüntü, bir müzik yapıtı vs.), hangi anlamsal katmanlardan oluşuyorsa bunu bir üstdil aracılığıyla dizgeleştirerek sunmayı amaçlamaktadır. Yani anlamları değil, anlamın eklemlenmiş biçimini araştırır ve anlam üretiminin süreçlerini ortaya çıkarmaya çalışır. Bu nedenle de içeriğin biçimine yönelik içkin ve yapısal bir anlamlandırma kuramıdır (İmançer & Özer, 1998'den akt. Tekvar, 2006: 12).

Litvanya asıllı Fransız Göstergebilimcisi ve Paris Göstergebilim Okulu'nun önderi Algirdas Julien Greimas'a göre Göstergebilim şöyle tanımlanabilir (Çakar, 2010: 30);

“Kendi geliştirdiği yöntemleri ve inceleme örneklerini diğer insan bilimlerine sunan yöntembilimsel bir yaklaşımdır. Kimi kez bazı alanlara doğrudan doğruya el atar ve yeni yöntemler arayan dalları (sözelimi, yazılı ve sözlü yazın) yeniden düzenlemeye çalışır. Kimi kez de, yeni bilgi alanları oluşturma savındadır (sözelimi, oyunlar, çizgi resimler, reklam gibi alanlarda). Öte yandan, oluşturulmuş yöntem ya da kuramlarla karşılaştığında, bilim kuramsal çatışmalara, kendi içinde de ideolojik uyumsuzluklara uğraması ve kimi kez aşırı bir dağılma izlenimi verip, gelişme açısından çarpıcı eşitsizlikler göstermesi hiçte şaşılacak bir şey değildir. Onun için bu gelişme ve yayılma aşamasında, kökleşmiş bir göstergebilimden çok, bir göstergebilimsel tasarıdan söz etmek gerekir”.
(Rıfat, 2005).

4.2.1. Göstergebilim’de Kullanılan Temel Kavramlar

Göstergebilimde gösterge kavramı dışında ele alınan, göstergebilim analizlerinde önem kazanan ve bilinmesi gereken bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar:

Metin, Dizi, Dizim (paradigma), Artzamanlık- Eşzamanlık, Kodlar, Anlamlandırma, Mit, Simgeler, Metafor- Metonimdir.

4.2.1.1. Metin

Bir göstergebilimsel çözüm yapılırken çözümlemede üzerinde çalışılacak materyale metin denir. Analiz için seçilen metinde bazı elemanlar anlamlandırma için toparlanırken bazıları ise dışarıda bırakılmaktadır (Elden, 2005’den akt. Çakar, 2010: 39). Tahsin Yücel’in “Eleştiri Kuramları” adlı eserinde Julia Kristeva’nın metin çözümlemesini doğal dilin “tüm anlam evrenlerini kapsadığını” göz önüne almadan araştırma alanını daraldığını yazarak, Kristeva’nın ne demek istediğini kısaca şu şekilde maddeler;

- Ürem- Metin hem yazılı bir metin olan olgu-metinde belirebilecek anlamların sonsuzluğu, hem de bu anlamların oluşum işlemidir.
- Metnin içerdiği sonsuz üretim, değişim ve değiştirim anlamdan öncedir, çünkü ona bağlı olmadan, öğelerden doğar, yani, bir tümce söz konusuysa, çağırıştırabileceği anlamlar, anlam kırıntıları tümcenin bütününden önce gelir;
- Ürem- metinde öznenin yok olması ya da, tersine, toplanıp doğması, bir bakıma bir öznenin yerini başka bir öznenin almasıdır.
- Her özne her olgu-metinden kendine göre anlamlar üretebildiğine, gene her özne hep oluş durumunda bulunduğu göre, metin değişken bir veridir, sürekli değişir.

4.2.1.2. Dizi

Birbirinin yerine geçebilecek göstergeler arasındaki ilişkiye “dizi” ilişkisi denir. Alfabe de bulunan harfler dizi örneğidir. İki temel özellikleri vardır. Bunlardan birinci özellik; Bir dizide tüm birimlerin ortak özelliklere sahip olması gerektiğidir. Örneğin ‘A’ harfi alfabetik bir dizinin üyesidir. İkinci özellik ise, dizideki her birimin, diğer birimlerden “ayrıt” edilebilmesi gerekir. Bir göstereni diğerlerinden ayırmaya yarayan özelliklere o gösterenin ‘ayrıt edici’ özellikleri denir. Biz insanlar gerek sözel, gerekse görsel olsun iletişimde bulunulan her an diziler arasından seçimler yapmaktayız. Çekim ölçekleri ya da kameranın hareketi de bir dizidir. Benzer özelliklere sahip olmalarına rağmen kullanılan tür ve formata göre aktarılan anlam değişim gösterebilir (Elden, 2005’den AKT. Çakar, 2010: 40).

4.2.1.3. Dizim

Dizilerden seçilen birimlerin bir araya getirilerek anlamlı bir yapısal bütün oluşturmak için birleştirilmesine dizim adı verilmektedir. Jakobson çalışmaları eğretileninin yani metaforun egemen olduğu söylemlerle düz değişimin egemen olduğu söylemlere yönelmesi, dilbilimden göstergebilime bir geçiş imkânı sağlayarak herhangi bir yargıya varmadan dizisel değişim konusunda, bir takım gösterge dizgeleri için dizim düzlemi ile dizge düzlemi arasındaki oluşumu belirtir. Dizge ve dizim göstergebilimsel çözümlemenin açıklanmasında son derece önem teşkil etmektedir (Rıfat, 2005).

4.2.1.4. Art Zamanlılık / Eş Zamanlılık

Dizgenin belli bir zaman kesiti içinde ve bir bütün olarak ele alınıp incelenmesine ‘eşzamanlı’ inceleme denilmektedir. Dizgenin bir birini izleyen zaman kesitlerinin karşılaştırılmasıyla incelenmesine, yani tarihsel yaklaşımlara da ‘artzamanlı’lık adı verilir. Saussure eşzamanlı bakış açısını tariflerken, toplumun yaşadığı zamandaki dil olgusu ile konuştukları zamanki dil arasında bir bağlantı olduğunu söylemektedir. (Akerson, 2005).

Bir eş zamanlı dizimin oluşması için çekimin yapılacağı ortamın eş zamanlı dizimi ışık kullanımı, renklerin ve objelerin düzenlenmesi, oyuncu seçimi gibi belli diziler içerisinden oluşarak meydana gelmektedir. Tüm bu öğeler kameraya eşzamanlı olarak girerken çekilen filmin kurgusunda seçilen karelerin dizimi artzamanlı bir dizimi meydana getirecektir. Hangi birimlerin ne zaman ve ne gibi kurallarla bir araya getirileceği bu sebepten ötürü önemlidir (Elden, 2005).

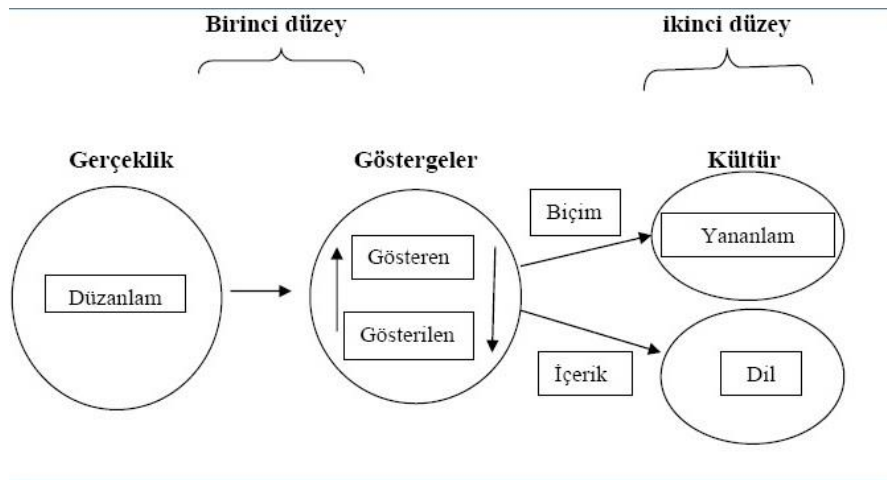
4.2.1.5. Kodlar

Kodlar, toplumu oluşturan insanların bir birleriyle iletişime geçebilmesine olanak sağlayan, toplumun üyelerinin ortak uzlaşımlarıyla kurulmuş olan ve kültüre ait değer yargılarını belirleyen, düzenlenmiş işaretlerden oluşan bir sistemdir. İçinde bulunduğumuz kültüre olan ait olma duygusunu yalnızca ortak kodlar aracılığıyla hissedebilir ve ifade edebilir. John Fiske’ ye göre “*kültürün etkin, dinamik, canlı bir organizma olmasının en önemli nedeni, üyelerinin bu kültürün iletişim kodlarını etkin biçimde kullanmalarıdır*” (Fiske, 1996: 91).

“Toplumsal yaşamımızın uzlaşımsal olan ya da toplumun üyelerince kabul edilen kurallar tarafından yönetilen tüm görünümlerini ‘kodlanmış’ olarak nitelemek mümkündür” (Fiske, 1996: 91). Yabancıyı olduğumuz şehirlerarası bir yolda araba kullanabiliyor ve yönümüzü sorunsuz bir şekilde bulabiliyorsak, bize, nasıl hareket etmemiz konusunda bilgi veren kurallar toplamının yani kodların önemli rolü vardır.

4.2.1.6. Anlamlandırma

Anlamlandırma bir göstergede gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkinin kurulmasına denir. Gösterenin bir uyarıcı ve ya duygusal töz olduğu düşünüldüğünde, gösterenin işlevi zihnimizde uyanan imgenin bir başka uyarıcının ya da duygusal tözün imgesine bağlanmasını sağlamaktır. Bu durumda gösterenin birinci basamağını, gerçek dünya olgu ve nesnelere ve bunların zihnimizde ki izdüşümü olan kavrama “gösterilen” denir. İkinci basamakta ise nedenli ya da rastlantısal bağlar söz konusudur. Bu bağlar konuşma dillerinde nedensiz, görüntüsel göstergelerde nedenlidir. İkinci aşamada kurulan bu bağlara “anamlama” denir (Küçükerdoğan, 2009’dan akt. Çakar, 2010: 44). Saussure, gündelik konuşma dilinde bir sözcüğü duyduğumuz zaman, seslerin zihnimizdeki bir kavramı çağrıştırdığını ve o topluluk içinde o sesin bir şifresinin olduğunu, herkes için aynı kavramı çağrıştırdığını belirtir. Fakat Saussure’un dikkate almadığı, ancak Barthes için önem teşkil eden bir durum ortaya çıkar. Barthes, farklı insanlar üzerinde farklı algıların ortaya çıkabileceğini ve farklı cümleler barındırabileceği üzerinde yoğunlaşarak bireysel farklılıklardan bahseder (Akerson, 2005).

Şekil 6. Barthes’in Anlamlandırma Düzeyi (Çakar, 2010: 45).

4.2.1.6.1. Düz Anlam

Anlamlandırmanın birinci düzeyi, Saussure' un üzerinde çalıştığı düzeydir. Bu düzey, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki ilişkiyi ve göstergenin dışsal gerçeklikteki göndergesiyle ilişkisini betimler. Barthes bu düzeyi düz anlam olarak adlandırır (Fiske 1996: 116).

Düz anlam düzeyinde göstergelerin bizde uyandırdığı çağrışımlar farklı olabilir. Bu durum insanların bireysel farklılıklarından ve kültür seviyelerinden kaynaklanabilir. Ortaya çıkan bu bireysel ve toplumsal farklara rağmen, mesajda iletilmek istenen düz anlam, izleyicinin çoğunluğu tarafından ortak bir yönde algılanmaktadır.

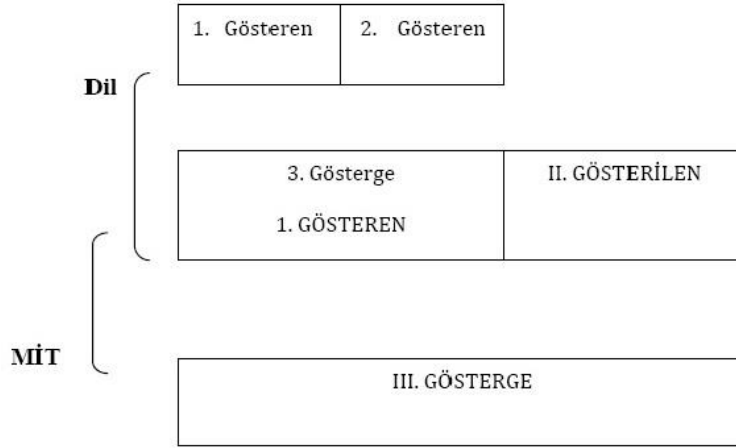
4.2.1.6.2. Yan Anlam

Anlamlandırmanın önemli ikinci düzeyi de yan anlamdır. Alıcıların hepsi tarafından aynı biçimde algılanmayan ya da algılanamayan ikincil kavramlara, imgelere, öznel izlenimlere ilişkin olan duygusal, coşkusal ikincil anlamlara yan anlam denir. Yan anlam, bir sözcük ile ilgili çağrışımsal değerleri ve değişebilir anlamları belirtir. Bu değişkenlik, düşünce, duygu, bireysel yaratım, vb. gibi öznel tutumlara bağlanabilir. Her göstergenin bir yan anlamı mutlaka vardır. Çünkü her gösterge, izleyicinin zihninde en azından psikolojik çağrışımlar meydana getirmektedir. Bunun yanında bir göstergenin yan anlamından bahsedebilmek için, o göstergenin birincil ve zorunlu anlamı, düz anlamı olmak zorundadır. Yan anlam, görüntüsel bir boyuta sahip olmasına rağmen nedensizdir ve bir kültüre özgüdür. Anlamlandırmada farklılığı yaratan yan anlamdır, çünkü yan anlamda, göstergeler çok anlamlı, uzlaşımsal ve kişiden kişiye değişen bir düzeydedir (İmançer & Özer, 1999: 10).

4.2.1.7. Mitler

Lévi-Strauss'a göre mit, bir öyküdür. Mit içinde dolaştığı kültür açısından önemli olan ikili karşıtlık kavramlarındaki derin yapıların özgül ve yerel bir dönüştürümüdür. Tüm toplumlar, önce kendilerini doğadan farklılaştırır ve kültürü oluştururlar, ardından da kültürel alanı doğallaştırmaya çalışırlar. Mitler yaşantımıza tam da bu noktada girer ve doğallaştırıcı, çelişki giderici özellik gösterirler. Barthes, mitlerin ana işlevinin tarihi doğallaştırmak olduğunu ileri sürer ve mitlerin kapitalist sistemin temel değerlerini meşrulaştırdığını iddia eder. Mitler zaman içerisinde toplumsal değişimleri doğanın bir parçası olarak sunar ve tarihsel kökenleri gizleyerek

mitin aynı zamanda adil görünmesini sağlar (Barthes & Elden, 2005’den akt. Çakar, 2010: 45).

Şekil 7. Barthes’ın Mit Çözümlemesi (Çakar, 2010: 46).

4.2.1.8. Simgeler

Simge, benzerlik ve uzlaşma ilişkisi içinde soyut ve sayılamayan tek bir gösterilene göndermede bulunan görsel bir biçimdir. Bir filmde altın güç ve zenginliğin simgesi olurken, altınlarını satan biri başarısızlığın ve ya servetini yitirmenin simgesi olabilir. Simgeleri anlamada en etkin yol metafor (eğretileme) ve metonim (düzdeğişmece) terimlerinin irdelenmesiyle sağlanır.

4.2.1.8.1. Eğretileme (Metafor)

Eğretileme, bir görüntünün ya da sözün gerçek anlamı dışında, başka bir söz veya kavram yerine kullanılmasıdır. Bir şeyi kendi anlamı dışında çeşitli yönlerden benzediği bir başka şeyin anlamı yerine kullanılması olarak da ifade edilebilir. Eğretilemede soyut bir kavramı ifade etmek için somut bir nesne kullanılmaktadır. Gösterilen somut nesne, anlatılmak istenen kavrama benzeştirilerek ya da o anlam yerine konularak onunla özdeşleştirilmektedir. Örneğin, baykuş, akıl, bilim ve bilgeliği çağrıştırmakta, akbaba görüntüsü ölümü, güvercin ise barışı çağrıştırmaktadır. Burada baykuş, akbaba ve güvercin gösterenler, bilgelik, ölüm ve barış ise gösterilenlerdir. “Eğretilemede, iki şey arasındaki bir ilişki, benzerliğin kullanılmasıyla bildirilir. “Sevgilim kırmızı bir güldür” diyebiliriz. Çok yaygın eğretileme biçimlerinden biri

benzetmedir ve benzetmede “gibi” ya da “kadar” kullanılır ve bir kıyaslama bildirilir” (Berger 1996: 29).

4.2.1.8.2. Düz Değişmece (Metonim)

Bütünün küçük bir parçasının bütünü temsil düz değişmece adı verilir. Metonim (düzdeğişmece)’ye örnek vermek gerekirse, ‘uygun adım yürüyen postallı ayaklar’ büyük bir ordunun varlığını temsil etmesi ya da ‘takvimden düşen yaprakların’ geçen zamanın çağrışımı olmasıdır (Elden, 2005).

Eğretileme (Metafor)	Düzdeğişmece (Metonim)
Benzerliğe dayalı benzeyiş	Çağrışıma dayalı benzerlik
Meta-dönüşüm, ötesine	Meta- dönüşüm
Chaplin ayakkabılarını makarna gibi yer	Rover, 2 Numara’nın buyruğu ile köylülerden birini öldürür
Benzetme: içinde “gibi” ya da “kadar” kullanılarak kıyaslama yapılan önemli bir alt kategori	Kapsamlayış: içinde, bütünün parça ya da parçanın bütün yerine geçtiği önemli bir alt kategori
“hiç kimse bir ada değildir...”	Kırmızı tutkuyu bildirir
Örümcek adam giysisi	Amerika yerine geçen “Sam amca”
Uzun, ince nesneler penis olarak görülebilir.	Kovboy şapkası Batı Amerika’yı belirtir

Şekil 8. Eğretileme ve Metonim Karşılaştırılması (Çakar, 2010: 47).

4.3. Göstergebilim’i Anlamlandırma Biçimleri

Bizlere belli anlamları olan bazı mesajları iletmek amacı ile hazırlanmış reklamlarda birçok gösterge mevcuttur. Bu göstergelerin taşıdığı anlamları çözebilmemiz, bu göstergeleri oluşturan ortak kodların belirli bir düzeye sokulması ile mümkündür. Yani göstergelerin düz ve yan anlamlarının oluşması için, dilsel ya da görsel kodların örgütlenmesi gerekir.

4.3.1. Dizisel Boyut (Paradigm)

Dizisellik, aynı türden birbirinin yerine geçebilecek çok sayıda gösterge içinden birini seçip diğerlerini elemektir. Aynı anda bir arada bulunan öğelerin bir zihinsel dizide bileşimi söz konusudur. Bu öğeler, beynimizde birbirlerine çağrışım yolu ile bağlanırlar (Özmutlu, 2009: 35).

4.3.2. Dizimsel Boyut (Syntagm)

Dizisel boyutta anlamları bakımından seçilmiş her birimin yan yana gelmesiyle oluşan anlam bütünlüğü ve bu birimlerin anlatılmak istenen anlamı meydana getirme amacı belli kurallar içinde oluşmaktadır. Dizimsellik yatay birimler seti, yatay konumundaki göstergeler ile yan yana bir bağ ve ilişki içinde olabilmektedir (Özmutlu, 2009: 36).

John Fiske'ye göre, “kurallar ya da uzlaşımlar, dizimlerin önemli bir boyutudur ve birimler bu kurallar ya da uzlaşımlar aracılığı ile birleştirilirler” (Fiske, 1996: 84). Bir göstergenin anlamı, kısmen dizimdeki diğer göstergeler ile olan ilişkisi tarafından belirlenmektedir. Kısaca, dizisellik seçme, dizimsellik ise seçilen öğeleri yerleştirmedir. Dizisel boyutta seçilen öğelerin birleştirilme biçimi, dizimsel çözümlemenin araştırma konusunu oluşturmaktadır.

4.4. Gösterge Türleri

Göstergebilimin dil dışında başka birçok alana uyarlanabilmesini sağlayan Peirce'in yaptığı en önemli çalışma ‘göstergeleri sınıflandırmasıdır. Bu sınıflandırma önce kendi içerisinde oluş biçimleriyle, nesnelerle ve yorumlayıcılarla kurdukları ilişkiler açısından üçe ayrılmaktadır.

4.4.1. Birinci Öbek

Göstergenin nasıl olduğu ile ilgili olan öbeğe birinci öbek adı verilir. Nitel, tikel ve kavramsal gösterge türlerini kapsayan bu öbek türü göstergenin ilk oluşumuyla ilintilidir. Nitel gösterge sadece duyu organlarımızla duyumsadığımız bir niteliğe sahiptir. Örneğin bir resimdeki kırmızı leke'yi düşünelim. Ancak bu kırmızı leke algısını yorumlarsak nitel gösterge, tikel bir göstergeye dönüşebilir. Tikel gösterge ise belirti, varlık gibi durumlara gönderme yapabilen bir gösterge türüdür. Diğer adıyla kural gösterge dediğimiz kavramsal gösterge ise bir genelleme şeklidir (Akerson, 2005).

4.4.2. İkinci Öbek

Gösterge ile nesne arasında olan ilişkiyi ön plana çıkaran ikinci öbek araştırmacıların en çok ilgilendiği, ilgiyi toplayan bölümdür. Görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi kapsar ve göstergenin temsil ettiği şeye benzemesi durumuna sahiptir (Akerson, 2005).

4.4.3. Üçüncü Öbek

İlk gösterge ve yorumlayıcı gösterge arasında kurulan ilişkiye dayanan üçüncü öbek, terim, önerme ve sav türlerini barındırır. Terim, yorumlayıcı açısından açık uçlu bir göstergedir. Örneğin her sözcüğün bir terim olarak kabul görmesi ve bu terimlerin doğruluğu ya da yanlışlığının olmaması durumudur. Önerme, terimlerin bir araya gelmesi ile kurulan bilgilendirici bir gösterge türüdür. Bize bir şey hakkında bir şey söylerken doğru ya da yanlış olabilecek bir şeyin kanıtını vermeden oluşturulan birden fazla terimlerdir. Sav ise önermenin kanıtını getiren karmaşık bir göstergeler bütünüdür. Neden sonuç ilişkisi vardır (Akerson, 2005).

4.5. Göstergebilim'in Çözümleme Yöntemi ve Araçları

Göstergebilimsel bir çözümleme, metnin değişik katmanlarına uygulanabilecek değişik türdeki örnekleriyle metni sorgulamaktadır. Metinde verilmek istenen (yazınsal nitelikli metinlerde örtük olarak verilen) iletiyi ve metinde çözümlemecinin veya yazarın verdiği sorunu ya da sorunları bulmaya yardımcı olmaktadır. *“Göstergebilimsel çözümleme, anlamlı bir bütüne yaklaştığında anlatım düzleminin özelliklerini, yani dilsel ve biçimsel yapılarını bir başka etkinlik alnına bırakarak doğrudan doğruya içerik düzleminin biçimine yönelir”* (Rıfat, 1996'dan akt. Kıran, 2002: 63).

4.5.1. Söylem Çözümlemesi

Doğal dille oluşturulmuş bir metin ilk aşamada çözümlemeci için sözcükler yığını olarak değerlendirilebilir. Dilbilgisi ve söz bilimsel etkinlik, beceri ya da ustalıkla düzenlenmiş metnin anlam evrenine girebilmek için hazır bulduğu göstergebilimsel çözümleme yönteminin ilk aşamasını oluşturan söylemsel yapının ilk sınıflandırılmasına gidilmektedir. Bu da metnin ilk anlam kesitlerine ayrılması demektir. Böylece anlatı kişisi ya da kişilerinin belirli bir zaman ve uzam bütünlüğü

içindeki durumu ve eylemi de belirginleşmiş olmaktadır. Bu öğelerden birinin değişmesiyle, birinin bir dönüşüme uğramasıyla da yeni bir kesit oluşmaktadır.

Söylem çözümlemesinin ikinci aşamasında kesitler arasındaki ayrımları saptama ve adlandırma çalışması yer almaktadır. Ayrımları saptamak dönüşümü kavramaktır. Dönüşümü bulmak anlamın düzenleniş biçimini, doğrultusunun ayırımına varmak demektir. O nedenle, ayrımlar yok ise, dönüşüm de yok demektir. Dönüşümün olmadığı bir metinde anlamın eklenmesi, üretilmesi doğal olarak bulunmamaktadır. Söylemin üçüncü aşaması, adlandırılan kesitlerin aynı izlek etrafında toplanacaklarla (benzer ya da birbirini içeren) birbirinden ayrılması gerekenleri (karşıtlar, çelişkiler) ayrı ayrı sınıflandırmayı gerektirmektedir. Bu da değişik anlam eksenlerine göre şu türden ikiliklerle sınıflandırılmaları olasıdır.

Söylemsel yapılar, anlatsal yapıların dizgeden oluşa, diziselden (seçme) dizimsele (birleştirme) geçişiyle gerçekleşmektedir (İşeri, 2002: 66).

4.5.2. Anlatı Çözümlemesi

Her metin içerik düzleminde bir üretiliş biçimi ve düzenine sahip olabilmektedir. Bunun yanında göstergebilim açısından her metnin bir şeyler anlatması, yani bir öykü, bir anlatı taşıması da söz konusu olmaktadır. Bu nedenle söylem çözümlemesi, anlatı çözümlemesiyle bütünlenmek zorundadır. Söylem düzleminde saptanan kesitler anlatı açısından dönüşüme uğranan noktaları belirtmektedir.

Anlatı düzeyi, söylem düzeyindeki kesitlemelere uygun olarak bir durumdan başka bir duruma geçildiğini göstermektedir. İki temek sözce (durum ve edim) arasındaki ayrım anlatı boyutunda dönüşüm bulunduğunun kanıtını ortaya koymaktadır (İşeri, 2002: 73).

4.5.3. Temel Yapı (mantıksal – anlamsal yapı) Çözümlemesi

Bu evre anlam evreninin en soyut, en derin düzeyini oluşturmaktadır. Temel yapı aşaması, mantıksal-anlamsal ilişkiler çerçevesinde göstergebilim çözümlemesinin diğer iki (söylem-anlatı çözümlemesi) düzeylerinde saptanan ilişkileri yani anlam üretiminin temel yapılarının kavrandığı aşamayı oluşturmaktadır. Temel sözdizimin gerçekleşmesini sağlayan ilişkiler belirlenir ve aralarındaki dönüşümün nasıl gerçekleştiği araştırılır. Bunu gerçekleştirmek için de göstergebilimsel dörtgene

başvurulur. Temel yapı düzlemi iki bileşkedен oluşmaktadır: Temel Sözdizim ve Temel Anlam (İşeri, 2002: 79).

4.6. Göstergelerin Değerlendirme Ölçütleri

Görsel iletişimde kullanılan göstergelerin sentaktik, semantik ve pragmatik açılarından değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken bazı kriterler vardır. Teker' e göre bu kriterler üç düzeyde sorular halinde şu şekilde maddelenir:

1. Sentaktik açıdan,

- Göstergenin görünüşü nasıldır?
- Bu göstergeleri oluşturan öğelerin birbiri ile ilişkisi ve uyumu iyi midir?
- Bu göstergenin diğer gösterge ve işaretlerle ilişkisi nasıldır?
- Göstergenin bütününde yer alan yapısal elemanların kullanılışı (Çizgi, fon ve form ilişkileri, bütünsellik, kontur, kesişmeler, geçişler, boyutlar, bölmeler, renk ve diğer biçimsel özellikler) mantıklı mıdır?
- Bu gösterge tanımlanabilir bir düzeni, yapıyı yansıtabiliyor mu?
- Bu göstergenin içeriğini oluşturan en önemli öğesi öncelikle algılanabiliyor mu?
- Söz konusu gösterge, var olan kurallarla ya da alışkanlıklarla çatışıyor mu?
- Bu gösterge ve onun diğer öğeleri, ilişkiler sisteminin değişip gelişmesi durumunda da bir sistem olarak kullanılmaya uygun mudur?

2. Semantik açıdan,

- Gösterge (işaret, sembol, amblem) anlamsal olarak mesajını iyi iletebiliyor mu?
- Değişik ülkelerin insanları bu göstergeyi aynı anlamda algılayabiliyor mu?
- Değişik yaş grubundan insanlar bu göstergeyi aynı şekilde algılayabiliyor mu?
- Bu gösterge daha önce bu anlamda kullanıldı mı?
- Bu göstergenin anlamını tahmin etmek ve anlamak kolay mıdır?
- Bu gösterge ya da işaret bilgi iletimi ile ilgili olmayan öğeler içeriyor mu?

3. Pragmatik açıdan,

- Kullanılan gösterge insanlar tarafından görülebiliyor ve göstergenin vermek istediği anlam çıkartılabiliyor mu?
- Bu gösterge ya da işaret görsel algılamayı olumsuz yönde etkileyecek özelliklere sahip midir?
- Bu gösterge kullanım amacına göre farklı yerlerde, farklı boyutlarda, ya da farklı iletişim araçlarında başarı ile kullanılabilir mi? (Teker 2003: 101-102).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SOUTH PARK ÇİZGİ DİZİSİNİN TOPLUMSAL NORM MESAJLARI VE GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ

South Park, çizgi dizisi norm mesajları ve göstergeleriyle göstergebilimin alanına girmiş ve analiz yöntemi olarak göstergebilimsel yöntem seçilmiştir.

5.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmaya konu olan South Park çizgi dizisindeki toplumsal norm mesajları ele alınarak, içeriklerdeki gösterge ve gösterilenlerin toplumda ve iletişimdeki etkileri göstergebilimsel olarak analiz edilecektir.

5.2. Amaç ve Sorular

Bu araştırmanın amacı, güncel durumlara ve toplumsal kurallara hicvedici ve oldukça farklı bir yolla yaklaşan çizgi dizideki söylemlerin içeriğinin göstergebilimsel yöntemle analiz edilmesidir. Eleştirilerin yöneltildiği kimse ya da yerlerin bir çizgi dizi dahilinde yetişkinlere anlatılmasındaki ana nedenler ve anlatı içerisindeki söylemlerin göstergebilimsel olarak analiz edilmesi araştırma kapsamında hedeflenmiştir. Popüler kültürün getirileriyle şekillenen ve toplum eleştirisini yapan çizgi dizi, eleştiri hedeflerindeki olayları ve olguları alaycı bir şekilde ifade ederek, bunun altında yatan sebepleri ve popülerizmi aşıl原因 yeni toplumun araştırılması ve incelenmesine olanak sağlamıştır.

Tez kapsamında çizgi dizinin göstergebilimsel yöntemle analiz edilmesinin yanı sıra popüler kültürün getirileri ve toplumu şekillendirmesinde yine bir popüler kültür ürünü olan çizgi filmin kullanılmasındaki amaç ve nedenler araştırılmak istenmiştir. Toplumsal normlara yön veren bir popüler ürünün kendi kendini eleştirmesindeki etkenin, göstergelerin analiz edilerek ortaya çıkarılması da tezin kapsamında yer almaktadır.

Arşiv ve internet taramaları sonucunda toplanan veriler, kitaplar, yabancı kaynaklar vb. başlıklar halinde toplanıp analiz edilmiş, South Park'ın incelemesini hedefleyen sorular belirlenmiştir.

1. Ahlak kavramı nedir? Sosyal normlardaki yeri nedir?

2. South Park çizgi dizisindeki toplumsal norm içerikleri nelerdir?
3. South Park çizgi dizisinde nasıl karakterler vardır? Yaş, cinsiyet ve şekilleri nasıldır?
4. Ünlüler kimliklerin South Park'daki etki-tepki alınimleri nelerdir?
5. South Park dizisinde toplumsal normların aktarılma biçimleri nasıldır?
6. South Park çizgi dizisindeki toplumsal mesajlar hangi analizlere tabi tutulmuştur?
7. Toplumsal normların göstergelerle anlatımı nasıl gerçekleşmiştir?

5.3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırmamızın evrenini, 1997 yılından bu yana yayınlanan, bir popüler kültür ve sosyalleşme ürünü olan “South Park” çizgi dizisinin 16 sezonu oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, 1997 ve 2012 yılları arasında yayınlanmış ABD yapıtlarından South Park'ın sezon bölümlerindeki toplumsal norm ve göstergeleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda ele alınan 16 sezondan oluşan çizgi dizideki normların ana fikrinin en belirgin olduğu ve toplumda en çok ses getiren 12 bölüm analiz edilmiştir.

2013 yılındaki sezonlarına henüz CNBC-e ekranlarında yer verilmediği için 2012 yılına kadar olan yayın periyotları izlenmiştir. Bu periyotlardan araştırmamız için önem arz eden kısımlar ele alınıp, göstergebilimsel yöntemle analize tabi tutulmuştur.

Çalışmanın alanında çizgi dizinin içeriğindeki toplumsal söylem ve eleştirilere odaklanılacağından, ünlü ve popüler kimliklerin eleştirisi, dinle ilgili eleştirel yaklaşımlar, cinsel kimliğe yaklaşım normları, popüler kültür ve medyaya yönelik normlar, siyaset ve ekonomi alanındaki normlar, sosyal yaşama ilişkin normlar şeklinde sınıflamalar yapılarak ilgili sezon bölümlerindeki göstergeler ele alınmıştır.

5.4. Bulgular

Araştırmamız kapsamında toplumsal norm mesajlarının yoğun olarak verildiği sezon bölümlerinde cinsel ve dinsel kimliklere, ahlaka, sosyal yaşama, doğal yaşama, siyaset ve ekonomiye, teknolojik gelişimlere, aile ve din kavramlarına yönelik sosyal normlara sık rastlanmıştır.

5.4.1. South Park'ta Cinsel Kimlikler

South Park'ın 1997 yıllarında yayınlanan ve ilk sezonunda yer alan bu bölüm izler kitle de yankı uyandırması ve araştırmamıza uygunluk taşıyan bir bölüm olması

sebebiyle göstergebilimsel analiz yöntemine tabi tutulmuştur. Homoseksüellerin cinsel bir ayrım ile anlatıldığı bölümdür.

1. Sezon, 4. Bölüm

Gösterge: “Büyük İbne Hayvan Mabedi” (Homoseksüellerin toplandığı hayali mekân)

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Köpeği homoseksüel olan bir çocuğun homoseksüelliğin ne olduğunu öğrenmeye çalışması, hayali bir yolculuğa çıkarken görüntülenmesi, sözlü metin, siyasi kimlikler, dini kimseler, homoseksüel toplumlar.

Gösterilenler: Hayali mekân kullanarak gerçeği anlatmak, sıradışılık mitleri, toplumun yanlış yaklaşımlarına benzetmeler.

Fotoğraf 2. “Homoseksüel olarak gösterilen Hitler”

Anlatı Yapısı

İsa, bir canlı yayın programına katılır ve kafasında bir melek çemberi vardır. Böylece çemberle bir din adamlığına ve günahsızlığı simgeleyen göstergeler en başta gösterilir. İsa, cinsel içerikli sorulara cevap veren bir televizyon programı yapmaktadır. Stanley karakteri homoseksüel köpeği için canlı yayına bağlanır. Köpek, “Büyük İbne Hayvan Mabedi” olarak isimlendirilen hayali bir yere gider. Burası homoseksüel hayvanların tek mutlu olabildiği yerdir. Stanley, köpeğini homoseksüellikten kurtarmak için peşinden gider. Mabedin sorumlusu ona “Hala anlamadınız” der ve köpeğiyle

birlikte onu bir tekne yolculuğuna çıkarır. Bu esnada gemide gezerlerken homoseksüelliğin tarihçesini anlatmaya başlar. O esnada birçok kanat önderi, siyasi kimlikler, toplumlar gösterilir ve şu ifadeye yer verilir:

-“Görüyorsun, ibnelik zamanın başından beri vardı. Mısır yöneticilerinden, Japon şagunlarına kadar. Uh Oh!, Şuraya bak, Diktatörler, Hristiyanlar, Cumhuriyetçiler ve Naziler”.

Homoseksüelliğe karşı dünyaya tepkisini sunan South Park bu bölümde homoseksüelliğin Tanrı’nın bir yaratış biçimi olduğunu ve toplumların her döneminde herkesin gözünde mit olmuş kimliklerin dahi bunu yaşadığını göstermiştir. Bireyin sonul parçalanışı ve dağılışının varsayılmasına karşılık bazen bir “ yeni bireycilik” teşhis edildiğini ikinci bölümdeki araştırmamız kapsamında belirtmiştik. Hz. İsa’ya sadakatle bağlı olan Hristiyan kesimin Tanrı’nın oğlunun neden böyle bir şeye karşı çıkmadığı da çizgi dizide manidar bir şekilde ortaya konmak istenmiştir.

Sonra gemi herkesin mutlu olduğu bir yere doğru döner. Kapı açılır, herkes mutludur ve şu şarkı sözleri söylenir:

-“Hepimiz ibneyiz ve sorun değil. Çünkü, ibne demek mutluluk demek. Artık üzgün değiliz. Çünkü küçük kozalarımızdan çıktık”. Homoseksüel mabedinin sorumlusu Stanley’e dönerek,

-“Oraya gittiğinde bizden bahsedeceksin değil mi?” diye sorar. Sonra şunları ekler:

-“Burada çılgınca bir yuva için bekleyen ibne hayvanlar olduğunu anlat onlara” der. Stan’da anlatacağını söyler.

En ilginç gösterge ise, homoseksüellerin bir hayvana benzetilmiş olmasıdır. “Oraya” kelimesiyle bir ötekileştirmeden bahsedilmiştir. Toplum tarafından hayvan olarak görüldüklerini ve insana benzetilmedikleri vurgusu yapılarak bir insanlık çağrısı yapılması hedeflenmiştir.

Karşıtlıklar

Bu bölümde göstergebilimin zıtlıklarına başvurulmuştur. İyi ve kötünün ne olduğu kavramlarına vurgu yapılır. Hayvanlar ve insanlarda bir başka zıtlığı ortaya koyar. Yan anlamlara yer verilmiş olan sezon bölümünde çok sayıda eğretileme/ metafor’a da yer verilmiştir. Hayvan mabedi olarak gösterilen bölge ve şato bir anlamda ayrı bir bölgeyi simgeler.

İyi/Kötü	Cinsel ayrım yapan kadın ve erkek kişiler iyi kimseler olarak adlandırılmıştır. Homoseksüel olan ve eşcinselliği bir yaşam biçimi olarak benimsemiş kimseler kötü kimseler olarak adlandırılmıştır.
Mutlu/Mutsuz	Hem cinslerine karşı ilgi duymayan kimseler mutsuz olarak ifade edilmiştir. Çünkü bu kimseler toplum baskılarına karşı koyamazlar, toplumun öğretilerini yaşarlar. Homoseksüeller ise, mutludur ve kendilerine ait bir mabedleri vardır. Toplum baskılarından uzak bir bölgede yaşamaktadırlar.
Güvenilir/ Güvenilmez	Homoseksüellere ayrılmış olan mabed de sürekli eğlence vardır. Her hayvandan birer tane bulunur. Dışarı ise, güvenilmez eşcinsellerin zarar göreceği, dışlanacağı yerlerden ibarettir.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

İsa'nın kafasında bir melek çemberi bulunur ve bembeyaz giymiştir. Böylece çemberle din adamlığına ve günahsızlığı simgeleyen göstergeler en başta gösterilir. Homoseksüeller, renkli giymiştir. Bu onların hayata bakış açısını ve eğlenceli kimseler olduklarını anlatan bir göstergedir. Bölümde bahsedilen en önemli gösterge ve gösterilen ilişkisi ise hayvan ve insan kavramları üzerinde yapılmıştır. Homoseksüeller, toplum içinde dışlanırlar ve tıpkı hayvanların bir kafesleri olduğu gibi onların bölüm içerisinde kendilerine ait bir mabedleri vardır. Homoseksüeller, hayvanlara benzetilmesi diğer bir gösterge olurken, bir köpeğin eşcinsel olmasıyla gösterge yan anlam barındırarak köpek eşcinsel bir insanın yerine geçmiştir.

Sezon bölümünde kullanılan siyasi kimlikler ve din adamları ise, toplumda belli itibara sahip, kanaat önderi olabilmiş kişilerdir ve bölümde birer mit olarak kullanılmıştır. Toplumların her döneminde herkesin gözünde mit olmuş kimliklerin dahi bunu yaşadığını göstermiştir.

Genel Değerlendirme

Homoseksüelliğin Tanrı'nın bir yaratış biçimi olduğunu ve belli kesimin cinsiyet ayrımında kullanılarak ötekileştirmenin, toplumun dışına itmenin, aşağılamanın ne

denlice yanlış bir şey olduğunu çizgi dizi bu bölümle ortaya koymuştur. Bunu yaparken, aşağılayıcı ifadelerle başvurmuş ve siyasi kimliklere, din adamlarına yer vermiş böylece realist bir gözlem yapmıştır.

5.4.2. South Park'ta Dinsel Kimlikler

South Park'ın 2010 yıllarında yayınlanan bu bölüm izler kitle de yankı uyandırmasının yanı sıra tüm dünyada büyük ilgi görürken Müslüman toplumlar tarafından ağır eleştirilere ve tehditlere maruz kalmıştır. Araştırmamıza uygunluk taşıyan bir bölüm olması ve farklılık arz etmesi sebebiyle göstergebilimsel analiz yöntemine tabi tutulmuştur.

14. Sezon, 5. Bölüm

Gösterge: “Ayı Kostümü İçinde Müslümanların Lideri Muhammed”

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Müslümanların lideri olan Hz. Muhammed'in ayı kostümü giydirilerek, dini bir kimliğin görünüşünün resmedilmeyişinin eleştirisi yapılırken İslam'a gönderme yapılması, sözlü metin, dini liderler, aşırı İslamcı olarak adlandırılan gruplar, mitler.

Gösterilenler: Ayı kostümü kullanılarak Müslüman liderini canlandırma, sıradışılık mitleri, İslamcı gruplardan alınan tepkiler, ünlü kimliklerin fotoğraflanışı.

Fotoğraf 3. “Ayı Kostümü Giydirilen Hz. Muhammed”

Anlatı Yapısı

South Park semtinin çocukları bir okul gezisindedir. Bir ikolata ve şekerleme fabrikasını gezerlerken Stan, ekerleme paketleyicilerinden birinin Tom Cruise olduğunu fark eder ve diğer ocuklara:

-“Hey Millet! Tom Cruise, bir şekerleme paketleyicisi” der.

Diğer ocuklarda ünlü aktör Tom Cruise’un şekerleme paketlemesi yaptıklarına inanamazlar. nl bir sinema filmi oyuncusu olan Tom Cruise, konuşanları duyar ve:

-“Ben, bir şekerleme paketleyicisi değilim” der.

Tüm ocukların bu söylemine çok sinirlenen Cruise, bir türlü paketleme yaptığını kabul etmez ve tüm South Park’ı dava edeceğini söyler. Şekerleme paketleyicisi şapkasını yere fırlatır ve gider.

nl aktör diğer bir sahnede başka ünlü dost ve arkadaşlarıyla bir araya gelir ve grup halinde South Park ‘ı şikyet etmeye karar verirler.

Stan’in okul yönetimi, ailesi ve South Parklılar bu durumdan şikayetçi olurlar ve Stan’in bu durumu düzeltmelerini isterler. Ancak Stan, paketleyicilik yapan birinin neden böyle bir şeyi kabullenemediğini anlayamaz. Babasıyla birlikte Tom Cruise, paketleme yaparken ziyarete giderler. Babası nl aktöre oğlunun yanlış anlaşıldığını ve davayı geri çekmesini ister. Cruise, davadan dnmemekten kararlıdır. Bir şart ne sürer ve sadece bu şartla South Park’ı dava etmekten vazgeçeceğini söyler:

-“Uzun zamandır tanışmak istediğim biri vardı, yüz yüze. Eğer, onu kasabanıza getirebilirseniz davadan vazgeçerim” ve “Müslümanların peygamberi Muhammed ile tanışmak istiyorum” ifadelerini kullanır.

South Park’ın tüm sakinlerinin bir araya geldiği bir toplantı yapılır. Toplantıda sansürlenen ve yüzünü kimsenin görmediği birini Cruise’a nasıl göstereceklerini tartışırlarken Stan, onu bir kez gördüğünü söyler.

Stan: “Bir süre önce arkadaşlarım David Blaine’in mezhebine katılmıştı. Onları kurtarmak için, süper kankalara (din adamlarından oluşan South Park dizisi içindeki bir meclis) gitmiştim. Muhammed’de onlardan biriydi” der. ğretmeni şaşmış bir vaziyette Stan’a dönerek şöyle konuşur:

-“Ne yani? ylece onu herkesin görebileceği bir yerde durdu ve kimse bombalanmadı mı?” Stan, bir sorun olmadığını söyler. Ancak herkes bir şiddet olayının yaşanmamış olmasının şaşkınlığı içindedir. Bunun zerine Stan, konuşmasına şöyle devam eder:

-“Şey, dev John Wilkes, Abraham Lincoln’u vurdu” der. Stan’in babası onu susturur ve Hz. Muhammed’i bulmak için bir robot resmi çizdiğini söyler. Ancak bu bir ‘cin ali’ olarak tabir ettiğimiz çizgilerden başka bir şey değildir.

Görüntü Tom Cruise’un evindedir. Tom’un böyle bir şeyi istemesinin ne anlam taşıdığı tartışılır. Ünlü kimseler vardır (Angelia Jolie). Cruise ise, South Park’ın bir daha dalga geçip geçemeyeceklerinden emin olmak istediklerini söyler ve vurucu cümleler gelir ardından;

-“Bakın millet, hepimizle dalga geçtiler ama bu dünyada iftira atılamayacak tek kişi kim?” diye sorar ve ekler. “Muhammed’in onunla dalga geçilmesini olanaksız kılan bir gücü var. Ya o gücü ondan alabilseydik?” der. Konuşma devam ederken, Cartman içeriye girer ve ünlü bir kimseyle bu davaya eşlik ettiğini söyler. ‘Kim’ sorusuna ise eldivenini çıkartıp, büyük dudaklı Jennifer Lopez’i simgeleyen eline çizili bir kuklayla konuya dahil olur. Görüntü ‘Süper Kahramanlar’ a bağlanır.

SÜPER KAHRAMANLAR: İlk olarak 5. Sezon 4.bölümde ortaya çıkan bu kimlikler, büyük din liderlerinin bir araya geldiği bir meclistir. Aralarında; İsa, Buda, Krishna, Muhammed vardır. Hepsinin resmi gösterilirken Hz. Muhammed sansürlenmiştir, yazıyla belirtilmiştir. Bu din adamlarının yanı sıra Loo Tsu ve Joseph Smith, Aziz Seaman vardır. Görevleri ise, yanlış şeyleri düzeltmek ve bütün insan ırkına hizmet olduğunu söylerler.

Stan ve arkadaşları meclise gider ve İsa’dan meclis üyelerinden Hz. Muhammed’in bir saatliğine kasabalarına gelmelerini istemektedirler. Bir diğer meclis üyelerinden din adamı Buda, eğer gözüdürse Müslümanlardan gelecek saldırıyı göze alamayacaklarını söylemektedir ve burnuna kokain çekmektedir. Bu görüntü bir din adamının insanlara özgü şeyleri yaparken Hz. Muhammed’in fotoğrafının dahi olmayışına bir anlam veremediklerini ortaya koymaktadır. Sonunda Musa’yı ikna ederler ve bir bilim adamı, bir insan sümüğünün başka bir sümüğe yerleştirilebildiğini, böylece görünmeme tabusunu kaldırabileceklerini ifade eden söylemlerde bulunur. Bu işlemi Hz. Muhammed’e kullanacaklarını kararlaştırırlar.

Bir kamyon içinde South Park ‘a Muhammed’i getirirler. Kamyon’dan Cruise’un arabasına nasıl görünmeden ve kimse görmeden taşınacağı tartışılır. Sonunda Muhammed’e bir ayı kostümü giydirilir ve tam arabaya götürüleceği esnada araba bombayla aşırı İslamcı bir grup tarafından (dizide kızılılar olarak adlandırılıyor) bombayla patlatılır. Zaten öncesinde radikalcilerden (aşırı İslamcı grup) böyle bir tehdit

alınmıştır. O esnada bir mektup ellerine geçer ve teröristler olarak ifade edilen grubun şehrin her tarafına bomba döşendiği yazıyordu. Hz. Muhammed'in gücünü istediklerini mektupta ifade ederler ve polis tarafından şehir boşaltılmaya başlar. Kızıl radikaller ve Tom Cruise arasında bir savaş başlamıştır. Her ikisi de Hz. Muhammed'in kendilerine verilmelerini isterler. Burada aşırı İslamcı gruba çeşitli göndermelerde bulunan dizinin bölümünde Hz. Muhammed'i korumak değil asıl amaçları seslerini duyurmak olan tehditkâr ve şiddet içeren bir gruptan bahsetmek istemektedirler.

Cruise ve ünlüler grubu çareyi South Park'ın korkulu rüyası canavar Barbara Streisand'ı uyandırmakta bulur. O esnada kasaba insanları ayı kostümü içindeki Muhammed'i kızılılara vermek üzeredir.

KIZILLAR: Dizide aşırı İslamcı grup kızılılara benzetilmiş ve o şekilde resmedilmiştir. Normalde çok az sayıda olan ve tüm topluluk ve ülke insanlarında rastlanabilen yüzlerinde genelde çil bulunan, beyaz tenli, turuncu saç, kaş ve kirpiklere sahip insanlardan oluşmaktadır.

Karşıtlıklar

Diğer bir bölümde olduğu gibi göstergebilimin zıtlıklarına başvurulmuştur. Varlık ve yokluk kavramları üzerine kurulu bir bölüm izlemiş bulunmaktayız. Din adamları üzerinden karşılaştırılmalara gidilmiş, ünlüler üzerinden gerçek ve gerçeküstü benzetmelere vurgu yapılmıştır. Dizinin en çok ses getiren bölümlerinden biri olan bu kısımda görüntü arka planlarında ABD bayrak, flama ve insan vücudunu anlatan çeşitli çizgi resimler yerleştirilmiştir. Buradaki karşıtlık insan olan bir kimsenin yürümek gibi insan hucuvlarına ait özelliklerden yoksun, görünmeyen bir kimseden bahsedilmesi tanrılaştırmanın olmasıdır. Oldukça fazla metaforun kullanıldığı bölümde Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar şeklinde gösterge türlerini barındıran öbeklere yer verilmiştir. Dizimsel boyut (Sytagm) dediğimiz, olaylar örgüsünün belli kurallar çerçevesinde bir araya geldiğini görmekteyiz.

Varlık/Yokluk	Din adamlarından oluşan meclis grubunda Hz İsa, Buda, Krishna gibi isimlerin bulunması ancak mecliste yer alan Hz. Muhammed'in resminin dahi olmaması sebebiyle mecliste bulunmaması. İnsani özelliklere sahip birinin tanrı gibi görünmeyen özelliklere sahip olunmasına karşı gösterilen tepki.
Müslümanlar/Müslüman Olmayanlar	Müslüman topluluktan terörist şeklinde bahseden dizi tüm Müslümanları ele alarak genelleme yapmaktadır. Müslümanların olduğu yerler şiddet içerikli ancak ABD toplumu durumun dışında tutularak Müslüman olan bir grup bir de olmayan bir kesim vardır. Bu kesim Müslümanlardan tedirginlik duymaktadır.
Gerçek/Gerçeküstü	İnsanlar yürürler, konuşabilirler. Ancak Tanrı, soyut bir kavramdır. Dizide bahsedilen mitler (din adamları) yürüyebilir ve konuşabilirlerken, Hz. Muhammed'in resminin dahi olmayışı bir peygamber ile Tanrı arasında bağ kurulduğundan ve Müslüman lideri olan Hz. Muhammed'in bu yüzden büyük bir güce sahip olduğu söylenmektedir.
Buda/Hz. Muhammed	Buda, dizide kokain içer. Sıra dışı bir insan motifi sergiler, nihayetinde insanın yapabileceği şeyleri yapar. Ancak Hz. Muhammed'in şekli ve resmi bilinmemektedir.
Güçlü/Güçsüz	Süper kahramanların (din adamları) varlığından haberdar insanlar meclise gelip yardım istemektedir. İnsanlar çaresiz ve güçsüz kaldıklarından süper kahramanların meclisine gider ve yardım beklerler.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

Dizinin bu bölümündeki en önemli sahnelerden biri olan Süper Kahramanların (İsa, Buda, Krishna, Hz. Muhammed) bir meclis kurmaları ve görevlerinin insanlara yardım etmek olması. Göstergebilimsel simgeleme yapılmaktadır. Böylece kodlar, sayesinde ortak bir iletişim sağlanmaktadır. ‘Meclis’ ifadesi bunu doğrular. Temel Yapı Çözümlemesine örnek gösterilecek bir bölümdür.

Hız. Muhammed’i diğer din adamlarından ayrılığı bölümde fotoğraflanamayışıdır. Bu sebeple insan kavramından uzak bir hayvan kostümü giydirilerek hem hiciv edilmiş, hem de bir gönderme de bulunulmuştur.

Genel Değerlendirme

İnsanlar inançlarını, akıllarının en uzak sınırlarını zorladığı an itibarıyla kendilerine çeşitli sorular sorarlar. Bir şeye inanma ihtiyacına zorlayan vicdan aynı zamanda inançları mantıksal doğrultular içinde sorgulayabilir. Nitekim bölümde de bu şekilde olmuştur. Gördüklerimize inanmak, sevdiklerimizi görmek isteriz.

5.4.3. South Park’ta Sosyal Yaşama Yönelik Normlar

South Park’ın ilk sezonlarından olan dizinin bu bölümünde de tüketim davranışını en çok etkileyen ve bunu iletişim araçlarının en etkili yollarından biri haline gelmiş, bilinçaltına dahi hitap edebilen bir yöntem olan reklamların insanlar üzerindeki etkisi gözler önüne seriliyor. Fazla ve yanlış tüketmeyi eleştiren bölüm, reklamların toplumun genç kuşak üzerindeki etkisini de ortaya koymak istemiştir.

1. Sezon, 9. Bölüm

Gösterge: “Afrika’da Ölen Çocuklar İçin Hazırlanan Reklam Filmi”

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Full House’daki sunucu Sally Struthers’ın aşırı zayıf ve açlık sınırındaki Afrika çocuklarının yanında şişman olması ve bir yardım kampanyası reklamında yer almasının eleştirisinin yapılması, reklam filmlerinin cazip edici promosyon hediyeleri, ABD’de şükran günü olarak kutlanan temsili bayramların toplum üzerindeki etkileri, sözlü metinler, metaforlar.

Gösterilenler: Bir çocuk olan ve aynı zamanda South Park sakini olan Eric Cartman’ın Marvin isimindeki Afrikalı bir çocuğa yardım etmek istemesi ve bunu

yaparken ‘Ölen Marvin’ ismini takması, Afrika’ya ulaşan uçaklar dolusu yardım paketleri içerikleri.

Fotoğraf 4. “Afrikalı Marvin ve şişman sunucu Sally Struther”

Anlatı Yapısı

South Park çocukları televizyon seyretmektedir. Televizyonda Afrika’da ölen çocukları gösteren bir reklam filmi dönmektedir. ‘Ayda 5 dolara aç çocuklara kim yardımcı olmak ister?’ sorusunu sunucu sorar. Eğer sponsor olunursa ‘Teiko’ markalı bir saat armağan edileceğini söyler. Annesinin kredi kartı numarasını bilen Stan, sunucu Sally’i arar. Çünkü tek hayali su geçirmez bir saattir.

Öğretmen sınıfa girer. Bu kez de öğretmen fakirler için konserve getirmelerini ister. Bir diğer ayrıntıda çocuklar saati beklerken şov programlarını izlemeye devam ederler. (Terrance ve Philip’in şovu)

TERRANCE VE PHİLİP: South Park’ taki Kanadalı komedyenlerdir. Amca Beceren şarkıları South Park’ın uzun metrajlı filmi: “South Park: Bigger Longer & Uncut” ’da Amerika-Kanada savaşına neden olmuştur. Bu filmin müziklerinde ve filmin içinde geçen “Ateşli Kızlar’ filminin ve South Park’ın sürekli olan karakterleri Kanadalı Terrance ve Philip, film de bu şarkıyı söylemektedirler. Eser bir klasik müzik örneğidir. ‘Fuck’ sözü şarkı boyunca yirmiden fazla tekrarlanır ve diğer bir karakter Kyle’nın annesine ithaf edilmesinin nedeni, Kanada’ya Karşı Duran Analar hareketini başlatarak daha sonra Saddam Hüseyin ve Şeytan’ın yeryüzüne inmesiyle sonlanacak ve ABD-Kanada savaşına yol açılır.

Çocuklar programı izlemeye devam etmektedir. Programda Terrance, aç kalmamak için ‘Allah Allah yine açım’ der. Philip’te onunla dalga geçer. Üzerine gaz çıkartır ve Hacı olmanın iğrenç bir şey olduğundan bahsedip gülüşürler. Kapı çalar, kalkıp kapıyı açarlar. Karşılarında Etiyopyalı zenci bir çocuk vardır. Adı Marvin’dır. Saati onu kabul ettikten sonra alabilecekleri düşünürler ve ismini ‘Ölen Marvin’ koyarlar. Marvin’i yemeğe getirirler. Cartman, Marvin’e dönerek, “Bak bunların adı aparatif, yemekten önce yenir ve insanı acıktırır” der. Yemeğin gelmesinin ardından Cartman, aparatifleri yere atarak, “Bunlar çöpe, yemek vakti gelmiştir”. Marvin ise bu duruma şaşkındır. Burada vurgulanmak istenen dünyada açlık sınırında birçok insan varken bir yandan da insanların kendileri acıktırmak, tüketmek için de yemek yediklerini göstermektedir. Öyle ki bu ön yemek aç insanlar olduğundan gereksiz ve boşunadır, vurgusu yapılmaktadır.

Görüntü sınıfa döner ve öğretmen hayal kırıklığına uğradığını sadece birkaç konservenin şükran günü için bağışlandığını söyler.

Genetik mühendisinin şükran günü kopyaladıkları hindiler ise bir bilim hatası olmuştur ve kasabayı ele geçirmek üzeredir. Bu sekanstan anlaşılacağı üzere DNA’sıyla oynanmış hindiler Afrikalı çocuklara gönderilecektir. Anlaşılacağı üzere şükran günü adı altında bir şükransızlık yapılmaktadır. Böylece Amerika’nın dünya üzerinde ismi iyi anılacaktır. South Park Belediye Başkanı’nın şükran günü konuşma yapacağı esnada Genetik Mühendisi gelir ve hindilerle ilgili bir hata yapıldığını, önleyemezlerse kasabayı ele geçireceklerini söyler.

Afrikalı çocuk Marvin South Park çocuklarından daha zeki olduğunu kanıtlar bir davranışta bulunur ve kendini yanlışlıkla geldiğini ihbar eder. Gelen polisler ise Cartman’ı Marvin olarak tanıtır. Eric Cartman, yanlış anlaşılmayla artık Marvin’in yerine Afrikalı çocuklar arasındadır. Popüler kültür insanıyla açlık sınırında yaşayan iki insan yer değiştirilerek karşılaştırmalı bir anlatım yapılmıştır.

Belediye Başkanı şükran gününde bu kez de okulun en fakiri Kenny’i bir oyuncak havalandırma kutusuna bindirir ve konserve yakalayıp ailesine götürmesi için oyun butonuna basar. Kenny, sadece bir konserve kutusu yakalayabilmiştir. Bu sahnede açlık resmen bir oyuna dönüştürülmüştür. Oyunu kazanan ailesine konserve götürebilecektir. Yine bir Amerikan toplumu eleştirisi yapılmış, insanların temel ihtiyacı olan yemek bile bir oyunla kendilerine bahşedilmiştir.

Eric Cartman, çöldeki ilk yardım işaretine doğru yönelir ve onu kızıl haç'a benzetir. Yemek ister, ancak ilk yardım yeteri kadar sponsor bulamadıklarını söyler.

KIZIL HAÇ: Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi; görevi din, inanç, dil, ırk, toplumsal sınıf veya politik görüş farkı gözetmeksizin insan hayatı ve sağlığını korumak, insan varoluşunun saygı görmesini sağlamak, insanların acı çekmesini önlemek ve acılarını dindirmek olan uluslararası bir insani harekettir.

Cartman, çöldedir ve açlıktan ölmek üzeredir. Ellerini yukarı kaldırır: “Üzgünüm Tanrım, fakirlerle dalga geçtiğim için üzgünüm. Duyarlı olmadığım için üzgünüm. Lütfen!” der ve bir kulübe görür, içeri girer. Kutular dolusu pasta vardır. Şişman sunucu Sally, gizlice onları yemektedir. Cartman, dışarı çıkar ve tüm Afrikalıları bu konuda örgütlendirir ve savaş çıkar. O sırada kasabayı istila eden hindiler ve halkta birbirine girer. Savaş sonrası tüm hindiler ölür ve Genetik Mühendisi şu sözleri söyler:

-“Belki Tanrı’nın yarattıklarıyla oynamamalıyım”der. Bilimin gelişmesiyle sürekli değişen teknolojiye, DNA’sıyla oynanmış hayvan ve bitkilere karşı sonuçlarının katlanamayacak hale geldiğinde doğuracağı pişmanlık bir bilim adamının gözünden verilmeye çalışılmıştır.

Marvini tekrar evine götürmek için görevliler gelir. Marvin’i seven zamanla arkadaş olan Wendy ve Stan ise şu sözleri söyler:

-“Biliyor musun? Bugün bir şeyler öğrendim. Tv’dekilerin gerçek olmadığını düşünmek gerçekten çok kolay. Fakat gerçek. Ticaret için bunu kolayca görmezden geliyorlar. Fakat Tv’deki o insanlar gerçek”. Bu sözler ana fikri çok açıkça ortaya koymuş, düz bir ifade yöntemi seçilmiştir.

Cartman’ı almak, Marvin’i ise geri getirmek için uçak çöle iner. Marvin, beraberinde ölü hindileri de yenmesi için getirmiştir. Uçaktan ölü hindiler boşalır. Bunu gören Afrikalılar Marvin’i sever ve havalara atar. Bu son sahneyle Afrika’da açlık sınırında yaşayan insanların hali göz önüne serilerek büyük bir dram sergilenmiştir. Bölümün en vurucu sahnelerinden olan bu sekans, toplumsal duyarlılığı Amerikan toplumuna özgü şükran günüyle bağdaştırarak büyük bir de ders vermiştir.

Karşıtlıklar

Bölüm genelinde çok sayıda karşılaştırmaya gidilmiştir. Yoksulluk ve açlığın ağırlıklı olarak işlendiği bölümde, açlık sınırındaki Afrikalılar ile yaşam standardı yüksek toplumlar (bunu dizi Amerikan toplumu üzerinden yapmıştır) arasındaki karşıtlıklara sıkça yer verilmiştir. Açlığı ölüm kavramıyla eşleştiren sahneler, yaşamayı ise tüketen, alaycı kavramlarıyla eş değer tutmuştur. Bölümde en çok dikkati çeken sekanslar Afrika'ya yapılan yiyecek yardımı sahneleri olurken en ilginç kısmı da DNA'sıyla oynanmış yiyeceklerin Afrika'ya yollanıp yemekten önceki beslenmeyi ifade eden 'aparatif' kavramının eleştirilmesidir. Dünyaca ünlü bir saat markası olan 'SEIKO' ise dizinin bölümünden nasibini almış, ismi değiştirilip 'TEIKO' yapılarak promosyon ürünü olarak Afrika yardımı reklamında kullanılmıştır.

Yoksul/Zengin	Afrika toplumunun yaşam seviyesi ve ekonomik geliri kötü durumda olduğundan yoksul bir kesim olarak nitelenmiştir. Amerikan toplumunun ise refah seviyesi daha üst seviyededir bu yüzden eleştiriye maruz taraf olmuştur.
Aç/Tok	Afrikalı Marvin, 'Ölen Marvin' olarak tabir edilirken, South Park'lı Cartman, aparatifleri yemek geldiğinde yere atmıştır.
Şişman/Zayıf	Eleştiriye daha iyi verebilmek adına reklamlarda şişman sunucu Sally kullanılırken yanındaki çocukların kemikleri sayılacak kadar zayıftır.
Kızıl Haç/İlk Yardım	Görevi din, inanç, dil, ırk, toplumsal sınıf farkı gözetmeksizin insan hayatı ve insan sağlığını korumak olan ilk yardım kuruluşu ile Hristiyanlığın simgesi haç işaretinin benzerliği vurgulanmıştır.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

Afrika'daki yoksulluğa vurgu yapan bölümde DNA'sı bozulmuş hindilerin şükran günü adı altında bir topluma yedirilmesi bölümün her daim olduğu gibi Amerikan toplumunu ağır eleştiriyle karşı karşıya bırakmıştır. Açlık sınırındaki bir toplumla yemek öncesi atıştırma olarak adlandırabileceğimiz aparatif kelimesinin aç insanlar varken ne de gereksiz ve içinde olduğunda önemsemediğimiz bir durum olduğunu dizi bize hatırlatır. Afrikalı Marvin'ın bozulmuşta olsa geri döndüğünde hindileri Afrika toplumuna uçakla geri götürmesi de ibrete değer bir durumdur. Diğer bir gösteren ve gösterilen ilişkisini de Wendy'nin fakir olduğu için konserveyi bir oyuncak yakalama aletiyle kazanması olmuştur. Fakirler her daim karnını doyurmak için çabalanır ve okul toplumunda bu oyunun gerçekleştirilmesi manidar bir gösterilen olmuştur. Amerikan toplumunun fakirleri aşağıladığını bu göstergeden çıkartmamız mümkündür. Uçak ve Oyun makinesi birer metafor olarak görebilmekteyiz.

Genel Değerlendirme

Bölümün ana temasını, yine bölümde geçen aşağıdaki diyalogla irdelememiz mümkündür. Tüketim toplumu öyle bir yere vardırı ki bizi kimi zaman yaşam kaygısından gerçekleri göremediğimiz doğrudur. Ancak bu gerçekliği yanılsamamıza neden olan şey, iletişim araçlarının her zaman iyiye hizmet etmemesi ve gerçekte yanılığı ayırt edemeyişimizdir.

“Biliyor musun? Bugün bir şeyler öğrendim. Tv'dekilerin gerçek olmadığını düşünmek gerçekten çok kolay. Fakat gerçek. Ticaret için bunu kolayca görmezden geliyorlar. Fakat Tv'deki o insanlar gerçek”.

5.4.4. South Park'ta Ahlak'a Yönelik Normlar

South Park'ın yine ilk sezonlarından olan dizinin bu bölümünde Çin'in Pekin şehrinde Tiananmen meydanındaki bir katliamdan bahsedilmek istenmektedir. Yıllar önce Çin halkı tarafından suratında ölü bir cenin ile yaşamak zorunda olan siyam ikizi bir kadın, insanlık dışı bir muameleyle öldürülmüştür. Bu sezon bölümünde Çin'de meydana gelen bu olay ile Çin halkı eleştirilmiş, bir çizgi dizi üzerinden toplumsal yaşam içinden bir durum seçilerek verilmiştir. Çin halkının muamelesi Amerikan futbolu üzerinden anlatılmış, aynı zamanda yapışık olarak doğabilen ve özü olan kimselere yönelik insanlık dersi verilmek istenmiştir.

2. Sezon, 5. Bölüm

Gösterge: “Pekin’deki Siyam İkizlere İnsanlık Dışı Muamele”

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Çin’in Pekin şehrinde yaşamış bir kadını canlandıran hemşire Gullom’un doğuştan siyam ikizi olması ve suratında ölü bir ceninle yaşamak zorunda olması ve Amerikan toplumu tarafından içselleştirilmeye çalışılan kadının toplumların hepsi tarafında ayrıma ve dışlanılmaya çalışılması gösterilir. Aynı zamanda Amerikan futbolu üzerinden Çin Halkı’nın toplum kültürlerine bakışı ve yadırgayışı sözlü metinler, simgeler ve metaforlarla gösterilmiştir.

Gösterilenler: ‘Yapışkan İkizler Misleksisi’ haftası altında bir tören düzenlenmesi, ölü cenin şapkalarının takılması, ‘Yıllık Büyük Yapışık Geçit Töreni’ adı altında karmaşık bir tören ismiyle doğuştan siyam ikizi olan hemşirenin geçit töreninde tek oluşu, töreni hazırlayan takım elbiseli siyasi kimseler.

Anlatı Yapısı

Çin’in Pekin şehrindeki Tiananmen meydanındaki katliam anlatılıyor. Bu bölümde ‘Bu diziyi kimse izlememelidir’ ibaresi geçmektedir.

Stan, okulda yakartop oynar. Ancak burnuna top çarpar ve kanar. Şef onu tedavi olması için okul hemşiresine götürür. Hemşireden canavar gibi bahsedilir. Hemşire tedavi için odaya geldiğinde Stan’a gözlerini neden kapattığını sorar ve açması gerektiğini söyler. Stan, korkuyla gözlerini açar. Ancak hemşire ona bahsedildiği gibi korkunç gelmez. Ta ki diğer profilini dönene kadar. Diğer tarafında doğuştan bir cenin yapışiktır ve ölüdür. Hemşire ona sakın olmasını söyler. Ancak Stan, çılgılık atmaktadır. Böylece insanların fiziki görünümünün çocuklar üzerinde de nasıl başkalaştırıldığı görmekteyiz.

Fotoğraf 5. “Ölü bir cenin ile yaşayan hemşire Gollum”

Başkan gelir ve bunun bir ‘Yapışkan İkiz Misleksisi’ hastalığı olduğunu söyler ve elindeki kitaptan hastalıkla ilgi bilgi verir. Siyam ikizlerinden bahseder. Bu durumu onlara daha iyi anlatmak için “Hatta belki kafamızın içinde bir ikizimiz vardır bizimde” diyerek durumun olağanlığını anlatmaya çalışır. Onları bu konuda eğitmeye çalışır ama işler sandığı kadar kolay olmaz. Eve gittiğinde telefonu çalar ve velinin biri ona:

-“Shelia, ben Sharon. Stan’ın annesiyim. Merak ediyorum, acaba neden Stan elindeki buz kıracağı ile kafasını açmaya çalışıyor?”

Anlatılanların bir çocuk psikolojisinde farklı olduğu ve daha farklı bir yol izlenmesi gerektiğini görmekteyiz. Sheila, bu durumun kendisinin anlattıklarından ötürü olabileceğini söyleyince Stan’ın annesi ona öfkeli sözler söyleyerek telefonu kapatır. Sheila, telefon sonrasında bu konuda bütün kasabayı eğitime kararı alır.

Beden eğitimi hocaları, South Park çocuklarına Washington D.C’da Eyalet Finalrine katılmalarını söyler. İdmana hazırlanmaya başlarlar.

Bu kez okul müdürü, belediye başkanına giderek, bir eylem başlatmak istediğini bildirir. Böylece hemşireyi öncelikle bir yemeğe davet etmeye karar verirler. Bir davet verir ve hemşire Gollum’u çağırırlar. Ancak başkan, sürekli “kafasına yapışık ikiz var demiştiniz, değil mi?” şeklinde sorusunu yineler. Bu yemeği ve soruyu hemşirenin suratını merak ettiği için kabul eder. Burada verilmek istenen mesaj, insanların merak duygularının insani duyguların önüne geçebildiği ile ilintilidir.

Bu esnada South Park, çocukları final maçının yapılacağı yere öğretmenleri

tarafından getirilir. Diğer bir beden eğitimi hocası, tanışmaya gelir ve “ İyi ki öğrencileriniz getirdiniz. Kimse cesaret edemedi. Takımınızın ismi South Park İnekleri miydi? Diye sorar ve kendi kendine: “Tanrım, insanlar ne garip yerlerde yaşıyor?” diye mırıldanır. Kendine böyle bir soru sormasındaki sebep;

SP: ABD’nin Colorado eyaletinde yer alan Fairplay, kasabanın bulunduğu yerdir. 1859 yılında altın bulunmasıyla ‘altın avcısı’ hücumuna uğrayan ‘gerçek South Park’ aynı zamanda dünyada en çok UFO görülen yerlerinde başında gelir.

Görüntü tekrar hemşirenin davet edildiği yemeğe döner. Sürekli soru sorulur hemşire’ye: “nereden mezun oldunuz?” sorusuna Colorado Üniversitesi’nden yanıtını verir. Konu suratında yapışık olan ceninden açılır: “Hiç kestirmeyi düşünmediniz mi?” sorusuna yanıt olarak, Gollum: “Evet düşündüm ama maalesef bu benim ölümüm demek” der. Ona çeşitli şapkalar takmalarını önerirler, fakat hemşire bu durumdan rahatsız olmadığını söyler. Gollum, itiraz etse de okul yönetimi toplantı yemeğinde seminerler, broşürler vereceklerini söyler ve o haftayı ‘Yapışık İkizler Misleksisi Bilinçlenme Haftası’ ilan ederler.

Bu sırada maç sona ermektedir. Maçta oynayan Pip, ona her “Fransız tohumu” dendiğinde bir oyuncuyu devirmiştir. Yenilemeyen Denver takımı yenilmiş ve South Park çocukları galip gelmiştir. Pip’in bu durumunu insanların olmak istemedikleri durum ve konumda kendileriyle alay edildiğinde bunu başarabileceklerini gösterir. Nitekim hemşire Gollum’da beklide büyük bir başarıya bu sebeple sahip olmuştur. Diğer bir şekilde düşündüğümüzde Fransızların halk arasında ‘gaza gelmek’ olarak tabir ettiğimiz alışkanlığa sahip olmalarına bir eleştiri yapılmış olabilmektedir.

Sonunda hafta başlamıştır. Yapışık İkiz Misleksisi Haftası açılışını okul önünde yapan müdüre, hafta boyunca yapılacak etkinlikleri saymaya başlar ve öncesinde “Yıllık Büyük yapışık Geçit Töreni” adı altında geçit töreni başlattıklarını söyler. Kırmızı halıdan sadece hemşire Gollum’un geçmesi ise büyük acıdır. Herkes alkışlar, onun ise gözlerinde mahcup ve mecburi bir ifade vardır. Geçitler, kalabalık olur, o ise halıdan tek geçmiştir. Ancak müdüre, “Bu cesur ruhları alkışlayalım” der ve hemşireyi tek başına ötekileştirir. Onun tek olduğunu ve incinebileceğini düşünmemeleri topluma adeta bir ders verir. Daha sonra geçit koordinatörlerini alkışlamalarını ister. Kalabalık takım elbiseli bir gruptan oluşan ve hiç bir şey yapmayan bu grupta alkışlanır. Buradan da siyasilere ve ülke başkanlarının yaptığı anlamsız törenler ile kendilerini övmelerine gönderme yapılmaktadır.

Hemşire müdüre'nin yanına yaklaşır ve final maçını kazanan South Park çocuklarının Washington'da tekrar maça çıkacakları için yaralanmaların olabileceğini ve kendisinin Washington'a gitmek zorunda olduğunu söyler. Ancak müdüre, bu duruma müsaade etmez, izin alamaz. Görüntü tekrar, South Park oyuncularına döner. Maçın yapılacağı salona girdiklerinde birileri gelip onlara Ulusal Şampiyon olduklarını ve Washington takımının şike yaparak elendiğini söyler. Çin ile oynayacak ve dünya şampiyonu olabilme şansları olacaktır. Bu duruma sevinen South Park oyuncuları aynı zamanda şaşkınlırlar. Eric, Washington'lu bir oyuncuya dönerek neden şike yaptıklarını sorar. Korkulu bir müzik başlar ve gerçekler ortaya dökülür. Washington'lu çocuğun ağzından şu sözler çıkar:

-“Geçen senenin şampiyonları Austin Korsanları idi. Dünya şampiyonasında Çin ile oynadılar. Sadece 4 kişi canlı olarak döndü. Çinli yakartopçular bizim gibi değil!”

Görüntüde Çinliler vardır. Kafalarında üçgen şapka takılıdır. Kırmızı giyinmişlerdir. Kaşları çatıktır ve öfke hâkimdir. Elllerinde bombalar vardır. Bombayla yakartop oynarlar. İğne olmaktadırlar. Kızgındırlar ve kalabalıklardır.

-“Sabahtan akşama kadar yakartop oynarlar. (Yakartop bomba görüntüsüyle verilmiştir.) Steroidler kullanıp, gelişmiş antreman donanımıyla çalışırlar. Çocuk değil, hayvan onlar. Size bol şans, bizim düşünmemiz gereken bir geleceğimiz var” derler ve giderler. Okul ise ayrı bir alemdedir. Hemşire Gollum için düzenlenen törenler devam etmektedir. Durum dramatize edilmeye başlanmış onun için hazırlanan klipler seyretiliyordur. ‘Yarın için savaşıyorsun, hayat devam ediyor. Ölü cenin olsun olmasın, asla pes etmiyorsun’ klip sözleriyle durum çizgiden çıkmış adeta bir yardım kampanyasını andıran görüntülere yer verilmeye başlanmıştır. Burada da yine toplum tarafından hor görülen insanların onlara normal davranmaya çalışırken, kendileri göstermek istemek ve durumu çizgisinden çıkarmayı alışkanlık haline getirdiklerini görmekteyiz. Klip, ‘sen benim yapışık ikizimsin. Kafasında ölü bir şey sallanan kadınımsın’ sözleriyle biter. Herkes mendilleriyle ağlamaktadır. Hemşire Gollum, üzgündür. Durumdan muzdarip, fakat sesini çıkartamamaktadır. Bu kısımda da yardıma muhtaç ve yahut herhangi bir özrü olan kimselerin aslında bu ilgiden, toplumun bakışlarından ne kadar rahatsız olduklarını gösteriyor.

Görüntü South Park çocuklarındadır. Aralarında bir arkadaşlarının Çin'den geldikleri akıllarına gelir. Kevin'a dönüp onun Çinli olduğunu söylerler. Ancak o bir Amerikalı olduğunu ve ebeveynlerinin Çin'den geldiğini söyler. Burada Amerika'nın

birleşmiş topluluklar bütününden oluştuğunu ve her milleti ayrıştırırken kabul etme, kendi bünyesinde toplamaya çalıştığını görmekteyiz. Öğretmen araya girer ve onunla farklı etnik bir kökende olduğu için dalga geçmemeleri gerektiğini söyler. Eğer başka bir ülkede olsaydı onunla dalga geçebileceklerini ancak Amerika'daki bir kimseyle alay etmemelerini söyler. Amerikan hegemonyasını ve etnik köken ve ırkları nasıl ayrıştırdığını dizinin eleştirisel yönüyle görmekteyiz.

Salona ulaşırlar ve oyun başlar. Çinli hakemler, Amerikalı oyuncularını ağır eleştirilere tabi tutarlar. Amerikalıların bir aptal olduğu ve gözleri büyük olduğundan zekâlarının küçük olduğu vurgusu yapılır. Çinlilerin gözlerinin küçük ve çekik olduğunu biliriz. Fiziksel görünümle zekâyı eş tutmaya çalışan anlayış sergilenmeye çalışılmıştır. Günlük yaşamda da Çinlilerin birbirine benzediğini daima duyarız, Çinli hakemlerde bu yüzden Amerikalı bir çocuğun yere düşmesiyle “Kaç numara olduğunu bilmiyorum, zaten hepsi birbirine benziyor” ifadesini kullanarak kendilerinden yola çıkarak bireysel bir değer taşımadıklarını anlatmaya çalışmışlardır. Gülüşür ve alay ederler. Okulda ise durumu içselleştirmeye çalışan South Parklılara yapışık ikiz şapkası dağıtılır. Durum daha vahimdir. Güncel durumlarla kendilerini soyutlamış ya da başkalaştırılmış insanların yerine koymaya çalışan kişiler ağır psikolojik tahribata yol açtıklarını kimi zaman bilmezler.

South Park oyuncularından kimse kalmamış hepsi yaralanıp oyun dışı kalmıştır. Oyun neredeyse bitmek üzeredir ve Fransız Pip, dolduruşa yeniden gelerek tüm Çinlileri yener. South Park İnekleri takımı galip gelir ve dünya şampiyonu olur. Burada 1883 – 1885 yılları arasında yapılan Fransa ile Çin arasında geçen savaşa da gönderme vardır. Çin-Fransız Savaşı, Çin (Qing Hanedanı) ile Fransa arasında Vietnam konusunda çıkan savaş (1883-85). Çin'in yeterince modernleşmediğini ortaya koymuş, Güney Çin'de milliyetçi eğilimlerin belirmesine yol açmıştır. Çin'in güneyine girmeye çalışan Fransız kuvvetlerini yenmeyi başardı. Ama denizde, 11 buharlı gemiden oluşan yeni Çin filosu yok edilmiştir. Sadece tek Fransız karşısında kalabalık Çin oyuncularını da devrilmiştir.

Sonunda South Park'daki Yapışık İkizler Haftası sona erer. Konuşmasını yapmak üzere hemşire Gollum, sahneye davet edilir. Tüm bölümün özeti diyebileceğimiz hakikatli ve cesur şu sözler çıkar ağzından:

-“Aslında söylemek istediğim şu ki, gerçi kafasında ölü bir cenin olan bir kadının söylemesi garip gelebilir ama hepiniz bir avuç ucubesiniz!”

-“İstediğim son şeyin ayrımlanmak olduğunu göremiyor musunuz? Sadece mesleğimi yapmak, normal bir insan gibi hayatımı sürdürmek istiyordum ama bütün hafta herkesi hastalığıma odakladınız. Bakın bana farklı davranılsın istemiyorum. Bana da bağırın, beni de aşağılayın. Benimle de dalga geçin. Ben sizden biriymişim gibi. Ve şu aptal şeyleri çıkartın kafanızdan”. (Cenin şeklinde yaptırılmış şapkalar)

Karşıtlıklar

Fiziksel bir özrün işlendiği bölümde engelli ve engelsiz kavramları önümüze çıkar. Siyam ikizi olarak adlandırdığımız bazen yapışık ikizler olarak ifade ettiğimiz durum doğum esnasında yaşanır. Bazen iki başın bir bedende birleşmesiyle sonuçlanan doğum sonrası bazen de ikizlerden birinin cenin olarak kalması ve ölü bir yüz ile yaşamasına neden olmaktadır. Bölümde işlenen ölü bir cenin ile yaşayan kadın diğer insanlar gibi sağlıklı, meslek sahibi bir kimsedir. Ancak onu diğer insanlardan fiziksel görünümü ayırır. Toplumun aşağılayarak baktığı ve dışladığı kimseleri toplumun yine kendisi tarafından ayrıştırıldığını bu sezon bölümünde görmekteyiz. Bölümün diğer genelinde Amerikan toplumu ve Çin toplumu karşılaştırılmıştır. Birbirinden ayırt edemediğimizi her defasında söylediğimiz Çin toplumu ufak ve çekik gözlüler tanımlamasından yola çıkarak Amerikan toplumunun zekâsıyla kendilerini karşılaştırmışlardır.

Özür/Özürsüz	Suratında ölü bir cenin ile yaşamak zorunda olan bir kadın vardır. Eğer suratındaki cenini aldırırsa ölebilir. Fakat o özrü olmayan insanlar gibi bu durumdan rahatsız değildir. Rahatsız olduğu onların davranışlarıdır.
Amerikalı/Çinli	Amerikalılar duyarlı insanlar olarak verilmiştir. Toplumsal olaylara sessiz kalmazlar. Ancak Çinliler kızgın, öfkeli ve savaşçıdır.
Duyarlı/Duyarsız	Toplumdaki her şeye doğaya bir insan özrüne ya da bir olaya karşı duyarlı davranan insanlar vardır. Soutpark'ta duyarlı davranan kişilerin duyarsız olduğu, duyarsızların ise duyarlı olabileceği bölüm sonunda karşılaştırılmıştır.
Akıllı/Akılsız	Çinliler çekik ve ufak gözlüdür ama dünya şampiyonu hep onlar olur. Amerikalıların ise gözleri kadar büyük değildir dünyaya bakışları.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

Tıbbi bir sağlık sorunu olarak karşılaşılabileceğimiz ‘Siyam İkizliliği’ bir toplumsal sorun olarak ele alınmış. Toplumda özürlü olan insanlara nasıl bakıldığı konusunda bizi düşünmeye zorlayan bir bölüm izlemiş bulunmaktayız. Yapışık ölü ceninlerin bulunduğu şapkalar özürlü olmayan kişilere takılmış ve bu tür kimselerin onlara nasıl davranılması gerektiği bölümün finalinde gözler önüne serilmiştir.

Genel Değerlendirme

Çin’in Pekin şehrinde Tiananmen meydanında yaşanan talihsiz bir olayın yetişkin bir çizgi dizi üzerinden eleştirisinin yapıldığını görmekteyiz. Toplumsal bir olayı daha iyi anlatmak ve de talihsiz durumu yaşayan kimselerin psikolojisini vermek için ince bir fikirle eleştirebilen aynı zamanda yargılayan, toplum ahlakını sorgulayan bir durum söz konusudur. Hemşire Gollum olarak seçilen kişinin bölüm finalindeki sözleriyle değerlendirmeyi kendi ağzından dinlemiş bulunmaktayız.

5.4.5. Toplumun Ünlü Kimliklere Yaklaşım Normları

Kathie Lee Gifford isimli televizyon yıldızının kukla yarışmasına konuk olarak gelişi anlatılmaktadır. South Park başkarakterlerinden Eric Cartman kareografi farkıyla yarışmayı kaybeder. Ayrıca Amerikalı Kızılderililer ile beyazların topraklarında ilk karşılaşmasını eleştirel bir şekilde ele alınmıştır. Mitler, sözlü metinler ve metafor kullanımına rastlanmaktadır.

I. Sezon, 2. Bölüm

Gösterge: “Kathie Lee Gifford ‘un South Park’a Cam Fanus’ta Gelişi”

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Ünlü televizyon yıldızı Kathie Lee Gifford’un kasabayı ziyareti öncesinde okulda ve kasabada geniş güvenlik önlemleri ve yapılan hazırlıklar gösterenler arasında sayılır. Dokunulmazlığı simleyen bir cam fanus içinde tv yıldızı getirilir. Reklam sloganlarına bağırarak yer verilerek satılan enerji içeceklerine gönderme yapılmıştır.

Gösterilenler: Televizyon yıldızına düzenlenen suikast kurşununun halktan bir çocuğa denk gelmesi. Yunuslarla ilgili yazılan piyese ilgi gösterilmeyip sitcom eleştirisi yapılması. ‘Hoş geldin Kathie Lee Bayrağı’ da gösterilenler arasındadır. Kathie Lee

Gifford’a ‘kaltak’ kelimesi kullanılmıştır.

Fotoğraf 6. “Cam fanus içinde ünlü tv yıldızı Kathie Lee Gifford”

Anlatı Yapısı

Ünlü tv yıldızı Kathie Lee Gifford South Park’a bir kukla yarışması için katılacaktır. O kasabaya gelmeden müdür Sheila, şehir düzenlemeleri ve okulda hazırlık çalışmalarını başlatır. Ona ‘Hoş geldin Kathie’ yazılı bir bayrak dahi yaptırılır. Kukla yarışmasına okuldan birçok kimse katılır. Eric, yarışmada birinci olmayı çok istemektedir. Ancak onun gibi sınıf arkadaşı Wendy’de yarışmayı kazanmayı arzular ve yunuslar için bir kompozisyon hazırlamıştır. Tören başlar ve Gifford kasabaya iştirak eder. Önemli göstergelerin kullanıldığı bu sahnede Gifford için şehrin ve okulun düzenlemesi tamamen değişmiş ünlü bir yıldızın gelmesini herkes kendini ünlü etme televizyona çıkma hırsı bürür. Bunlardan en fazla bu davranışı sergilen okul müdürüdür.

Okulun açısı tarafından ünlü televizyon yıldızı için piyeste cinsel isteği ön plana çıkartan bir şarkı söylenir. Burada yapılmak istenen vurgu televizyon yıldızlarının bir cinsel obje olarak gösterildiğine dairdir. Bölümün en önemli ve olağanüstü sahnelerinden biri de Kathie Lee Gifford’un sahneye cam fanusla getirildiği sahnedir. Herkes büyük sevinç ve mutluluk içerisinde. Ancak kimse dokunamaz. Bu kısımda da ünlü kimselerin ülkemizde olduğu gibi bazı dokunulmazlıklara (milletvekili gibi) ve tabulaştırılmalara dizinin eleştirisini ortaya koymaktadır. Batıda devlet teşkilatı, bürokratik kastı oluşturan aristokrasinin elindedir. Dolayısıyla cam fanusu aristokrat

toplulukların hükümet tarafından önemsendiğine dair bir gösterge olarak görebiliriz. Diğer bölümler de de sık sık bahsettiğimiz eşitlik kavramı da öne çıkmaktadır. Batı toplumları birbirinden geçilmez duvarlarla ayrılmış, birbiri ile mücadele eden sosyal sınıfların bulunduğu; eşitlikçi, demokratik eğilimlerin barınmadığı toplumlar olarak görebiliriz. Bu esnada Gifford’a bir suikast düzenlenmiştir. Tam öldürüleceği sırada ünlü televizyon yıldızının kurşunu başka bir çocuğa denk gelir. Ancak kimse ölen çocuğu önemsemez, herkes yıldızın büyüüne kapılmıştır. Nihayetinde ölen ünlü bir kimse değildir ve unutulacaktır. Burada da başkalaştırılan ve yüceleştirilen televizyon yıldızlarının normal bir insandan ayrı tutulmasına bir tepkiyi gözlemlemekteyiz. Kathie Lee Gifford ise korumalarıyla cam fanus içinde taşınarak sahnede uzaklaştırılır. Ödülü Kathie almıştır.

KATHIE LEE GIFFORD: Gerçek adı Kathryn Lee Epstein olan sunucu, söz yazarı ve aktrist’dir.

Okul müdürü ise tüm hazırlıklarının boşa gitmesiyle ünlü olamayacağını anlar ve büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Mikrofonun açık olduğunu unutarak hakarete bulunur. Öyle ki ‘kaltak’ tabirini de kullanır. Cartman ise ünlü olamasa da televizyona çıkmıştır. Ancak obezite ve aşırı şişmanlık programına çıkmıştır. Ünlü televizyon yıldızının kasabayı ziyareti öncesinde reklamlarda güzel vücutlu kimselere özenerek daha gelmeden vücudunu şekillendirmek istemiş ve kas ilaçları almıştır. Ancak kontrolsüz kullanımı onu obezite yapmıştır. Ağır eleştirilere tabi tutulan kondisyon ilaçları, enerji yiyecekleri ve spor reklamlarına eleştiri kullanılmıştır.

Wendy’nin yarışma da oynanacak piyes için yazdığı yunuslarla ilgili kompozisyon ise gereken ilgiyi görememiştir. İğneleyici şu söz ağzından çıkar:

-“Eğer burada bir sitcom anlatsaydım, kimse buradan ayrılmazdı ve ağzını açar beni dinlerdi”. Sitcom dizilerine gönderme yapılırken toplumun manalı şeyleri değersizleştirdiğini ve anlamını yitirdiğini de görmekteyiz.

Amerikalı Kızılderililer ile beyazların topraklarında ilk karşılaşmalarının da konu olarak kısa bir şekilde geçtiği bölümde çocukların yarışmada yazdığı piyeslerin içeriklerinden anlaşılıyor. Yine kendi toplumunu eleştiren çizgi dizi bahsedildiği gibi bu karşılaşmanın şirin ve sıcak bir karşılama olmadığını söylemlerde geçmese de fiziksel şiddetin çocukların piyeslerine yansıdığı görülüyor.

Karşıtlıklar

Ünlü kimliklerin ve ünsüz bir kimsenin karşılaştırılmasının yapıldığı en büyük gösterge olan cam fanus bize bu bölümdeki en büyük karşıtlığı verir. Anlatı yapısında konu edinmediğimiz diğer bir karşıtlık ise ‘hippi’ tabiriyle kendini gösterir. Bölümde hippiler ‘doğa dostu’ olarak tanımlanır. Hippi, yaşam tarzı aslında bugünkü mutlak retçiliğin temellerini atan bir oluşumdur. Dünyanın üzerindeki tüm bitki, hayvan ve insanlara ait olduğunu kabul eden apolitik bir görüştür. Kendilerine asla sınır koymayan, var olan tüm yetkilileri reddeden, komün hayatını savunan özgürlükçü bir harekettir. 1960'lı yıllarda dönemin komünist ve faşist yapılanmalarına karşı çıkan, özgürlüğün bireyin kendi içinde olduğunu savunan ancak uygulamaları ile anarşist düşünce tarzından ayrılan, düşünce biçiminin gerçek yaşama dönüştüğü bir yaşam tarzıdır. Dizinin de bu düşünce tarzını kendi toplumunu tarafsız eleştirip yeren yapısından ötürü benimsediğini söylemek yanlış olmaz.

Sağlık kavramlarının obezite ile öne çıktığı bölümde bir diğer karşıtlığa rastlarız. Amerikalı Kızılderililer ile Beyazların karşılaştırmalarına da yer verilmiştir.

Ünlü/Ünsüz	Kathie Lee Gifford, ünlü bir tv yıldızı olduğundan cam fanus içindedir ve dokunulmazlığı vardır. Kurşunu başka bir çocuğa gelmesi önemszenmez.
Hippi/ Doğa Dostu	Dünyanın üzerindeki tüm bitki, hayvan ve insanlara ait olduğunu kabul eden apolitik bir görüştür. South Park'ta da hippilerden doğa dostu olarak bahsedilmiştir.
Obezite/ Sağlıklı Yaşam	South Park 'ta enerji yiyecekleri ve kondisyon reklamlarındaki ilaçları tüketen Eric Cartman obeziteye yakalanır.
Amerikalı Kızılderililer/Beyazlar	Karşılaşmaları şirin ve sevimli olduğu anlatan ırkların birbirine fiziksel şiddet kullandığı ve birbirlerini sevmedikleri anlaşılır.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

Gösteren ve gösterilenler arasındaki ilişki anlatı yapısında belirgin olarak verilmiştir. Ar ara sözlü metinlere yer verilse de en fazla metafor ve mit kullanımını görmekteyiz. Cam fanus, ünlü televizyon yıldızı, kondisyon ilaçları gibi..

Genel Değerlendirme

Sosyal norm özelliklerinden bireylerin davranışlarını sınırlayan emir ve yasaklar bütünü bu bölümde karşımıza çıkmaktadır. Yasaklığa tabi tutulan kimse, sınırların içerisinde ve buna mahkûm olarak yaşar. Cam fanustaki Kathie Lee Gifford, bu sınır ve yasağı bir cam fanustan insanlara bakarken yaşar. Fanus dışında onu izleyenler ise bu sınırlılığı ünlü bir kimseye dokunamamakla yaşar. Her iki kesiminde yaşadığı sınırlandırma ve yasaklamalar sosyal normlara göre toplum düzenini sağlaması açısından gerekli görülmüştür.

5.4.6. South Park'ta Doğal Yaşama Özgü Eleştiriler

Doğayı koruma kanunlarında yapılan saçmalıklardan bahsedilerek hükümet eleştirilir. Bir hayvanı vurmadan önce “Üzerimize doğru geliyor diye bağırmak gerekir” cümlesinin eleştirisi yapılır.

I. Sezon, 3. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Av tüfekleri, doğa ve hayvanların gösterge olarak kullanıldığı bölüm.

Gösterilenler: Doğayı koruma kanunlarından ötürü hükümet eleştirisi yapılır. Bu yüzden bir yanardağ patlamasıyla geçen maceralı bölümde mit kullanımı vardır.

Fotoğraf 7. “Doğayı koruma kanunlarını öğrenen South Park çocukları”

Anlatı Yapısı

Stan, arkadaşları Kenny ve Cartman ile birlikte amcası tarafından ava götürülür. Avcılık öğretilmek istenir. Arabada Stan’ın amcası oldukça argo şeyler konuşur. Sigara kullanımı da yine çocukların yanında gerçekleşir. Çocukların ellerine silah verilir ve bütün çocuklar birbirlerine kızdıklarında silahı birbirlerine doğrulturlar. Çocuklar silahlara Vietnam silahları benzetirler ve bir savaş yerinde olduklarını düşünürler. Vietnam savaşına da bir gönderme vardır. Av esnasında sürekli bir bağırışma olur. Amca ve arkadaşları bir tavşan gördüklerinde bile kaçışmaktadır. Buna bir anlam veremeyen çocuklar aralarında

-“Avcılık bu mu?” “Galiba” konuşmaları geçer.

Durum çok kısa zaman içerisinde açıklığa kavuşur. Amca, hükümetin böyle bir kanun çıkardığını eğer hayvan üzerilerine geliyorsa avlanma yapabileceklerini o yüzden kanun gereği bağırıldıklarını söyler. Ağır bir Amerikan hükümeti eleştirisi vardır. Kanunların insanları avlanmaktan caymak yerine avlanmayı tabi bir hak gibi gösteren hükümet eleştirilmektedir. Toplum düzenini sağlamakla yükümlü hükümet kendi normuyla bu bölümde çelişmektedir.

Ayrıca bölümde yanardağ patlaması gerçekleşir. Sepet ören bir kimlikten sıkça bahsedilir. Bu kimse aslında bir canavardır. Scuzzlebutt adında bölümde geçen karakter aslında Patrick Duffy’dir. Duffy, Atlantisten gelen ve Dallas’daki iyi yürekli Bobby Ewing rolüyle tanınan kimsedir.

Karşıtlıklar

Doğayı tanıtmaya çalışan ebeveynlerin küçük çocukları silahlarla tanıştırması aykırılık göstermektedir. Doğayı koruma kanunları adı altında toplum düzenini sağlamak için çıkarılan kanunları aksine düzeni bozmak içindir.

Av Tüfeği	Doğayı Koruma Kanunları ile çelişen bir aracı temsil eder.
------------------	--

Gösteren Gösterilen İlişkisi

Göstergeler arasındaki ilişki konuyla birbirini karşılamıştır. Metafor ve mitlere yoğunca yer verilmiştir. Yan anlam barındıran bir bölüm izlemiş bulunmaktayız.

Genel Değerlendirme

Av tüfeği ile ormana giden grup ile Doğayı Koruma Kanunları adı altında, ‘Üzerine gelen bir hayvanı öldürebilirsin. Ancak önce bunu sesli söylemelisin’ ibaresi arasındaki bağlantıyı çözmeye çalışmış bulunmaktayız. Ayrıca ünlü kimliklerin toplumun diğer kişilerinden nasıl ayırtırıldığını cam fanusta sahneye getirilen Kathie lee Gifford görmekteyiz.

5.4.7. South Park’ta Siyaset ve Ekonomiye Yaklaşımlar

ABD’nin 2012 yılındaki seçimlerini kazanan Başkan Barack Obama’nın çeşitli spekülasyonlar ve menfaat üzerine seçime kazandığı şeklinde işlenen bölümde demokratik haksızlık işlenmiştir. Obama ile Amerika’nın rahat ve huzur ereceğini düşünen bir toplumun yaratılmasını bu bölümde izlemekteyiz.

16. Sezon, 14. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: ABD Başkanı Barack Obama ile Çin’in Başkanı General Tsao arasındaki seçim ilişkisi ve Obama ile Mitt Romney arasındaki 2012 seçimlerinin sahtekârlıkla kazanılması. Morgan Freeman’ın bölümde etkin rol oynayışı. KFC, Hummer, Rayban gibi markalarda gösterge oluşturmaktadır.

Gösterilenler: Oldukça fazla mitlere ve metafor kullanıma başvuran bölümde Star Wars’u (Yıldız Savaşları) filmi ile Disney film şirketinin satın alma mücadelesi 2012 yılı Amerika Birleşik Devletleri seçimi üzerinde verilmiş ve eleştirilmiştir.

Fotoğraf 8. “Obama ve Romney 2012 seçim dedikodularıyla CNN’de”

Anlatı Yapısı

ABD’nin Colorada eyaletinde bir seçim günüdür. South Park’ın başkarakterlerinden Eric Cartman, annesini kaybetme bahanesiyle güvenliğe gider ve annesinin kendisini kaybederse plastik kutuların yanında beklemesi gerektiğini söyler ve ağlar. Polisler onu götürür annesinin bulacağı yere götürür. Ancak bu oy çalmak için bir oyundur. Seçimler devam ederken aynı numarayı North Carolina, Florida, Ohio, Nevada gibi birçok eyalete giderek yapar. Farklı eyaletlere giderek oy pusulalarını çalar.

Kyle kardeşiyle haberleri seyrederek. Obama tekrar başkan seçildiği için ufaklık ağlamaktadır. Stan, ona teselli verir:

-“Üzülme, insanların seçimle ülkelerindeki başkanını seçebildiği Seçimin ülkemi bir ülkede yaşadığın için sevinmelisin” der. Cartman, Kyle’ı telefonla arar ve ona odasında seçim sonuçlarını değiştirebilecek bir şey olduğunu söyler. Birlikte odaya gittiklerinde Cartman’ın odası 2012 yılı seçimlerini temsil eden İdoha, Colorado, North Carolina, Florida gibi birçok Amerika eyaletine ait oy pusulasıyla tıklım tıklım doludur. Kyle, bunların ne olduğunu sorduğunda Cartman, anlatmaya başlar. Bir yandan oy pusulası parçalarken bir yandan anlatır:

-“Seçimin ülkemizdeki işleyiş biçimi ne ilginç değil mi Kyle? Bunların hepsi bir kişiyi temsil ediyor. Medyayı takip edip bilgi sahibi olan seslerinin duyulduğundan emin olmak için sabah kalkıp seçim bölgesine giden insanlar”. Yırtmaya devam eder.

-“Al sana bir tane daha vatansever Amerikalı bütün başkanlık reklamlarını dinleyip, münazaraları izlemek için saatlerini harcamıştır”.

Bu esnada ABD Başkanı Obama'ya Çin Başkanı General Tsao'dan telefon gelir. Aralarında bir anlaşmadan bahsedilir. General Tsao'nun korkak olduğundan bahseden Obama, yardımcısına söz verdiğimiz gibi Çin ile durumu halletmeleri gerektiğini söyler.

Görüntüde polisler Kyle'nın Cartman'ı şikayeti üzerine Cartman'ın odasını arayacaklardır. İzni olmadan giremeyeceklerini söylese de polisler odaya çıkarlar. Fakat oda bomboştur. Cartman'ın ağzından şu sözler dökülür ve dikkat çekicidir:

-“Bana her zaman, özgürlük üzerine kurulmuş bir ülkede yaşadığı söylendi. Hükümet izni olmadan hayatımıza karışılmaz diye biliyordum. Bunlar değişiyor, değil mi? Obama ilk defa seçildiğinden beri hepsi değişiyor”. Polisler, bu sözler karşısında pişman olurlar. “Aman Tanrım, ne yaptık biz? Sanırım ülkemiz gerçekten değişiyor? der ve özür dileyip giderler.

Kyle, çocuklardan yardım ister. Ancak Morgan Freeman'dan dinlemeden inanmak istemezler. Onun açıklamasının her zaman rahatlatıcı olduğunu söylerler. Bu kısımda Morgan Freeman'nin Amerika için bir kanaat önderi olarak kabul edildiğini ve statüsünün toplum üzerinde ne kadar etkili olduğunu görmekteyiz. Toplumda belli kimliği olan ve statü sahibi kimseler daha etkin rol oynayabilmektedir.

MORGAN FREEMAN: Amerikalı aktör, yönetmen, pilot ve seslendirme sanatçısıdır.

Görüntüde Çin'in Başkanı Tsao vardır. Korumalarıyla yemek yerken Cartman'ı izlemektedir. Başkanın seçim kağıtlarını alacaklarını ve nerede olduklarını sorarlar. Obama, Red Lobster adındaki restoran'dan içeri girer. Halk onu tebrik ederken o yalnız yemek istediğini söyler ve herkes o dinlensin diye dışarı çıkar. Çıkanlar aslında ona oy vermemiştir. Bunu aralarındaki konuşmalardan anlarız. Cartman ve Tsao'ya dönerek seçim kağıtlarını sorar. O esnada iz süren Kyle ve arkadaşları da restoran'a gelir. Seçim kağıtlarını onlarda sorar. General Tsao seçim kağıtları için vaat ettikleri teknolojiyi ister. Böylece Star Wars'ın devam filmlerini çekebileceklerini söyler.

O sırada arkadan bir ses gelir. Ses, Morgan Freeman'a aittir.

-“Amerika'nın en büyük değeri satılıyor. Amerikan Star Wars'ı yarattığında inanılmaz derecede güçlü oldu. Bu hafta başında Lucas, Star Wars'ın haklarının Disney'e sattı ve Çinliler bunu elde etmenin bir yolunu buldular. Çin hükümeti, eğer tekrar seçilmesine yardım ederlerse Başkan Obama'nın Star Wars'ın haklarını Disney'den almalarına yardım edeceğini biliyordu. Fakat seçim kağıtlarını çalan çocuk onları sakladı ve istekleri karşılanana kadar kağıtları vermeyecek” der ve gider.

Cartman, kağıtların yerini söyleme karşılığında Star Wars'ın oğlu Luke Skywalker'ı Çinliler'in devam filminde oynamak istediğini söyler. Ancak kabul edilmez. Kyle ve arkadaşları Cartman'nın evinde oy pusulalarını aramaya koyulurlar.

Görüntüde Hummer marka araba satan yetkili bir servisin görevlisi vardır. Yoldan geçenlere Hummer kampanyalarını anlatmak ister fakat herkes kaçır. 'KFC' Amerikan fastfood yiyecek markası arkada görünmektedir. Hummer yetkilisi yoldan geçen bir adama "Rayban gözlüklerinizi takmış kaslı kolunuzun bir hummer'dan sarkmasını istemez miydiniz? Hatta bir test sürüşü yapmak istemez misiniz bayım?" der fakat kimse yanaşmaz. Bu sözlü metinde gördüğümüz gibi ün yapmış çeşitli popüler kültür ürünü olan markaların toplumda aslında itibarlı görünmek için bir araç olduğunu görmekteyiz. Sosyal kimliğin oluşmasında toplumda edinmiş olduğumuz statü dışında yediklerimiz, içtiklerimizle bir benlik ve öz kimlik oluşturmaktayız. Bunların pahalı oluşu insanları uzaklaştırmakta ancak görevlinin adamı çekmeye çalıştığı gibi de toplumda bir var oluş nedeni olarak görülmektedir.

Görüntü Disneyland'ı gösterir. Disney'in ünlü karakteri Micky Mouse'da oy pusulalarının peşindedir. Cartman'ı kaçırtır ve Disney şatosuna getirtir. Micky, onu konuşturur ve isteklerini yerine getirebileceğini söyler.

Cnn televizyonunda haberler başlar. Seçimlerin bitmiş olmasına rağmen dedikoduların karıştığı haberleri yayılmaya başlamıştır. Mitt Romney'nin binlerce seçim kağıdının çalındığı söylenmektedir.

WILLARD MITT ROMNEY: ABD'li bir iş adamı ve siyasetçidir. Massachusetts eyaletinin 70. valisi olarak görev yapmıştır. 2012 yılı ABD seçimlerinde Barack Obama ile yarışmıştır.

Haberlere bağlanan Kyle ve arkadaşları Tsao'nun bir korkak olduğunu söylemesiyle konfetiler patlar. Muhabir, bu şakayı yapan bir milyoncu kişi olduğunu söyler. Çok revaşa bir şaka olduğunu ve numarayı bulduğunu söyler. Kyle, şaşkındır. 5.000.000 para ödülü verilir. Kyle ve Stan çaresizdir. Reklam panosunda Hummer marka otomobilin yılbaşı reklamlarını görürler ve Hummer'a binen birilerini görmek isterler. Hatta birbirlerine Hummer'a birisi en son ne zaman gördüklerini sorarlar. Amerikan toplumunun bahsedildiği gibi zengin bir toplum olmadığını Hummer marka otomobilin kendi toplumunda bile satın alamayacak fiyatlarda olduğuna dair bir gönderme vardır. Hummer, pahalıdır ve kimse satın almaya gitmeyecektir. Cartman'da

oyları kimsenin göremeyeceği ve uğramayacak yer olarak gördüğü Hummer bayisine bırakmıştır. Kyle ve arkadaşları sonunda Hummer satış noktasına gelirler. Ancak Tsao, polisler, Cartman hepsi oradadırlar. Silahlar çekilmiştir. Herkes, birbirine neler olduğunu sorarken Morgan Freeman tekrar çıkar:

-“Çinliler’in Star Wars’ı bu kadar istemelerinin sebebi Disney’in doğru yer olabileceğinden korkmalarıymış. Çinliler, Star Wars’ın mükemmel mirasını korumak istiyorlar. Şimdi bir yol ayrımındayız. Eğer bu kağıtlar halka açıklanırsa en fazla oyu alan kişi başkan olacak ama şüphe yok ki Star Wars’ı Çinliler’e vermeyecek ve Disney’in onu elinde tutmasına izin verecek. Kendimize sormalıyız: Hangisi daha önemli?” Aslında Star Wars ve Disney’in iki başyapıt olarak aralarındaki çetin mücadele üzerinden Çin ve Amerika arasındaki rüzgârları hissetmekteyiz. Amerika devletinin var oluş amacı bu sözcüklerle düşünmeye itilmektedir. Kendi devletini dışarıya karşı savunmak mı yoksa teknolojiyi kaybetmek mi? sorulur. Durumlar değişmiştir. Polis telsizi: “Ne buldunuz?” sorusuna karşılık, polis şefleri: “Hiç bir şey. Kimsenin almak istemediği arabalarda inanılmaz kampanyalar gördük, o kadar” der ve oy pusulaları ateşe verir ve herkes el ele tutuşarak Amerikan marşını okur. Toplumsal bütünlüğü ve düzeni seçen Amerikan halkı haksızlığa karşı ülkelerini müdafayı seçmiş toplumsal normların gereğini yapmışlardır. Bulutlarda dumanlar arasında Obama’nın yüzü gülümsüyordur.

Karşıtlıklar

Amerikan Başkanı Obama ile Çin Başkanı General Tsao sık sık karşı karşıya getirilmiştir. ABD Başkanında bir kurtarıcı ve refaha kavuşturucu sözler kullanılırken Çin Başkanı Tsao için sık sık korkak benzetmesi yapılmış, bölüm içerisinde bunun sıkça söylenildiğine dair bir yarışma düzenlenmiştir. Diğer bir karşılaştırmayı dünyayı bir dönem kasıp kavuran bir fantastik seri olan Star Wars (Yıldız Savaşları) ile Disney animasyon filmleri arasındaki çekişmeli mücadele anlatılmaktadır.

ABD Başkanı Barack Obama/ Çin Başkanı General Tsao	ABD'nin yeni seçimlerinde kazanan Obama refah ve huzuru getiren kişi olarak bahsedilirken, Çin Generali Tsao için sık sık korkak benzetmesi yapılmıştır.
Star Wars/ Disney	-“Çinliler’in Star Wars’ı bu kadar istemelerinin sebebi Disney’in doğru yer olabileceğinden korkmalarıymış. Çinliler, Star Wars’ın mükemmel mirasını korumak istiyorlar”.

Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

ABD Başkanı Obama’nın 2012 yılı seçimlerini kazanmasıyla başlayan bölümde oy pusulalarının çalınmasıyla göstergeler arasında bağlantı kurulmuştur. Amerikan hegemonyası ve popüler kültürün etkin rol oynadığı bölümde kültür endüstrisine de sık sık göstergelerle yer verilmiştir. Bunlardan bir çoğu fastfood yemek kültürüne sahip Amerikan’nın ünlü markalarından KFC’nin görünmesi, Rayban marka gözlük ve Hummer marka otomobilin bir statü kazanma aracı olarak gösterilmesi diyebiliriz.

Genel Değerlendirme

Star Wars’ın teknoloji mirasını Çinlilere bırakmak istemeyen Amerikalılar dizi de haksız elde ettiği başkanlık seçimiyle Amerika’yı bir yandan topa tutmuş bir yandan toplumsal normların gerektirdiği gibi kendi toplumunun bütünlüğü için Amerika hükümetini korumuştur. Dizide aynı zamanda kültür endüstrisinin başülkesi sayılan Amerikan’nın yiyecekten giyime ve yaşama uzanan popüler kültür ürünlerine, sosyal normlar üzerinden birçok gönderme yapılmıştır.

5.4.8. South Park’ta Teknolojik Gelişime Yaklaşım

Bu bölümü incelemeye almamızda sosyal normların din ve ahlak kavramlarıyla birinci dereceden alakalı olmasıdır. Hristiyanların lideri İsa’nın bir çizgi film de kullanılması toplumsal normlarımıza ters düştüğü gibi bir dini lider günümüzde yaşasaydı teknolojik gelişmelere yahut şimdiki çağa bakışı ne olurdu sorusuna cevap bulabileceğimiz bölümdür.

1. Sezon, 5. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Genetiğiyle oynanmış hayvanlar.

Gösterilenler: Genetik dersinde South Park öğrencilerinden çeşitli ödev istenir.

Görevleri bir hayli zordur: Genetiğiyle oynanmış hayvan getirmeleri istenir.

Fotoğraf 9. “Klonlanmış bir South Parklı: Eric Cartman”

Anlatı Yapısı

South Park'ta çocuklardan istenen genetik ödevleri epey zordur. Kasaba'da yaşayan bir genetik mühendisinden yardım isterler. Bir fil ile domuzun çiftleşip hangi hayvanın ortaya çıkacağı konusunda meraklıdırlar. Ancak yaşananlar kasabanın sonunu getirebilecek boyutlara ulaşır. Genetik mühendisi laboratuvarını gezdirir. Anlattıklarından bir türlü tatmin olmayan Cartman, laboratuvarında işleri karıştırır ve kendisinden bir tane daha klonlanmasına sebebiyet verir. Fakat klonlanma birebir olmaz. Diğer hayvanların yırtıcı özellikleriyle birleşen yeni bir Cartman ortaya çıkar ve kasabayı yerle bir etmeye çalışır. İsa'nın televizyon programına katılarak klonlanmayla ilgili görüşlerini almak isteyen çocuklar bir gerçeği öğrenirler. Tanrının aslında insanları tek ve kendine özgü yarattığını söyler. Genetik mühendisi ise olanlardan müthiş pişmanlık duymaktadır.

İsa: -“Hayır oğlum bu canavar bütün genetik mühendisler için bir utanç kaynağıdır. Çocuklar üzgünüm ki bu kadar çok sıkıntıya, tanrıcilik oynamaya kalktım ve başaramadım”.

Genetik Mühendisi: -“Tek yapmak istediğim ise yarar bir şeyleri genetik olarak yaratmaktı ama başaramadım. Belki de Tanrı’nın yarattıklarına dokunmamalıyız. Belki de doğayı tek başına bırakmalıyız.

Karşıtlıklar

Tanrı/Genetik Mühendisi	Tanrı için dogmatik fikirlerimiz vardır. Bizi yaratan yaratıcının oğlu olarak kabul edilen bir din adamı varken diğer taraftan teknolojinin varlığı ve tüm fizik ötesini reddeden bir gerçekliğin karşıtlığı vardır.
--------------------------------	--

Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Tanrı ve genetik mühendisinin yaratıcı olarak karşılaştırıldığı göstergeler mevcuttur.

Genel Değerlendirme

Dizi bir adeta ironinin peşindedir. İki göstergenin de bize yaratıcı olarak gösterildiği bölümde Tanrının ifade basamağı olarak İsa’yı göstermiş, diğer bir yandan kendi yarattığı bir kimsenin yine bir insanın yaratması eleştiri konusu olmuştur.

5.4.9. South Park’ta Aile Kavramının Etkinliğe Yönelik Normlar

Eric Cartman ve arkadaşları televizyondaki çocuk programını çok beğenirler. Terrance ve Philip adındaki bu program South Park’ın tüm sezon bölümlerinde yer alması açısından çalışmamızda bu bölümü inceledik.

1. Sezon, 6. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Televizyon Eğlence Programları.

Gösterilenler: Televizyon program içeriklerinde kullanılan argo kelimeler ve hareketler.

Fotoğraf 10. “Terrance ve Philip”

Anlatı Yapısı

Cartman, Kanadalılardan nefret etmesine karşın bu programı çok beğenirler. Program, çocukların ebeveynleri tarafından izlenmesi istenmemektedir. Buna engel olmak için protesto yaparlar. Birçok insan televizyon kanalı binasının önünde intihar etmektedir. Televizyon sahibi tüm bu baskılara dayanamayıp programı yayından kaldırarak yerine başka program koyar. Tüm bu olaylara South Park çocukları tepkilidir. Onlar için fenomen olan Terrance ve Philip isimli programın kaldırılmasını istememektedirler. South Park çocuklarının şu sözleri dikkat çeker.

-“Evet, bence ailelerin televizyona bu kadar karşı olmalarının sebebi onu bir çocuk bakıcısı ve çocuklarının tek öğretmeni olarak görmeleri”

Aslında burada önemli bir vurgu yapılmaktadır. Toplumsal normlar insanların birbiriyle kolay yaşaması için ortaya çıkan yasaklar ve yasalar bütünüyse, bunu ne denlice televizyondan karşıladıkları sorunsalı önemlidir. Çocuklar televizyondan zarar mı görmektedir, ya da hem zarar hem yarar sağlayabilecek olan bir iletişim aracının kullanımının ebeveynler tarafından belirlenmesiyle mi normlar şekillenmektedir. Anne ve babalar toplumun en küçük birimini oluştursalar da kalabalık nesillerin devamı onların elinde büyüttükleri çocuklardan geçmektedir. Fakat onlar, televizyonu bir bakıcı gibi gördüklerinden zararlı bir şey öğrendiklerinde de yine televizyona kızmaktadırlar.

Kenny ise “Benim düşüncem eğer aileleriniz ne izlediğinize karşırısa televizyon berbat bir şey gibi gelir. Çünkü aileler çocuklarına kötü bir çocuk bakıcısının bakmasını istemezler ve bu işe çok kızarlar”. Aslında söyledikleri bölümü özetler niteliktedir.

TERRANCE VE PHİLİP: South Park'taki Kanadalı komedyenlerdir. Amca Beceren şarkıları South Park'ın uzun metrajlı filmi "South Park: Bigger Longer & Uncut'da Amerika-Kanada savaşına neden olmuştur. Bu filmin müziklerinde ve filmin içinde geçen "Ateşli Kılıçlar" filminin ve South Park'ın sürekli karakterleri Kanadalı Terrance ve Philip, film de bu şarkıyı söylemektedir. Eser bir klasik müzik örneğidir. "fuck" sözü şarkı boyunca yirmiden fazla tekrarlanır ve diğer bir karakter Kyle'nın annesiyle arasında bağlantı kurulur. Bu şarkının Kyle'nın annesine ithaf edilmesinin nedeni, 'Kanada'ya Karşı Duran Analar' hareketini başlatarak daha sonra Saddam Hüseyin ve Şeytan'nın yeryüzüne inmesiyle sonlanacaktır. 'Kanada'ya Karşı Duran Analar' hareketine bir gönderme olarak intiharları görebiliriz.

Karşıtlıklar

Terrance ve Philip bir Kanada yapımı programı olmasına rağmen Amerikalı bir karakter olan Cartman'ın Kanadalılarda nefret etse de bir Terrance ve Philip hayranı olması. 'Kanada'ya Karşı Duran Analar' hareketini başlatılması Terrance ve Philip'in program içeriklerinin ağır argo tabirlere, sözlü hakaret ve şiddete dayalı bir program olması.

Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Televizyon programlarının iyi bir öğretici olmadığına dair yargı vardır. 'Kanada'ya Karşı Duran Analar' hareketiyle çıkan ve Kanada ile Amerika arasında savaşa neden olması açısından önemlidir.

Genel Değerlendirme

Televizyon programlarının günümüzde içeriklerinin nasıl şekil aldığını üçüncü bölümde geniş bir şekilde işlemiştik. Kültürün endüstrileştiği kapitalist bir sistemin nesille üzerinde sağlıklı olmadığını Terrance ve Philip program içeriğinden de çıkartmaktayız. Bu bölümde Terrance ve Philip'e geniş yer vermemizin nedeni South Park'ın tüm sezonlarında kullanılmasıdaki istikrar ve içeriğinin sapkın, küfürlü ve şiddet içermesinden kaynaklanmaktadır.

Her bölüm ölen Kenny'nin 5. sezonda gerçekten öldürülmesiyle South Park'tan ayrılan Kenny'i çok özleyen Cartman, Stan ve Kyle ona ulaşabilmek için cennete merdiven yapmaya kalkışırlar. Ya da insanlar öyle sanmaktadır. Kendi çıkarları dışında

hiç bir şey yapmayan Cartman'ın bu hareketi, aslında Kenny'e ulaşip zamanında ona verdikleri şekerlemeci dükkanından limitsiz alışveriş yapabilecekleri bileti almak içindir. Bölümde, dizinin favori karakterlerinden Saddam'ın cennette nükleer silah çalışmaları yaptığını da öğreniriz.

5.4.10. South Park Üzerinden Çevresel Etkiler “Müslümanlığa Eleştirel Bakış”

South Park yayınlandığı yıllardan beri birçok kez Müslümanlığa gönderme ve eleştiride bulunmuştur. Bu konuda Müslüman topluluklardan birçok tehdit alan çizgi dizi, aldığı bu uyarıları da kendine malzeme yapabilmiş, doğu ve batı kültür çelişkisini de bir nevi ortaya koymuştur. 10.sezon 3.bölümüyle eleştiriye başlayan dizinin bölümü aynı sezonda 4. Bölüm'deki kendi kategorisindeki Amerikan çizgi dizilerine göndermeleri bir son bulmuştur.

10. Sezon, 3. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Fox International Kanalı, Famil Guy Çizgi dizisinde Hz. Muhammed'in gösterimi.

Gösterilenler: El Kaide kurucu ve liderleri Ayman al Zawahiri ve Usame bin Ladin'in sözlü metinleri, mit ve metafor kullanımları, Müslüman ayaklanmalarını gösteren reel video görüntüleri.

Anlatı Yapısı

South Park sakinleri gece yarısı bir telaşa toparlanmaya ve ülkeyi terk etmek için oradan oraya kaçışmaya başlamıştır. Ülkede bir kaos yaşanmaktadır. Televizyon haberleri Amerikan çizgi dizisi Family Guy'un gelecek bölümde Hz. Muhammed'i kullanacaklarını söylemektedir. Müslüman terörist örgüt olarak görülen El Kaide'nin lideri Al Zawahiri'nin konuşmaları ekrana gelir:

-“Famil Guy, bizi çok dellendirdi. Üstelik Family Guy, o kadarda komik bir gösteri değil. Famil Guy ve onun milletine cihat ilan ediyoruz” der.

Bilindiği gibi South Park birçok kez Hz. Muhammed'i çizgi dizide kullanmak istemiş ve büyük tepkiler almıştı. Fotoğrafın gösteriminin tabulaştırmasını daha önceki bölümlerinde işlediğimiz çizgi dizi izler kitlesi dışında da bu yolla ismini duyurmuştu.

Yine bir Amerikan Çizgi dizisinin kendisini aynı yolla reyting uğruna bunu yapmasını bir konu olarak ele almış ve Family Guy'un kendisine benzeme yolundaki tavrına bir gönderme yapılmıştır.

South Parklılar çizgi dizinin yayınlanmaması için büyük uğraşlara başlar ve fikirler üretirler. Amerikan toplumunun bir kısmı Family Guy'da Hz. Muhammed'in kullanılmasında bir çekince olmadığını düşünür. Onlara göre bu müslümanların adeta bir kurtuluş yoludur. Eğer insanlar belli şeylere susarlarsa bu hep böyle devam edecektir. Burada toplumsal normların genel geçerliliği devreye girer. Toplumsal normlara uymak ve uymamak arasında bir çelişkiye düşerler. Fakat bir kısım ise dizinin yayınlanmaması için Fox International kanalıyla görüşmelere başlamıştır. Fox International kanalının yayını kaldıramayacağını söylemesiyle South Park'ın başkarakterlerinden Eric Cartman, Family Guy dizisinden nefret eden bir kişi olarak olaylara el atar.

Görüntü South Park'ın okulundadır. Öğretmen tüm bu olanlara nasıl bakmalarını öğretmek adına onlara kısaca Müslümanlığın tanımını yapar ve ders vermeye başlar. Bu sahne bölümün en etkili sekanslarından biri olması ve toplumsal normlara uygunluk teşkil etmesi bakımından önemlidir. Doğu ve Batı kültürünün din ile ilişkilendirilip Müslümanlığın Amerikan kültürüne göre değerlendirildiği bu sahnede tahtaya şunları sesli bir şekilde yazar:

“-Seks güzeldir. Müslümanların dünyasında evlenene kadar seks yok. Şimdi bu Müslümanların dininde ne yapabilseydiniz sorun olmazdı? Cevap, mastürbasyon. Mastürbasyon müslümanların dininde kesinlikle yasaklanmıştır. Peki, müslümanların yaşadığı yerler hakkında ne biliyoruz? Nerede yaşıyorlar? Güzel cevap kum. Şimdi kendinizi bir müslümanın yerine koyun. Cuma gecesi olmuş seks yapamıyorsunuz, otuz bir çekemiyorsunuz, gözünüze kum kaçmış hatta kışınızın arasına. Sonra herkesin seviştiği bir ülkenin çizgi filminde peygamberiniz ile dalga geçiliyor. Bu gerçekten beni de dellendirirdi”.

Fotoğraf 11. “Amerikan Kültüründe Müslümanlık Tanımı”

Müslümanlığı kendi pencerelerinden bakmış oldukları yorumların açık örneğini görürüz. Betimlemeler ve eleştiriler bu kez Cartman tarafından Müslümanlığa iyimser bir bakış açısıyla doludur. Cartman, Famil Guy!ı sevmeyen bir karakter olarak Müslümanlığa taraf olmuştur. Aslında kimse onun umurunda değildir. Ancak söyledikleri yine de dikkat çekicidir:

“-Bay Garrison, bu cahilce ve ırkçı bir yaklaşım. Müslümanlar otuz bir  ekemedikleri için değil, Family Guy’a  fkeliiler”.

South Parklılar bir toplantı yaparlar ve bir profesörün  z m  ile ülkeye kamyonlarca kum taşınacağına ve Fox kanalının vazgeçmeyeceğini bu yüzden Family Guy’un Hz. Muhammed’in görüntüsünü tam kullanacağı zaman tüm ülkenin kafasını boşaltılan bu kuma g meceklerini böylece Müslüman terörist örgütlerin saldırılarından kurtulacaklarına kanaat getirip, uygulamaya koyulurlar.  lkeye tonlarca kum taşınır. Buradaki asıl vurgu ise az önce Müslümanlığın tanımını yaparken ‘Sand/Kum’ ifadesini kullanan toplumun şimdi kendisinin kafasına gömmeye karar vermesidir. Böylece bu tarz düşüncelerin kuma kafa gömmekten başka bir şey olmadığı, Müslümanların gerçekleri görmemek adına sürekli kafalarını kuma gömdükleri ve görmezden geldiklerini bölümle bize anlatmaktadırlar. Toplumsal normlar bazen yazısız bazen de yazılı olabilmektedir. Yazısız olarak belirlemiş olduğumuz birçok norm sonraları yazılı hale getirilir. Dolayısıyla normları ve toplumsal kaideleri olduğu gibi kabul etmek yasalaştırılmış bir sonraki norm anlamına gelebileceğinden söz etmek mümkündür.

Son sahnede kumlar ülkeye dökülmüştür. Milyonlarca insan televizyonda şimdi haber konusudur. Herkes birbirinin kafasına kum dökecek ve bir boru yardımıyla nefes alabilecektir. Family Guy'un yayını bitince de kafalarını çıkartacaklar ve normal yaşamlarına devam edeceklerdir. Ancak hükümet yetkililerine bir soru gelir. 'En son kalan kişinin kafasına kim kum dökecektir?'. Sonunda bir kişi Family Guy izleyenlerden biri gibi görünmeye razı olmuştur ve ülkesi için bu fedakârlığı yapacaktır. Cartman ise Fox international'a giderek Famil Guy stüdyosunda yazarlarla görüşmek için yeni bir mücadeleye kalkışır.

Karşıtlıklar

Bölüm doğu ve batı kültürünün din ile harmoni edilerek belli çelişkilere ve normlara karşı bir eleştiri söz konusu olduğunu görmekteyiz. Toplumsal normları irdelemeden kabul etme karşıtlıklarına rastlamaktayız.

Yasaklılar/Yasaksızlar	Amerikan toplumu özgür düşünce yapısına sahip, din ve cinsel yaşam konularında yasaksız bir ülke olarak gösterilmiş, Müslüman toplum ise bu konularda henüz ön yargısı olan cahil bir topluluk olarak gözlenmiştir.
South Park/Family Guy	South Park, kendine özgü yaşam yönü ve konularıyla eleştirel bir çizgi dizidir. Famil Guy ise başarılı olsa da kimi zaman kendine olan özgünlüğünü yitirir ve South Park'tan esinlenen bir rakiptir.

Gösteren Gösterilen İlişkisi

'No Sex, No Jacking Of ve Sand' kavramları üzerinden doğu kültürünü benimsemiş Müslüman toplumların normları kabul ediş biçimi bir çizgi dizi üzerinden verilmiştir. Kum, en büyük gösterge sayılabilir.

Genel Değerlendirme

Normlar, toplumda belirlenmiş olan yazılı veya yazısız yasalar bütünüdür. Bazı toplumlar, içinde bulundukları her şeyi sorgularken bazı toplumlar bunu yapmazlar. Çoğu zaman bu bir dayatma ve yasakla olurken kimi zaman çağın getirilerine uyumla

değişir. Çizgi dizinin bu bölümünde Müslümanların toplumsal normlarından bazılarının eleştirildiğini görmekteyiz. Bu eleştiri Müslüman toplumun en hassas olduğu İslam peygamberi Hz. Muhammed üzerinden yapılmıştır. Tabulaşmaya ve normlara karşı yapısıyla Amerikan toplumu bunu kendi içlerinde aynı hedeflerle ilerleyen iki çizgi dizi üzerinden vermiştir.

5.4.11. South Park'ta Çalışma/İşleyiş Yöntemine Karşı Kendisiyle Simpsons ve Family Guy Çizgi Dizilerini Karşılaştırması

South Park, bu bölümüyle ezeli rakiplerine mesajlar yollamaktadır. Dünyada en çok izlenen Amerikan çizgi dizilerinden Family Guy ve Simpsons'ları hedef alan bölüm aslında iş yaşamına ilişkin eleştirisini de dile getirmektedir. 10. Sezon 3. Bölümün devamı niteliğinde olan bölümde bir önceki bölüm incelememizde sonucuna ulaşmış bulunmaktayız.

10. Sezon, 4. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: Famil Guy, Simpsons Çizgi Dizilerinin gösterimi, Fox International Channel.

Gösterilenler: El Kaide kurucu ve liderleri Ayman al Zawahiri ve Usame bin Ladin'in sözlü metinleri, sıkça mit ve metafor kullanımı.

Fotoğraf 12. “Family Guy’den nefret eden Simpsons”

Anlatı Yapısı

Cartman, Fox International kanalına Famil Guy'un yayından kaldırılması için gider. Kendisi gibi Family Guy'un kaldırılmasını isteyen bir misafirle tanışır. Bu kişi Simpsons dizisindeki Homer ve Marge'nın ilk çocuğu ve tek oğulları olan Bart Simpson'dır. Birbirlerine önce aksi davranan iki çocuk sonunda anlaşılır. Bu da dizideki çocuk karakterlerin kişilik yapısını ve dizilerin tarzını ortaya koymaktadır. Cartman, diğer çocuğu ikna eder ve bu işi kendisine bırakırsa kanalı bu işten vazgeçerebileceğini söyler. Cartman, topallayan fakir bir çocuk görünümüne bürünür. Kanal yönetimi ile Cartman arasında şu konuşma geçer:

“-Merhaba baylar, bayanlar. Benim adım küçük Danny Packet ve fazla vaktinizi almayacağım. Koltuk değneğimin kusuruna bakmayın, bu aralar yürüyebilmemin tek yolu. Babam, memleketim Danimarka'da bir gazete çelişiyordu. Gazete'de Muhammed'in resmi yayınlandı ve iki gün sonra teröristler binaya intihar saldırısı düzenlediler. O sırada ben lobideydim. Önce bir terörist intihar saldırısında bulundu ve sonra diğerleri gelmeye devam ettiler. Saldırganlar binanın içine doğru koşuyor ve birbiri ardına bomba patlatıyorlardı. Meksika'nın zıplayan fasulyeleri gibiydiler. Ben sadece bu stüdyodaki insanlar zarar görmesini istemiyorum. Çünkü bu gerçekten sizin sorumluluğunuz olurdu”. Cartman'ın dram hikâyesi işe yaramıştır. Kanal yönetimi kendisini kötü hissetmiştir. Ancak Famil Guy yazarlarının bunu kabul etmeyeceklerini söylemişler ve Cartman'ı onlarla görüştürmeyi kabul etmişlerdir.

Cartman, gördükleri karşısında şaşkına döner. Çünkü Famil Guy dizisinin yazarları birer deniz ayısıdır. Havuzda yaşarlar ve renkli toplardan hangisine burunlarını değdirirlerse o hafta o konuyu ele alırlar. Toplardan birinin çekilmediğini varsaydıklarında çalışmayı bırakır ve oldukları yerde dururlar. Aslında burada Family Guy yazarlarına karşı büyük bir ironi vardır. Renkli toplar, South Park'ın düşünceleridir ve onlar bu düşünceleri kendi düşünceleriymiş gibi gösterirler. South Park, yoksa yazarların düşünceleri de yoktur. Tıpkı suda yaşayan bir denizayısı gibidirler. Hayatları boştur birileri onlara bir uğraş verdiğince hareket ederler. Bu eleştirinin kısmı tamamı Family Guy'a yapılmıştır. Sosyal normlar bize kendi benliğimizi oluşturmamızı ister. Öz kimliğimiz, statümüz hep bunların bir gereğidir. Family Guy ise bir sahtekârlık yapmıştır. Hz. Muhammed'i önceki yıl sezonlarında kullanması Family Guy'ında buna benzer bir yayın izlemesi South Park yazarlarını kızdırmıştır.

Bölümün sonlarına yaklaşıldığında bir insanlık çözümü şeklinde gösterilen doğruyu söyleme politikası kanal yetkilisinin üzerinde bu kez Stan'in konuşmalarıyla işe yarar ve Family Guy'ın Hz. Muhammed'i gösterimine izin verilir. Görüntüde Family Guy'ın aile reisi kapıyı açar. Balık yakalamaya arkadaşı Hz. Muhammed gelmiştir. Ona bir robot kafası armağan eder. Ancak kapıda konuştuklarından Hz. Muhammed'in sadece sesi duyulur. Kafası kuma gömülü Amerikalılar yayının etkilerinden kurtulurlar. Ancak El Kaide lideri Al Zawahiri'yi bu durum çok kızdırır. Amerikan halkına, Obama'ya Hz. İsa'ya ve Family Guy yazarlarına ağır hakaret ve görüntülerde bulunan kısa bir animasyon yayınlayarak öç alırlar. El Kaide üzerinden Family Guy ve eleştiri yapmak istediği herkese South Park bir gönderme yapmış olur.

Karşıtlıklar

Amerikan çizgi dizileri arasındaki çetin savaşı bu bölümde görmekteyiz. Simpsons, Family Guy, Terrance and Philip gibi birçok dizinin bahsi geçer. Family Guy büyük eleştirilerin odak noktasındadır.

Family Guy /South Park	Çizgi dizinin bu bölümdeki hedef noktasındadır. South Park, kendine özgü bir dizidir. Ancak Famil Guy, onu taklit eden bir rakip görünümündedir.
Simpsons/South Park	Family Guy'dan işleyiş yönüyle ayrılan Simpsons, bölümde Family Guy'ın bu yapısında tıpkı South Park yazarları gibi rahatsızlık duymaktadır.
Terrance and Philip/South Park	South Park'ın tüm sezon bölümlerinde Cartman'ın favori programı olarak geçer. Dizide de Family Guy'ın yaptığını yapmamakla kendine özgü olmakla kısa bir şekilde konu olur.

Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Terrance ve Philip, Family Guy, Simpsons ile South Park arasındaki ilişkiler gerçek kimlik kullanımı ve yan anlamlarla desteklenerek gösterilmiştir. Animasyon

özelliği taşımayan, gerçek video görüntüleri de anlatımı desteklemesi açısından kullanılmıştır. Her bir dizi söylemi ayrı bir göstergeyi simgeler.

Genel Değerlendirme

Amerika çizgi dizilerin birbirleri arasındaki ezeli konu rekabeti bölüme konu olmuştur. Family Guy, eleştirilerin odağındadır. Sosyal normlar toplumun birbirinden etkilendiğini ancak herkesin kendi öz kimliğini temsil etmesini vurgular.

5.4.12. South Park'ta KFC ve Marihuana Kullanımına Karşı Yasalar

South Park'ta KFC markasındaki fastfood 'a karşı yasa çıkarılır. Colorado'daki KFC dükkânları bir bir kapanmaya başlar. Buna karşılık çıkan bir diğer yasa kanser hastalarının acılarını dindirmek için tıbbi marihuana dükkânlarının açılmasını ve kanser raporu olanlara marihuana'nın serbest olmasını sağlayan yasanın South Park'ı altüst etmesini bölüm konu alır.

14. Sezon, 3. Bölüm

Çizgi Dizinin Kategorisi: Komedi

Gösterenler: KFC fastfood dükkânı, Tıbbi Mariuhana dükkânları, mikrodalga kullanımı.

Gösterilenler: Testis kanserinin artışı ve fastfood yiyecekleriyle birlikte konu alan bir bölümdür. Çok sayıda metafor kullanımı vardır.

Anlatı Yapısı

South Park, çocukları okul çıkışı acıkırlar. Stan'ın babası onları söz verdiği gibi KFC dükkânı götürür. Cartman, adeta bir KFC bağımlısıdır ve fastfood yemeğe bayılır. Stan'ın babası dükkânın önüne arabayla çocukları getirdiğinde dükkânın değişmiş olduğunu görür ve içeri gidip neler olduğunu sormak ister. Dükkâna girer ve dükkânda yetkili ona artık hükümeti marihuana kullanımını yasalaştırdığından buranın bir tıbbi marihuana satış yeri olduğunu söyler. Baba bu duruma çok sevinir ve hemen siparişler vermeye koyulur. Yetkilisi ise bunun sadece rapor ile olması gerektiğini söyler. Bu durumda arabaya atlar çocuklara sadece kapanmış olduğunu söyleyerek hastaneye rapor almaya gider. Cartman, açlıktan çıldırmıştır, KFC tavuklarını yiyemediği için çok sinirlidir. Annesini yanına alarak şehirdeki tüm KFC dükkânlarını aramaya koyulurlar.

Fakat hepsinin kapandığını görürler. Sebebinin hükümetin çıkardığı yasalar ve zararlı olduğuna dair araştırmaların bunda etkili olduğunu öğrenirler.

Görüntü bir hastanededir. Stan'nin babası marihuana almak için hastaneye gelmiştir. Fakat bütün raporları temiz çıkar. Doktor, rapor veremeyeceğini söyler. Raporun ancak bir kanser hastasına verileceğini söyleyince baba, kanser kitapları okumaya başlar ve en kısa yolda kanser olmanın yollarını ararlar. Kendisini yüksek dozda radyasyona maruz bırakır. Mikrodalgada yemekler pişirir, donmuş gıda tüketimine başlar ve röntgen ışınlarına kendisini maruz bırakır. Bir gece yarısı uyanır ve testislerinin aşırı derecede şiştiğini fark eder. Hastaneye koşar raporu alır ve istediği gibi artık kanser olmuştur. Kendisine testis kanseri teşhisi koyulur. Bu duruma marihuana alabileceği için çok sevinir. Hemen tıbbi marihuana satış yerine gider. Testisleri o kadar şişkindirki onları önünde bir el arabasında sürekli taşımaktadır.

Fotoğraf 13. “Marihuana Dükkânında Testis Kanserine Yakalanan Bir Adam”

Cartman, çaresizce sokaklarda KFC gıdaları hayaliyle dolaşmaktadır. Bağımlılıkların iyileşmesine yardımcı bir kliniğe gider. Ancak kendisinin sadece azıcık sos verilir, çaresizdir. Sokaktan geçerken bir çocukla tanışır ve el altından KFC ürünlerini elde edebileceği kişiyle tanışmasına yardımcı olur. Sonra KFC'nin simgesi olan beyaz saçlı Albay Harland Sanders ile tanışır ve yasadışı KFC üretimine başlarlar. Fakat bu çetelerin oluşmasına ve çatışmaların çıkmasına sebebiyet verir. Polis tarafından örgüt yakalanarak kapatılır.

Fotoğraf 14. “Yasadışı Kentucky Fried Chicken Üretimi”

Yine görüntü testis kanserine yakalanan Stan’ın babasındadır. Bir kahvehanede arkadaşlarıyla oturmaktadır. Testis kanserinin ne kadar güzel bir durum olduğundan, kadınların bu durumdan ne kadar hoşlandıklarından ve yürümeye ihtiyaç duymayıp testisleriyle zıplayarak gidebildiğinden bahseder. Bu konuşmalardan etkilenen arkadaş grubu aynı yöntemlerle bir bir testis kanseri olmaya başlar. Testis kanserinin kasabada hızla yayılmasını fark eden doktor ve yetkililer bu durumun marihuana almak için yapıldığını fark ederler. Yetkililer KFC’nin zararsız olduğuna onun yerine marihuana dükkânlarının kapatılmasını öngörür halk sevinçlidir.

Çalışmamamızın üçüncü bölümünde işlediğimiz kapitalizm ve kültür endüstrisi konularının en yoğun yaşandığı bölüm örneği olarak 14. Sezon 3. Bölümü seçmiş bulunuyoruz. Fastfood gıda kültürünün en yoğun olduğu Amerika, çizgi dizi üzerinden kendi toplumundaki sosyal ilişkilere ve dizi aracılığıyla hükümete eleştiride bulunmuştur. Zararlı olduğu düşünülen ve vücudu uyuşturduğu için marihuana’nın hasta kimselerin az acı çekmesi için kullanımının yanlış olduğuna dair gönderme yapılmaktadır. Sağlıklı insanlara yasakların çekici geldiği günümüz toplumunda caydırıcılığı yasayla yasaklamanın yanlış olduğu kanaatini gösterdiğini görmekteyiz.

Karşıtlıklar

Bölümde sağlıklı ve sağlıksız kavramların öne çıktığını görmekteyiz. Zararlı alışkanlıklar üzerinden anlatılan bölümde KFC fastfood restoran zinciri ve esrar

yapımında kullanılan Türkçe karşılığı kenevir bitkisi olan Marihuana'nın yasalaştırılması sık sık karşılaştırılmıştır.

Sağlık/Kanser	Mikrodalga kullanımı, donmuş gıda tüketimi, kızıl ötesi ışınlar ve aşırı derecede radyasyona maruz kalmanın çeşitli kanser hastalıklarına davetiye çıkardığını görmekteyiz.
KFC/Marihuana	KFC olarak bilinen fastfood restoran zincirinin konu olduğu bölümde zararlı olmasına karşın yasal olması, Marihuana maddesinin vücuda böyle bir zarar vermemesine karşın yasallaştırılmaması eleştirilmiştir.

Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

KFC restoranlarının ve tıbbi marihuana dükkânlarının gösterge olarak yer aldığı sezon bölümünde zararlı ve zararsız kavramları irdelenmiştir. KFC'nin fastfood yiyeceklerden ötürü vücutta bağımlılık yarattığı ancak marihuananın vücuda geçici sarhoşluk verdiği için zararsız olduğu fikrindeki yan anlamlarla karşılaşmaktayız.

Genel Değerlendirme

Bölümde genel olarak Amerikan hükümetinin zararlı/zararsız alışkanlıkların yasalaştırılmasına yönelik tutum ve durumuna karşıt anlam barındırarak, gerçeği verip aksinin yansıtıldığı bir durumla diziyi özetlemek mümkündür. Fastfood yiyeceklerinin yararlı olarak gösterildiği dizide çalışmamızın dördüncü bölümünde bahsettiğimiz gösterge örgüsünün birbirine öbeklenmesiyle bir kurgulama görmekteyiz. Zararlı ve zararsız olarak bilinen her şeyin tam aksinin yansıtılabileceği ve bunun sosyal normlarla yasalaştırılıp tabi hale geleceğini görmek mümkündür.

SONUÇ

İnsanların toplum içinde yaşamaları, diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurmaları, onlara bir takım yetkiler sağlar, bazı yükümlülükler ve ödevler getirir. Sosyal ilişkilerde beliren bu ödev ve yükümlülükler toplumsal bir güce sahiptir. Yerine getirilmemeleri halinde toplumda tepki uyandırır, bazı durumlarda toplumu temsil eden otoritenin, yani devletin harekete geçmesine neden olur. Toplum halinde yaşayan insanların yerine getirmek zorunda oldukları ödevleri ve kullanacakları yetkileri belirten kurallara, sosyal düzen kuralları denilmektedir.

Toplum yaşamını düzenleyen, başlangıçta aynı nitelikte sayılıp uzun bir evrim ve uğraşı sonucunda türleri birbirinden ayrılan sosyal kuralları başlıca dört grupta toplamak mümkündür. Bunlar, din, ahlak, örf ve adet, hukuk kurallarıdır. Hatta görgü ve moda kurallarını da toplumu düzenleyen kurallar içinde kabul etmek mümkündür. Toplum bu kurallar bütünüyle düzenlenirken bir yandan da etkileşim halinde olduğu insanlar ve kitle iletişim araçlarıyla toplumu sürekli şekillendirebilir. Bu süreçte bizler de bir toplum örneği olarak ele aldığımız ve dünya üzerinde birçok toplum tarafından benimsenmiş, benimsenmeye devam eden popüler kültürü barındıran Amerikan hegemonyasını ve kültürünü ele almak istedik. Bu çerçevede bir Amerikan kültür örneği olan yetişkin çizgi dizisi olarak toplumda ün salmış ve kalabalık izler kitlelere ulaşmış South Park dizisini ele almış bulunmaktayız. Amerikan kültürünü barındıran, başarılı çizgi dizilerden Simpsons, Family Guy gibi.. birçok çizgi diziden ayrılarak araştırmamıza seçilen South Park, ağır toplumsal eleştirileri, gerçekliğe yakın karakterleri ve çağın o an ki dönemsel durum ve şartlarını gözler önüne sermesi bakımından büyük tepkiler almışsa da diğer başarılı dizilerden sıyrılıp ayrı bir kategoriye kendini yerleştirmeyi başarmıştır. Kültür endüstrisi ve kapitalizmin en etkin oyunlarından bahseden ve yetişkinlere olağanları bir animasyon üzerinden verebilen çizgi dizinin en vurucu noktası endüstriyel olmuştur. Endüstri, insanda var olan yaratma gücünün, maddeye uygulanan, maddenin içine aktarılan ve orada anlam kazanarak maddede şekillerle, yapılan işlerde, açıklanan manevi ve maddi olmayan kısımdır. Endüstri de tıpkı kültür gibi maddi ve maddi olmayan kısımlara ayrılır. Maddesi ile endüstri fabrikalarda, atölyelerde, iş alanlarında görünürler, maddi olmayan kısmı ile anlam dolu bütünlüğü ile kültürün içinde yaşayan unsurdur. Her endüstri gelişigüzel her kültürde yaratılamaz. Kültürler kendi özelliklerine göre belirli endüstrileri doğurmuş,

yaşatmış ve yüceltmıştır. Çünkü kültürün maddi olmayan kısmı kültürden kültüre değişik içerikler taşır. Teknolojinin yaptığı maddeler, eşyalar, şeyler ise her yerde her kültürde kolaylıkla kullanılmaktadır. Kültürün içindeki endüstriden söz edilince, endüstrinin anlamlı bütünlüğü, gizli olan, saklı bulunan ve yaratıcılık ile sınıksı bağlı olan ve maddi olmayan özdeki bütünlüğü kastedilmiş olur. Bu, insanların zihinleriyle, bilgilerinin birikimiyle, ruhlarındaki yaratıcılıkla yaptıkları demektir. Endüstri ise, tekniklerin ahenkli harmonik bütünüdür. 1930'larda teknolojik gelişmeyle birlikte hızlı bir kentleşme sürecine başlayan Amerika televizyonu etkin bir popüler kültür ve endüstri aracı olarak kullanmıştır. Sinemanın, radyonun, otomobilin, gazetelerin ve reklamcılığın da etkisiyle taşra özellikleri kaybolurken sosyal yaşama bir standardizasyon gelmiştir. Amerikan kültürü de bu standardizasyonu en etkili biçimde kullanan toplum haline gelmiştir.

Amerikan kültür hegemonyasını bir çizgi dizi üzerinde araştırdığımızda ise toplumsal norm olarak kabul ettiğimiz bazı kavramlara rastlamış bulunmaktayız. Bunlardan en önemlileri toplumsal kurallar bütününde yer alan yazılı-yazısız hukuk kuralları, gelenek- görenekler ve ahlak kurallarıdır. Bu kavramlar üzerinden yola çıktığımızda çizgi diziyi daha derin ve kolay incelemeye başlamış ve bütün sezon bölümleriyle bu kavramların bir ilişki içinde olduğunu görmüş bulunmaktayız. Çizgi dizi bizlere neler söylemek istediğini bu kavramlar üzerinden yapmıştır. Kimi zaman toplumun dönemsel sorununu ele alan, kimi zaman bir cinsiyet ayrımını ya da bir kişilik sorununu ele alan dizi çok da alışık olmadığımız hiciv dolu söylemleriyle, en çarpıcı sezon bölümleriyle gözler önüne serilmiştir. Çalışmamızın analizi için seçtiğimiz bölümlerde toplumsal normları en çok yansıtan bölümlerin taramasını yaparken internet araştırmamızla gündemde en uzun süre ses getirmiş sezon bölümlerini ayrıştırarak analiz ettik. Bölümlerde sosyal normları yansıtan cinsiyet ayrımı, din adamları, ahlaki yaklaşımlar, siyasete yapılan eleştiriler ve sosyal yaşamdan sağlık, doğa, ahlak, popüler kültür, ünlü kimlikler, devlet adamları, medya gibi birçok alana yapılan norm mesajlarının yoğun olduğu bölümleri inceledik.

Araştırmanın içeriğinde göstergebilimsel yöntemlere başvurulmuş, toplumsal normlara vurgu yapılan bölümlerin konuları analize tabi tutulmuş, içerikteki kod, simge, mitler çalışmamızın son bölümünde paylaşılmıştır. Sonuç olarak, bir çizgi dizi üzerinden bir toplumun tüm hatlarıyla krokisi çıkarılmış, insanların en hassas olduğu bölümlerdeki göstergebilimsel anlatımlar ön plana çıkarılmıştır. Popüler kültür,

popüler kültür üzerinden aktarımının gerçekleştiği bu diziyle toplumsal norm, Amerikan kültürü, kapitalist düzen ve kültür endüstrisini incelemiş bulunmaktayız.

Çizgi dizi, genel anlamıyla toplumsal kuralları Amerikan hegemonyasıyla karşılaştırsa da eleştirilerini ucu açık bırakmamıştır. Kendi kültürünü eleştiren bir dizi olarak karşımıza çıkan South Park söylemlerini hicivi sert ve mizacı ağır bir şekilde alaycı ifade şeklini kullanarak dile getirmiştir. Kimi eleştirileri yerinde kimi eleştirileri ağır bulduğumuz bu dizide izlerkitleyi sürekli düşündüren ve bireysel değil tüm kitleyi düşünen bir izlenim sergiledikleri görmekteyiz. Diziye genel bakış açımın olumlu olduğunu bu anlamda söyleyebilmekteyim. Farklı anlatım tekniklerinin kullanıldığı, göstergelerin bir dizi anlam ifade ettiği bu diziye eleştirel bakış açısından dolayı desteklediğimi ifade etmek doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- ACAR, A., (2008). Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Kültürünün Türkiye'ye Girişinde Basının Rolü (1945-1960), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.234-242.
- AKERSON, F.E., (2005). Göstergebilime Giriş, Multilingual – Dilbilim Dizisi, İstanbul.
- AKSU KÖKSAL, E. A., (2010). Kapitalizm Ahlakı, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.5.
- ARIKAN, A., (2001). Yedi On İki Yaş Arası Çocuklara Çizgi Film Yöntemi İle Müze Eğitiminin Verilmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya, s.15.
- ARKONAÇ, S. Ayşen (1998). Sosyal Psikoloji, Alfa Yayınları, İstanbul.
- BARTHESES, R., (2005). Göstergebilimsel Serüven, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- BERGER, Artur Asa. (1996). Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri. Çev. Murat Barkan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- BOZKURT, Ö., (1972). Ayrımsal Sosyoloji ve Toplumsal Yapı, Türkiye ve Orta Doğu İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- BULUT, Z.B., (2013). Sorumluluk Bağlamında Din - Ahlak İlişkisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.3-36.
- ÇAKAR, D. B., (2010). Sportif Görsel İçeren Reklamların Göstergebilimsel Çözümleme Teknikleriyle İncelenmesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.30-47.
- DOĞAN, B., (2007). Örgüt Kültürü, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- EĞRİBEL, E. & ÖZCAN U., (2011). Değişim Sosyolojisi, Sosyoloji Yıllığı: 21, İstanbul.
- EĞRİBEL, E., (1994). Amerikan Kimliği, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- ELDEN, M. & ULUKÖK, Ö. & YEYGEL, S., (2005). Şimdi Reklamlar, İletişim Yayınları, İstanbul.
- ERAŞ, D., (2007). Ahlak Felsefesinden Ahlak Bilimine: Emile Durkheim, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.42-49.

- ERKMAN, F. (1987). Göstergebilime Giriş, Çev. Süleyman İrvan, Alan Yayıncılık, İstanbul.
- FİSKE, John. (1996). İletişim Çalışmalarına Giriş, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- FORTUNE, Aaron, South Park ve Felsefe: Bigger ve Penetran, Richard Hanley (Chicago): Open Court, 2007, s. 261.
- GÖKÇE, O., (2006). İletişim Bilimi ‘İnsan İlişkilerinin Anatomisi’, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- GUİRAUD, Pierre. (1977). Göstergebilim (la Sémiologie). Çev. Mehmet Yalçın. Paris: Presses Universitaires de France, İmge Kitabevi, Ankara.
- GÜLFİDAN B., (2006). Tüketici Davranışı ve Kültür Rıdvan Karalar (Ed.), “*Tüketici Davranışları*”, Anadolu Üniversitesi Yayını: 2604, Eskişehir.
- GÜNEŞ, V., (2010). Çizgi Film Karakterlerinin Çocukların Satın Alma Davranışlarında Etkileri, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, s.50.
- GÜNGÖR, N., (2011). İletişim, Kuramlar ve Yaklaşımlar, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- GÜNGÖR, N., (2011). İletişime Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- HANLEY, R., (Chicago): Open Court, 2007), ix.
- HOGG M. A. & GRAHAM M. V., (2007). Sosyal Psikoloji, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- İMANÇER, Ahmet (1997). Semiyolojinin Prensipleri ve Fotoğraf, Düşünceler, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Yıl:11, Sayı:10, Şubat s. 1–13.
- İNALCIK, H., (1961). Amerika Birleşik Devletleri Tarihi, Varlık Yayınları, İstanbul.
- İŞERİ, K., (2002). Türkçe Ders Kitaplarında Metinlerin İlköğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi: Göstergebilimsel Bir Betimleme, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, s.40-79.
- JOHNSON-WOODS, Toni, Kanada Blame South Park ve Çağdaş Kültür, New York: Continuum Uluslararası Yayın Grubu, 2007, s. 27-55.
- JOURNAL OF ADOLESCENT & ADULT LİTRACY (2011) “South Park and Society: Instructional and Curricular İmplications Of Popular Culture in the Classroom”, March 44:6.
- JOURNAL OF COMMUNİCATION İNQUİRY (2005) Blasphemous Allusion: Coming Of Age İn South Park “Why Saddam Is Gay: Masculinity Politics in South Park—Bigger, Longer, and Uncut”, Volume 22, Issue 1.

- JOURNAL OF CURRICULUM AND PEDAGOGY (2005) "Using Cartoons to Teach Students about Stereotypes and Discrimination: One Teacher's Lessons from South Park" Volume 2, Issue 1.
- KARA, Ç., (1997). Halk Bilimi ve Folk Popüler Kitle Seçkin Kùltürleri, İstanbul.
- KEZER, A., (1986). Türk ve Batı Kùltürü Üstüne Denemeler, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KOZANOĞLU, C., (1995). Pop Çağı Ateşi, İletişim Yayınları, İstanbul.
- MİTTELL, J., New York: Routledge, 2004, s. 56-93.
- NİRUN, N., (1994). Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kùltür, Atatürk Kùltür Merkezi Yayını, Ankara.
- ODABAŞI, N.S., (2010). Küba'da Sosyal Haklar: Bir Sosyal Gelişme Öyküsünün Değerlendirilmesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.4.
- OKTAY, A., (1995). Popüler Kùltürler, İletişim Yayınları.
- ORWELL, G., (2007). Bin Dokuz Yüz Seksen Dört, Can Yayınları, İstanbul.
- ÖYMEN, M. Raşit, (1975). Psikoloji, Sosyoloji ve Pedagoji Açısından Ahlak Eğitimi ve Ahlakın Testle Ölçülmesi, İstanbul.
- ÖZER, Zuhale, Dilek, İmançer. (1999). "Göstergebilimsel Çözümleme" Sinemasal Dergisi. Bahar, s. 7-20.
- ÖZMUTLU, A., (2009). Grafik Tasarım Atölye Derslerinde Afiş Konusunun Uygulama ve Çözümleme Süreçlerinde Göstergebilimsel Çözümleme Yönteminin Kullanımı, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun, s.35-36.
- POSTMAN, N., (2004). Televizyon Öldüren Eğlence, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- RİFAT, M., (2005), XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları, 2. Temel Metinler, Yapı Kredi Yayınları - 1089, Cogito -77, 3. Baskı, İstanbul.
- SAYMOR Martin Lipset, (1979). The First New Nation, W.W. Norton & Company, NY-London.
- SOROKİN, P.A., (1994). Çağdaş Sosyoloji Kuramları II, Kùltür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- TEKER, Prof. Ulufer (2003). Grafik Tasarım ve Reklam, Nisan.
- TEKVAR, S., (2006). Dergi Reklamlarında Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri: Fhm ve Cosmopolitan Reklamlarının Karşılaştırmalı Göstergebilimsel

- Çözümlemesi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.12.
- TUYGUN, D., (2009). Kültür Üretim Sistemi ve Kültür Göstergeleri ile Reklamların Anlamlandırılması, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.4-7.
- UÇARCAN, Ç., (2010). 1970 Sonrasında Türk Çizgi Film (Animation) Sektörünün Gelişmesi ve Sorunlar, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, s.5.
- ÜGEÖZ, P., (2003). Kültürlerarası İletişim, İstanbul.
- ÜLGER, G., (2013). Tapınma ve Ritüeli ile İbadet Mekânı Arasındaki İlişkinin Göstergebilimsel Bağlamda Okunması: Cemevi Yapıları, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.5.
- WAGNER, P., (1996). Modernliğin Sosyolojisi, Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- WALTER, J. Ong, (2003). Sözlü ve Yazılı Kültür ‘Sözün Teknolojileşmesi’, Metis Yayınları, İstanbul.
- YAMAN, F., (2008). Mormonlar ve Amerikan Toplum Yapısı, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.77-89.
- YATKIN, A. & Ü., (2006). Halkla İlişkiler ve İletişim, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- YILDIZ, E., (1998). Dram Sanatına Göstergebilimsel Yaklaşım ve Bir Sahneleme Çalışması, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- YÜKSEL, Haluk A., (1990). İletişimin Toplumsal Boyutu Olarak Kitle İletişimi, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Dergisi, s: 7, Eskişehir.

İnternet Kaynakları

- http://thezenofsouthpark.com/In_Defense_of_South_Park.html (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Pop%C3%BCler_k%C3%BClt%C3%BCr (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.frmtr.com/felsefe-sosyoloji-psikoloji/5161650-kulturun-ogeleri-nelerdir.html> (Erişim Tarihi:20.11.2013)

- <http://www.golge-fanzin.com/forum/viewtopic.php?t=317> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.toplumvesiyaset.com/yaziOku.php?id=73> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- http://www.udybelgesi.com/anayasa_normlar_hiyerarsisi.asp (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://nesrinmutlu.blogspot.com.tr/2010/04/super-kankalar.html> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- http://voices.washingtonpost.com/comicriffs/2010/04/south_park_threat_over_muhamma.html (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://news.blogs.cnn.com/2010/04/19/security-brief-radical-islamic-web-site-takes-on-south-park/> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.foxnews.com/entertainment/2010/04/20/website-warns-south-park-creators-face-retribution-depicting-muhammad/> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.foxnews.com/us/2010/04/23/road-radicalism-man-south-park-threats/?test=latestnews> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Ahlak> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.sp-studio.de/info.htm> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://www.cnnturk.com/2010/dunya/04/17/south.parkta.hz.muhammed.krizi/572509.0/> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/50.php> (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- Matt Stone, Jeff Otto, röportaj <http://movies.ign.com/articles/612/612094p3.html> . (Erişim Tarihi:20.11.2013)
- Trey Parker, Jeff Otto, röportaj <http://movies.ign.com/articles/612/612094p3.html> . (Erişim Tarihi:20.11.2013)

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında İstanbul'un Kadıköy ilçesinde dünyaya geldi. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini İstanbul/Kartal da tamamladı. Lisans eğitime 2006 yılında Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Sinema ve Televizyon Bölümünde başladı ve 2010 yılında fakülte üçüncüsü olarak mezun oldu. 2011 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Ana Bilim dalında yüksek lisans eğitime başladı. Televizyon yapımcılığı, sunuculuğu, kurgu deneyimleri vardır, resim yapmaktan, fotoğraf çekmekten ve yazmaktan büyük keyif alır.